LETO XIX. ŠT. 24 (891) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. JULIJA 2014

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Vse je odvisno od nas!

V dvorani občinskega sveta v Gorici je bila minulo soboto v sklopu evropskega projekta LEX, ki ga vodi SKGZ, okrogla miza Perspektive dvojezičnega poslovanja v javnih upravah v Furlaniji Julijski krajini, ki je prisotnim pokazala predvsem dejstvo, da je treba sicer res še veliko narediti za izvajanje zaščitnega zakona, a je tudi res, da tako upravitelji kot italijanska javnost pri nas drugače gledajo na dvojezičnost, kot smo jo gledali pred leti, predvsem pa se med večinskim italijanskim narodom vse bolj uveljavlja prepričanje, da je bolje poznati jezik soseda. Dejstvo, da se večina danes zaveda, kako pomembno je poznati Slovence in slovenski jezik, samo po sebi ne pomeni še ničesar, je pa vsaj dobra osnova za naprej, kajti, kot je naglasil moderator okrogle mize, Bojan Brezigar, vse nas čaka še veliko dela, tudi zaščitni zakon bi morali posodobiti, da bi bolj odgovarjal potrebam časa.
Ne odkrivamo tople vode, če zapišemo, da je dvojezičnost potrebna za tiste, ki jo rabijo, ki se je poslužujejo, torej je predvsem od vseh nas odvisno, kako bo z njo v prihodnje.
Pokojni znanstvenik, bil je imeniten etnolog in naš veliki prijatelj, Andrej Malnič, je v našem prostoru vse nas stalno opozarjal na pomen mestnih središč in nam za zgled ponujal Italijane, ki se vloge mest zavedajo, medtem ko Slovenci to težje dojemamo. Če danes pogledamo v Trst, vidne dvojezičnosti skorajda ne opazimo več; če pa je je sploh še kaj, je skrbo skrita, v Gorici je stanje malenkost boljše, a Gorica je veliko manjše mesto, v Čedadu in Vidmu vidne dvojezičnosti ni. Tako za Trst kot za Gorico danes velja, da sta v veliki krizi, Gorica je dobesedno opustošena, niz občinskih uprav ni znal dati mestu novega zagona, odhod slovenskih kupcev drugam je bil za mesto ob Soči usoden, sedanja občinska uprava je nesposobna urediti mestno jedro, v katerem kraljujejo umazane izložbe zaprtih trgovskih obratov ter neurejenost mestnih ulic. Trstu je kazalo doslej bolje, a zaprtje trgovskega središča Godina odpira novo poglavje tudi v samem tržaškem središču. Tisti, ki v Trstu niste živeli nikdar, boste težko razumeli, kaj je trgovina Godina pomenila za Trst in kaj bo pomenilo dokončno zaprtje; na kratko povedano: zapira se mestno središče. Da je zaprtje te trgovine v Trstu znamenje časov, je jasno, na eni strani prodaja na spletu, na drugi strani velikanska nakupovalna središča, na tretji nižja kupna moč nekdanjega srednjega sloja, vse to in še več je botrovalo zaprtju. V tem kontekstu moramo tudi gledati na umestitev napovedanega novega odprtja slovenskega knjižnega središča v Trstu, ki naj bi imel povezovalno vlogo v središču samega Trsta. O tem središču se govori že kot o zgodbi o uspehu, a je daleč od tega, če se mi, slovenski uporabniki ne bomo posluževali uslug, če mi, Slovenci, ne bomo kupovali knjig, če mi, Slovenci, ne bomo dnevno zahajali vanj. V Gorici je Katoliška knjigarna, ki ima stoletno tradicijo in ima vse na razpolago, da bi bila imenitno središče, v krizi iz istega razloga, ki je botroval zaprtju Tržaške knjigarne: slovenski ljudje ne zahajamo več vanjo in ne kupujemo več knjig, kot smo jih v preteklosti, ne hodimo na razstave tako, kot smo včasih, se ne družimo več, kot smo se včasih. S tem dejstvom moramo računati tudi v prihodnje. Od nas samih bo torej odvisno, kako in če se bomo posluževali dvojezičnih uslug javnih uprav, od nas samih bo odvisno, če bomo mestna jedra naših dveh mest še čutili in živeli kot svoja. Če nam bo to uspelo, bo tudi manj takih zapisov, kot je bil tisti v italijanskem dnevniku ob slovenskem festivalu kulture v Trstu, ko je kronist z levo roko napisal, "da so se Slovenci prišli predstavit v Trst".

Mladi slovenski maturantje iz Argentine pri nas

POGOVOR Deželni odbornik Gianni Torrenti

"Nagraditi moramo zaslužnejše dejavnike!"

"Nagraditi moramo zaslužnejše dejavnike"! To je temeljna filozofija nove porazdelitve sredstev manjšinskim organizacijam, ki jo bo prihodnje leto uvedla dežela Furlanija Julijska krajina. Po valu polemik, ki jih je na Zadrugi Goriška Mohorjeva sprožila soglasno odobrena odločitev posvetovalne komisije za slovensko narodno skupnost, da se zavrne predlog, po katerem se Zadrugi poleg rednih prispevkov (ki so sicer bili za 11 tisoč evrov manjši od leta 2011) določi še dodatna dotacija, ki bi preprosto zgolj omogočila redno delovanje v letu 2014, smo deželnega odbornika in hkrati predsednika posvetovalne komisije Giannija Torrentija vprašali za pogovor. Po njegovem mnenju predlog ni prodrl zaradi neke "zmešnjave v zvezi s klestenjem v višini 750 tisoč evrov iz Slovenije in manjšimi deželnimi dotacijami".
Pa pojdimo po vrsti.

Tokratna porazdelitev sredstev je bila prvi korak v smeri preustroja metode, ki se je boste poslužili prihodnje leto. Ali bi nam lahko obrazložili kriterije, na katerih bo temeljila porazdelitev prispevkov prihodnje leto?

Letošnja delitev finančnih sredstev je bila dokaj v skladu z dosedanjo tradicijo. Posebna pozornost je bila namenjena športni dejavnosti: zato pa je bilo potrebno v dogovoru s krovnima organizacijama SSO in SKGZ odtrgati nekaj pri glasbenem šolstvu, katerega finančno breme je bilo glede na letošnje prioritete manjšine preveliko. Novosti smo beležili tudi pri Primorskem dnevniku, ki je bil zaradi svojega vsakodnevnega poslanstva v manjšini tokrat deležen večje podpore.
Na sejah posvetovalne komisije pa smo vsekakor začeli razmišljati o prihodnjih merilih pri prerazporeditvi prispevkov. Kriteriji bodo temeljili na manj starinskih kanonih, saj bodo ciljali k ovrednotenju posameznih investicij. Uvedena bodo merila kakovosti in zaslužnosti: presojeno bo na primer, ali so dodeljene dotacije porabljene pri vseh z enako kakovostjo, ali je denar neenakomerno razporejen glede na dejavnost posameznih ustanov. Dežela mora namreč razpolagati s parametri, ki ji bodo omogočili, da nagradi osebke, ki boljše investirajo prejeta sredstva, in da prikliče k odgovornosti organizacije, ki slabše potrosijo denar. Temelj razdelitve bo torej kakovost investicije, ki bo zamenjala dosedanjo politično diskriminanto. Verjamem obenem, da bo mogoče tudi razmišljati o morebitni integraciji oziroma združitvi nekaterih kulturnih in gospodarskih struktur. Ta poteza bo obrodila večjo kakovost, hkrati pa bo vodila v smer zmanjševanja stroškov.

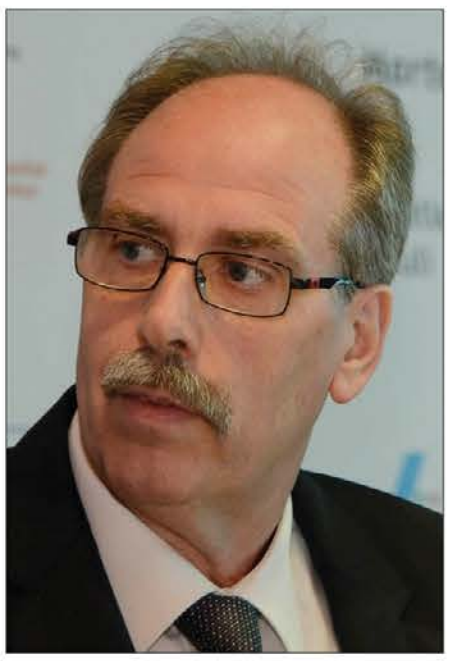

Katere so po vašem mnenju hibe slovenske narodne skupnosti v Italiji?

Mislim, da se manjšina z veliko muko otresa imobilizma, v katerega je ujeta že veliko let.
Preveč enostavno je proglašati željo po spremembah na podlagi besed, če pa dejstva še naprej zrcalijo staro tradicijo. Verjamem, da se manjšina zaradi razumljive fiziološke prisotnosti obrambnih mehanizmov, ki so domala prisotni pri vseh tovrstnih skupinah, boji skoka v neznano: poudarjam sicer, da bi ta skok gotovo našel ob pristanku trdna tla!
Pri našem pogovoru moramo tudi upoštevati dejstvo, da italijanska država namerava vsekakor v prihodnjih treh letih ohraniti neokrnjeno vsoto denarja za financiranje manjšinskih dejavnosti: in prav zaradi te sedanje finančne gotovosti imamo na razpolago čas in priložnost, da smotrno načrtujemo prihodnje poteze. Res je, da se tudi letos slovenska narodna skupnost v Italiji nahaja v kočljivem položaju: do tega stanja je privedel rez dotacij Republike Slovenije, ki ga nismo pričakovali.
Da se povrnem k vprašanju. Opažam tudi, da je že omenjeni imobilizem prisoten tudi v kadrovski podobi manjšine, saj iste osebe zasedajo vodstvene položaje že več desetletij: razumljivo je, da se zato sami voditelji kljub dobremu delovanju držijo ustaljenih kalupov. Poudarjam zato, da mora slovenska narodna skupnost v Italiji krojiti nove kadre, ki bodo manjšino vodili v prihodnje. Naj Slovenci v Italiji ne posnemajo italijanske manjšine v Sloveniji, ki ima iste predstavnike že 35 let ...

/ str. 12
IG

Pogovor

Gospa Jožica Ličen, ki pri Slovenski karitas skrbi za potrebne, je spregovorila o stiskah in težavah

3

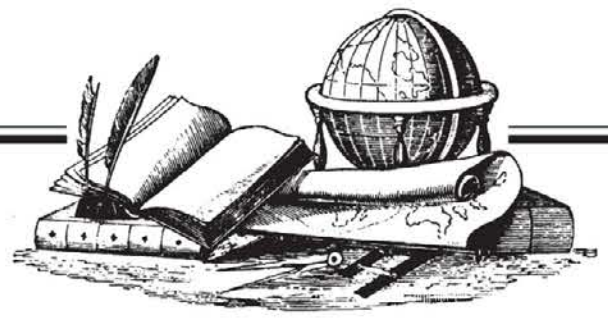

Prejeli smo

"Nihče nima pravice vsiliti združevanja!"

V imenu Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice bi rada, v zvezi z večkrat predočenim vprašanjem o združevanju naših organizacij, izpostavila mnenje in stališče Zveze, ki jo predstavljam. Nanašam se predvsem na članek, ki je bil objavljen dne 17. junija 2014 v rubriki Odprta tribuna z naslovom "Reforme konkretno" in ga je podpisal g. Rudi Pavšič. V odstavku, ki govori o ljubiteljski kulturi, g. Pavšič piše: "nastaneta naj dve krovni kulturni zvezi oziroma naj se ob Zvezi slovenskih kulturnih društev pridruži nova zveza, ki naj bo sad dogovora med Slovensko prosveto, Zvezo slovenske katoliške prosvete, goriško in tržaško Zvezo cerkvenih pevskih zborov".

Naj uvodoma najprej povem, da je Zveza slovenske katoliške prosvete bila ustanovljena leta 1959 kot združenje prosvetnih društev s katoliškim načelom in, kot piše tudi v njenem statutu, se navdihuje po vrednotah demokracije, ideološkega pluralizma in krščanstva. Iz kroga delovanja naše Zveze so se v teh petdesetih letih rodili, zrasli in se dopolnjevali mlajši in starejši, ki na najrazličnejših področjih dosegajo visoka priznanja in poklicne uveljavitve. Z osebnimi uveljavitvami so v širšem prostoru živ dokaz naše uspešnosti. ZSKP ima trden temelj v društvih, ki so včlanjena vanjo in jo pravzaprav sestavljajo. Vsa naša društva imajo izredno razvejeno in bogato dejavnost. Vsaka članica igra v svojem prostoru pomembno vlogo, ne glede na število članov, ki jih ima, ali pobud, ki jih izpelje. Okoliščine in zahteve dela so namreč zelo različne, če primerjamo vasi, v katerih smo Slovenci še v močni večini. Te raznolike izkušnje in različni pogledi na kulturno-prosvetno delo najdejo stičišče prav v Zvezi. Torej, v tem smislu menim, da mora Zveza ostati samostojen in nerazdružljiv subjekt, saj je vloga, ki jo ima ZSKP v našem prostoru, še vedno pomembna in aktualna.

O možnosti združevanja in skupnega nastopanja je govor že nekaj časa. Na občnem zboru ZSKP z dne 29. marca 2012 pa sta bodisi predstavnik Zveze kulturnih društev kot predsednik SSO povedala, da ni nujno, da pride do združevanja, ker vsaka organizacija ima svojo zgodovino in posebnost. Da pa lahko skupaj delamo in sodelujemo. Zato, če društvo/organizacija dobro dela, zakaj naj bi ga ukinili ali preurejevali!?

Predlogi in pritiski, naj se nekatere organizacije združijo, vzbujajo nekatera pomembna vprašanja. Mi pri ZSKP te gospode prosimo, naj se nam enkrat za vselej obrazloži, katere koristi, bodisi s finančnega kot organizacijskega vidika, bi od tega imeli. Če jim je stvarnost organizacij, ki naj bi se morale združiti, že tako znana in jasna, naj tudi nam razjasnijo prednosti in pogoje, pod katerimi naj bi delovala ta novoustanovljena organizacija. Upoštevajoč, da glavni cilj reforme mora biti izboljšanje stanja slovenske narodne skupnosti v FJk, in to predvsem na območju.

Menim, da bi predlagana združitev škodovala naši Zvezi, ki ima močno zasidrano specifičnost v določenem območju. Isto velja za ostale organizacije, kot je npr. Slovenska prosveta iz Trsta, ki deluje na različnem območju in ima svoje posebnosti, značilnosti in karakteristike. Združiti bi pomenilo razveljaviti te vrednosti in osiromašiti delovanje. Združitev ne pomeni avtomatično prihranka pri stroških. Potrata in razpršenost energij sta večji pri večjih in razvejenih organizacijah. Ob tem se tudi sprašujem, kako bi bila postavljena administracija in organizacija tega novoustanovljenega subjekta, v katerem bi morale sobivati tri ali tudi štiri večje organizacije. In ne nazadnje, kako bi potekala porazdelitev prispevkov? Bi ostali pri istem ali bi, prav vsled združitve, dobili manj kot takrat, ko so bile organizacije še posamezni subjekti? Tudi glede tega bi radi imeli jasno sliko. Mislim, da ko kdo nekaj predlaga, mora svoje predloge tudi utemeljiti in povedati, katere so prednosti in katere so pomanjkljivosti. Nikakor ne bi radi, da se ponovi to, kar se je zgodilo z razdelitvijo sredstev za leto 2014.

Vsekakor pa nam nihče nima pravice vsiliti nobenega združevanja. V italijanski ustavi piše, da ima vsak državljan pravico do svobodnega združevanja brez predhodnega dovoljenja, torej brez prisile ali usmerjanja. Živimo v demokratični državi, ne pa v diktaturi.

Mi pri ZSKP smo delavni in uspešni in zato podčrtam, da, dokler bom predsednica te organizacije, ne bom dopustila, da bi si kdo drug prilastil ali uničil vse, kar smo z velikim trudom in požrtvovalnostjo dosegli. Dodala bi še, naj bo jasno, da tu ne gre za ohranjanje stolčkov, saj za to funkcijo ne predsednica ne odborniki ne dobivamo nobene plače, ampak vsa prejeta sredstva gredo za delovanje, zaposleno osebje in vzdrževanje struktur.

Žal predlogi za reformo, ki jih predlaga predsednik SKGZ, prihajajo od zgoraj, kot da bi bili naštudirani pri mizi, in ne upoštevajo, katere so potrebe na območju, kjer se odvija temeljno kulturno in prosvetno delovanje za ohranitev naše narodne in jezikovne specifike. To delovanje pa je edini namen, zaradi katerega obstajajo naše organizacije, tudi krovne. Toliko bolj je obžalovanja vredno dejstvo, da prihajajo predlogi iz ust tistih, ki se niso nikoli ukvarjali s kulturo in prosveto, ampak že desetletja sedijo na stolčkih s prispevki za slovensko manjšino.

S spoštovanjem

Franca Padovan
Predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice
Gorica, 19. junij 2014

Dr. Damijan Terpin nam je po Twitterju poslal fotografijo s pripisom, da se je delegacija stranke Slovenska skupnost v Bruslju srečala s komisarko Viviane Reding.

28. junija 1914

Ob stoletnici izbruha prve svetovne vojne

Dne 28. junija 1914 je bil avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand v atentatu umorjen med uradnim obiskom v Bosni in Hercegovini, kjer so takrat potekale vaje avstrijske vojske. Tu je treba takoj poudariti, da ta tragični dogodek sam po sebi ni bil vzrok za takojšnjo uradno napoved vojne Avstro-Ogrske Srbiji že 28. julija. S tem se je dejansko začela prva svetovna vojna, v katero so se vključile vse glavne evropske države, tudi Nemčija in carska Rusija in nazadnje še ZDA, tako da je dobila značaj širšega svetovnega spopada. Glavni vzrok za izbruh vojne in njeno razširitev gre iskati v zaostrenih političnih odnosih med glavnimi evropskimi državami v težnji po pridobitvi gospodarskih surovin z osvajanjem kolonij. Vodilni kolonialni sili sta takrat bili Velika Britanija in Francija. Zahtevo po kolonijah je vedno bolj odločno ponavljala Nemčija. Rusija je v tem pogledu težila k širitvi svojega vpliva in moči na Balkan in proti Bosforskim morskim ožinam in razpadajočemu Turškemu cesarstvu. Zato se je prva postavila na stran napadene Srbije, s katero so jo vezale tudi tradicionalne vezi pravoslavja in slovanskega sveta.

Na Balkan in dalje proti Srednjemu vzhodu je težila tudi Avstrija, ki si je v tem ključu leta 1878 prisvojila Bosno in Hercegovino in si jo nato leta 1908 tudi formalno priključila. To je močno motilo carsko Rusijo. Po drugi strani pa je zapadala pod vedno večji vpliv Nemčije in velikonemških teženj, tako da ni našla moči in poguma za preureditev svojega cesarstva na osnovi načela o avtonomnosti narodnostnih skupnosti.

Nemčija se je prva postavila na stran Avstro-Ogrske v vojni proti mali Srbiji. Vojaški krogi v Avstriji in Nemčiji so bili prepričani, da bo vojna ostala omejena na Srbijo in da pomembnejše evropske države vanjo ne bodo posegle.

Kot vemo, pa se je vedno bolj širila, zaostrovala in brezizhodno nadaljevala, kar je zahtevalo vedno večje žrtve tako v človeških življenjih kot nečloveškega trpljenja in ubijanja ne samo s tradicionalnim orožjem, temveč celo s strupenimi plini. Tako jo je takratni papež Benedikt XV. upravičeno označil za "nesmiselno morijo".

V prihodnjih mesecih bo priložnost še večkrat spregovoriti o tragediji prve svetovne vojne, ki ni trajala le nekaj mesecev, kot so napovedovali vojaški in politični krogi, ampak dobra štiri leta in njene posledice so se poznale oziroma občutile več desetletij in zanetile še drugo svetovno vojno.

Ob tej priložnosti se bomo omejili na prve odmeve izbruha prve svetovne vojne na našem ožjem območju. Slovenski dnevnik Edinost iz Trsta je 29. junija objavil najprej sporočilo, da prestolonaslednik in njegova soproga v prvem poskusu atentata v dopoldanskem času med vožnjo proti sarajevski občini (rotovžu) nista bila ranjena, bila pa je ranjena cela vrsta oseb. Naslednjega dne je bilo v Edinosti objavljeno naslednje sporočilo: "Po slovesnem sprejemu v mestni hiši se je prestolonaslednik Franc Ferdinand s soprogo odpeljal z avtomobilom po mestu. Tedaj je bil izveden ponoven atentat. Neki gimnazijec je z revolverjem streljal na prestolonaslednika in njegovo soprogo in ju oba težko ranil. Prestolonaslednik in soproga sta bila mrtva. Drugi atentator je bil tudi aretiran. Razkačena množica je oba atentatorja skoraj linčala".

Dne 2. julija je Edinost pripravila posebno popoldansko izdajo, v kateri opisuje prihod vojaške ladje Viribus Unitis, ki je pripeljala v Trst posmrtne ostanke Franca Ferdinanda in vojvodinje Hohenberg. Na nabrežju je škof Karlin krsti blagoslovil, nato pa se je po mestnih ulicah, na katerih je stala številna množica, razvil dolg sprevod, ki se je končal pred tržaško železniško postajo. Od tod je malo pred deseto uro posebno opremljeni vlak odpeljal krsti na Dunaj.

V zvezi s stoletnico začetka prve svetovne vojne se bodo zvrstile razne pobude ob spominjanju na dogajanje v vojnem obdobju. Obravnavani bodo seveda tudi različni vsebinski vidiki prve svetovne vojne. Popolnoma osvajamo poziv, ki je izšel iz razprave, ki je sledila prestavitvi knjige "Fajtji hrib" Vasje Klavore pred kratkim v Novi Gorici, "naj iz govorov in pisanja o stoletnici začetka prve svetovne vojne izločimo besedo 'proslava', saj trpljenj in tragedije ne gre proslavljati".

Alojz Tul

Povejmo na glas

Industrija alkohola obvladuje svetovno prvenstvo

Ob svetovnem nogometnem prvenstvu v Braziliji je Corriere della Sera objavil zanimiv komentar, očitno izpod peresa novinarja, ki ima oči za delovanje vse bolj vplivnega dejavnika današnjega časa. Ta dejavnik je denar, so velike podjetniške družbe, so veliki kapitali. V tem smislu so priznani izvedenci prepričani, da nemara še ni bilo obdobja, v katerem bi denar, velike podjetniške družbe in veliki kapitali imeli takšno moč, kot jo imajo danes. V primeru svetovnega nogometnega prvenstva je omenjeni novinar z nemalo ironije ali celo grenkobe postavil trditev, da resnični prvak čez deset dni ne bo moštvo te ali one države, ampak industrija alkohola, ki je eden od finančnih pokroviteljev prireditve. V zameno za svoj prispevek je ta industrija od brazilske vlade zahtevala, da dovoli na stadionih prodajo alkoholnih pijač. Toda tovrstno prodajo brazilski zakon prepoveduje in ima še kako prav: od časa do časa prihaja med tekmami, pred njimi in tudi po njih do izgredov, ki se marsikdaj sprevržejo v nedopustno nasilje. Odveč je dodajati, da zaužiti alkohol grobe obračune med navijači in le-teh s policijo le stopnjuje, če že ni tisti, ki jih sproži. Toda denar je denar in brazilska vlada se je znašla v precepu, ali se odpovedati visokim zneskom ali pa vsaj za čas prvenstva ukiniti prepoved prodaje alkohola na stadionih. Tu pa je stopila na sceno Fifa, Mednarodna federacija nogometnih zvez, in brazilsko vlado prisilila, da pogoje pokroviteljev sprejme, ker bi sicer prvenstvo ne moglo biti izvedeno. Med pogoji je tudi zahteva, da tako prodane pijače niso obdavčene, kar zmanjšuje prispevek za nekaj sto milijonov ameriških dolarjev. Pa to še ni vse, navedena alkoholna industrija si je namreč izborila podobne pravice vključno do svetovnega prvenstva leta 2022 v Katarju in tu je prišlo do dodatnega dokaza, kakšno moč imajo denar, velike podjetniške družbe in veliki kapitali. Tudi v Katarju naj bi prodajali alkoholne pijače na stadionih, pri čemer se je morala ukloniti, ali so uklonili celo državno vero oziroma islam, ki ne samo da prodajo alkohola prepoveduje, ampak kaznuje že njegovo uživanje. Ta zgodba slej ko prej meji na farso, saj se bo morala denarju podrediti vera, ki temelji, kot je znano, na zelo strogih in nepopustljivih načelih. Zanimivo je, da je Rusija ob letošnjih zimskih olimpijskih igrah finančno pokroviteljstvo iste industrije zavrnila, kar jo je seveda stalo nemajhno vsoto, vendar se je raje odločila za doslednost oziroma neodvisnost od zahodnega kapitala. Vsa ta zgodba s pitjem med tekmami bi bila nemara še zabavna, ko ne bi na novo odpirala zelo resno vprašanje: kapitalizem se upravičeno ponaša z demokracijo in svobodo, toda, ali ne daje denarju svobode, ki se ne ozira na nikogar in na nič in tako v lastni družbi neovirano spodjeda vrednote, za katere se ljudje dobre volje z vsemi svojimi močmi, a nemara zaman zavzemajo?

Janez Povše

POGOVOR Jožica Ličen

"Karitas je ljubeča skrb Cerkve za ljudi v stiski"

Gospe Jožice Ličen našim bralkam in bralcem ni treba predstavljati, saj sodeluje z nami, kot vidna predstavnica dobrodelne organizacije Karitas koprske škofije pa je dejavna na karitativnem področju od nekdaj, tudi v našem prostoru.

Večkrat pride na obisk, včasih tudi pri Novem glasu zberemo kaj za potrebne, kot smo tokrat, sicer malo, a smo, zbrali nekaj denarja za poplavljence na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji.

Povejte nam prosim, kako je potekala ta zadnja akcija zbiranja denarja, hrane in oblek za poplavljence v Bosni, Hrvaški in Srbiji. Na socialnem omrežju Facebook smo videli, da ste prav te dni s pomočjo mladih slovenskih vojakov naložili še zadnji tovornjak pomoči ...

Za pomoč poplavljencem bi lahko rekli, da smo naredili le to, kar smo kot ljudje, še posebej pa kristjani, dolžni storiti. Takoj v začetku, ko smo po medijih bili priča vodni katastrofi na Balkanu je Slovenska karitas poslala apel za čutenje, molitev in pomoč. Istočasno je iz rezerv nakazala Srbski in Bosanski karitas vsaki po 10.000 evrov prve pomoči. Vzpostavljeni so bili stiki in spoznavanje dejanskih potreb ter načrtno zbiranje hrane, higienskega materiala, čistil, plenic, posteljnine, oblačil in drugega materiala. Do sredine junija je v Bosno in Srbijo samo preko Karitas odšlo na ogrožena območja 22 kontejnerjev pomoči v skupni teži preko 230 ton. Lepo je tudi steklo sodelovanje s slovensko vojsko.

Na transakcijskem računu se je v tem obdobju zbralo 208.367 evrov, od katerih je 100.000 evrov že na prizadetih območjih, ostalo pa bo šlo v skladu s potrebami.

Del vsega tega dogajanja je bilo tudi v Škofijski karitas Koper, ki je še iz vojnih časov pobratena s Škofijsko karitas Banja Luka. Takoj smo vzpostavili stik in dr. Miljenko Aničič, direktor Banjaluške karitas je našemu ravnatelju Mateju Kobalu pisal: "V prvi fazi rabimo hrano, higienski material, plenice in otroško hrano, pa tudi odeje. Kasneje pa bodo družine potrebovale tudi pohištvo in gospodinjske aparate, kajti marsikomu je voda uničila vse".

Tako so v naših trinajstih Centrih karitas sodelavci zbirali pomoč in jo nato pripeljali v Centralno skladišče v Ajdovščino, ki nam ga je brezplačno odstopil gospod Tone Kobal. Prvi kontejner je odpeljala Slovenska vojska in je vseboval v glavnem hrano in higienski material. Vendar blaga je bilo še veliko, zato smo naročili velik kamion in s pomočjo pridnih sodelavcev Karitas in štirih vojakov iz Vipavske kasarne je nova pomoč vsebovala predvsem pohištvo, gospodinjske aparate in odeje.

Poleti bo, kot vsako leto, tudi letos delovni tabor Streha nad glavo, ki ga organizira Karitas skupaj s Škofijsko gimnazijo iz Vipave, in prepričana sem, da bodo tokrat poprijeli tam, kjer bo najbolj potrebno.

Pri Karitas se zavedamo, da so velike travme doživeli predvsem otroci, zato smo Banjaluški karitas ponudili teden dni počitnic v Sončni hiši Karitas v Portorožu, kar so z veseljem sprejeli.

Veliko je bilo darovalcev, zato vsem, tudi prijateljem Novega glasa, hvala.

Osebno sem resnično presenečena nad izredno dobroto ljudi. Zgodilo se mi je nekaj lepega. Moj vnuk Nejc je praznoval 10 let in, ne da bi ga kdo posebej prepričeval, je svojim prijateljem na vabilo napisal: "Ne rabim daril, naredimo skupaj nekaj dobrega, na praznovanje prinesite kakšen evro, ki ga bomo darovali za otroke, ki so jih prizadele poplave". In zbranih 285 evrov ima posebno vrednost, vrednost malega srca.

Vem, da se ne da, a vseeno nam skušajte prikazati sedanje socialne stiske v Sloveniji in nove pobude organizacije Karitas za reševanje najhujših stisk.

Stiske imajo različne obraze, če so pred leti potrebovali pomoč bolni in ostareli, ljudje, ki jih je prizadela kakšna nesreča ali smrt v družini, se je v zadnjih letih to zelo spremenilo. K nam prihajajo predvsem zdravi in za delo sposobni ljudje. Veliko skrb, kako pomagati naprej, je povzročila ukinitev Evropskega ukrepa hrane za najbolj ogrožene člane EU. Že lansko leto smo, skupaj z RK, napisali pismo odgovornim v

državi, osebno predstavili problematiko predsedniku RS, predsedniku DZ, MDDSZ. Preko Caritas Europa smo pritiskali na EK za novi ukrep, ki je bil sprejet, in sedaj tečejo postopki, vendar konkretizacijo lahko pričakujemo šele jeseni. V aprilu in maju smo ponovno opozorili in končno se je vlada RS odločila, da iz blagovnih rezerv RS pomaga s hrano v znesku 1,3 milijona evrov. To je le delček tega, kar lahko damo ljudem. Sedaj je pred nami akcija "Otroci nas potrebujejo", kar pomeni, da zbiramo šolske potrebščine in denar za nakup leteh. Po drugi strani pa že načrtujemo pomoč. V ta namen smo na Škofijski karitas kupili 12.000 zvezkov in pripravili za 22.000 evrov bonov, s katerimi bodo starši plačali potrebščine v knjigarni. Lokalne župnijske in dekanijske karitas pa bodo k temu dodale še lastna sredstva, saj smo lansko leto pomagali več kot 2000 šolarjem, letos potrebe niso nič manjše. Izredno so se na akcijo Pokloni zvezek odzvale šole in vrtci. To ni samo darovanje, to je del vzgojnega procesa in res hvala vsem pedagoškim delavcem, ki otroke učijo solidarnosti in dobrote.

V zvezek, ki ga otroci darujejo, imajo možnost na dopisnico napisati misel neznanemu prijatelju. Osebno me je zelo nagovorilo sporočilo na eni izmed razglednic, na kateri je pisalo: "Poklanjam ti zvezek, ker vem, da ga potrebuješ, morda bom nekega dne jaz potreboval tvojo pomoč"!

Sam sem večkrat že zapisal, da je Karitas tista živa korenina in veja slovenske Cerkve, ki jo sestavljamo ljudje, vi, ki nesebično delate v organizaciji, in mi, ki skušamo po lastnih močeh pomagati. A se zdi, da v zavesti slovenske Cerkve danes na Slovenskem ni preveč te socialne zavesti ...

Stalno ponavljamo, da je karitativna dejavnost tretji steber Cerkve. Jaz pravim temu živa vera ali, če hočete, kar krščanska dolžnost. Srečna sem, da tega ne čutim kot breme, temveč kot nekaj, kar preprosto moraš storiti. Vem, da sveta ne bomo spremenili, lahko ga pa izboljšamo. Če gledaš na Cerkev z vidika hierarhije, imaš res v določenih primerih občutek, da kdo zamahne z roko in svoje nedelo upravači s stavkom: "ubogi bodo vedno med nami", toda Cerkev smo mi in v lanskem letu smo samo sodelavci karitas v koprski škofiji opravili sto tisoč ur prostovoljnega dela.

Veliko je izzivov, materialna pomoč je le ena izmed pomoči. Vsi vemo, da človek ne živi samo od kruha. Zato se pri Karitas trudimo in iščemo poti, ki ljudem v stiski vračajo dostojanstvo, dvigajo samozavest. Če pogledamo nazaj, je bila sicer Cerkev vedno usmiljena mati, toda v javnosti je bila pri nas karitativna dejavnost prepovedana. Tako smo leta 1990 začeli iz nič, danes imamo več kot 9000 stalnih sodelavcev prostovoljcev, imamo materinske domove, varne hiše, zavetišča za brezdomce, ljudske kuhinje, domove za ostarele, programe za otroke, družine, zasvojene in še bi lahko naštevali.

Letos smo pri Slovenski karitas izdelali strateški načrt 2014 – 2018. V veselje mi je bilo sodelovati pri načrtovanju in ponosna sem, da smo na prvo stran napisali vizijo, ki se glasi:

"Karitas je ljubeča skrb Cerkve za ljudi v stiski, glas revnih v družbi in v službi človekovega dostojanstva". Da bi nam vsaj uspelo!

Eden od očitkov tako imenovanih laičnih krogov je, da postaja dobrodelnost nadomestek za slabo socialno delovanje slovenske države, kar je lahko na načelni ravni včasih tudi res, a dejstvo je, da je treba sočloveku pomagati, mar ne?

Vsaka stiska ima nekje vzrok, vendar samo zaradi tega še nismo opravičeni, da se zgovarjamo na državo. Naša dolžnost pa je, da povzdignemo glas, se borimo proti nepravični zakonodaji, pomagamo ljudem, ki ne poznajo svojih pravic, pa tudi promoviramo dolžnosti in vrednote.

Marsikateri laični krogi trdijo, da je dobrodelnost potuha državi. Morda je v določenem trenutku to tudi res. Toda to še ni razlog, da spregledamo ljudi v stiski. To včasih izkoristijo stranke, da druga drugi, na plečih revežev, dokazujejo svoj prav. V tem kontekstu me vedno zaskeli 'pohvala' politika, ki nam je ob neki priložnosti rekel: "Bolj kot bo država slaba, bolj boste morali sodelavci karitas delati". Oh, nečimernost pa taka, ki ne ve, da mi ne delamo zaradi države, mi delamo zaradi ljudi. In to vseh ljudi, ne glede na vero, barvo kože, nacionalno ali politično pripadnost.

Kje so danes največje in najhuše stiske v Sloveniji?

Mineva 5 let, odkar so se začeli kazati prvi znaki finančne in gospodarske krize, ki je najbolj prisotna v družinah in pri posameznikih, ki so izgubili službo. Večina ljudi, ki so izgubili službo, ostaja brezposelnih že več let, pridružujejo se jim pa novi. Med prosilci pomoči bi težko izpostavili starostno ali izobrazbeno strukturo, kajti nezaposlenost se je zajedla v vse pore družbe. Prihajajo mladi, ki so sami ali imajo celo družino in so izgubili prvo službo, še posebej težko dobijo novo zaposlitev osebe, starejše od 45 let, da ne govorimo o tistih, ki jim manjka le nekaj let do upokojitve. Med prosilci pomoči so tudi samozaposlene osebe, ki se s svojim delom ne morejo preživljati, ker ne zmorejo plačevati davkov, potem so tu upokojenci, večina med njimi živi skromno, vendar prihranki kopnijo in to jih pelje v brezup. Vse večji problem postaja prezadolženost. V porastu so deložacije, pri več kot polovici prosilcev so to enostarševske družine samohranilk z otroki.

V preteklem letu je pri karitas prejemalo materialno pomoč 125.000 oseb, med temi je 22.000 družin, razdelili smo 3.300 ton hrane, skoraj 20.000 osebam smo pomagali pri plačilu nujnih položnic. Pred začetkom šolskega leta pomagamo s šolskimi potrebščinami 12.000 otrokom.

Težko bi rekla, kje je najhuje. Tovarne so padale in takrat je bilo v tistem okolju hudo, pa še vremenske težave niso Sloveniji prizanesle. Žled, poplave so marsikomu ogrozile še tako skromen dohodek.

Ob vsem tem pa moram povedati, kar sama čutim. Slovenski človek zelo težko prosi pomoč. Ko so ob žledu na Cerkljanskem naše sodelavke obiskovale družine in jim delile bone, so kar pogosto slišale: "Dajte drugim, ki so bolj potrebni kot mi".

Na Goriškem in Vipavskem skorajda ni več večjega podjetja, ki bi dajalo ljudem zaposlitev; kakšno je stanje na tem področju?

Na kratko bi lahko na to vprašanje odgovorila s prispodobo, ki je značilna za naše kraje: "Če si vajen burje, te še tako močen veter ne zlomi". In ljudje na Goriškem in Vipavskem so v preteklosti doživeli marsikaj. Bolj kot skrb za finančno plat, ki jo prinaša brezposelnost, jih teži, da so iz nerazumljivih vzrokov propadla podjetja, na katera so bili ponosni. Za večino bi lahko rekla, da so z delavsko knjižico v roki rekli: "Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal"! Žal, pa ne za vse. Še vedno je na Vipavskem in Goriškem skoraj 1000 družin, ki potrebujejo našo pomoč. Paket hrane, nujne položnice, šolske potrebščine, obleka, obutev so stalnica v Centru karitas v Novi Gorici in Ajdovščini. Če sta zraven še prijazen sodelavec in dobra beseda, je paket popoln. Je pa tudi druga - dobra plat krize: na marsikateri njivi na novo raste krompir in solata na vrtu.

Ko je bilo pred časom slišati o 'praznih skladiščih' nekaterih humanitarnih organizacij, sem v imenu Karitas marsikdaj rekla: "Zaradi dobrih ljudi nam moke v loncu in olja v vrču nikoli ne zmanjka".

Znani ste kot izjemno pragmatična oseba, ki se zahvali za vsak, še tako majhen dar, a zna tudi odločno nagovoriti vplivne žene in može, naj pomagajo. Kako je s tem danes na Slovenskem?

O, še vedno lahko rečemo, da živimo med dobrimi ljudmi. Verujem v Božjo previdnost, ki nas še nikoli ni pustila na cedilu. Dobimo ravno toliko, kot potrebujemo, če bi dobili več, preveč, ne bi bili več Karitas. Kar se darov tiče pa, vsaj pri meni, nima prioritete velikost daru, temveč vesele oči človeka, ki daruje. Pri tem ne mislim le materialni in finančni dar, to nas večina zmore. Nekaj drugega je darovati svoje znanje, svoj talent, svoj čas. Danes je čas zlato in veliko je takih ljudi po celotni Sloveniji, ki z veseljem darujejo svoj čas. Ob takih ljudeh, ki niso nujno katoličani, si rečem: "Ta človek živi svojo vero drugače, pa vendar iskreno".

Kar se tiče nagovarjanja vplivnih ljudi, pa mi sploh ni težko. Morda to ni dobro, vendar če opozarjam in prosim za uboge, nimam pred nikomer predsodkov, saj tisti, ki sedijo v pisarnah, ne morejo vedeti, kako je 'na terenu'. Zato je naša dolžnost, da jim povemo. In izkušnja: večina jih rada prisluhne in potem vidi stvar tudi z drugega zornega kota.

Tudi letos boste organizirali likovno kolonijo Umetniki za Karitas na Sinjem Vrhu, ki gostuje tudi pri nas na Goriškem in Tržaškem. Kako je z organizacijo letos?

Letos bomo imeli mali jubilej, od 18. do 23. avgusta se bo namreč na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino dogajala 20. Mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas. Skupaj s strokovnim svetom kolonije smo že pripravili Pravilnik in izbrali udeležence. Izbor je bil letos malo drugačen. Za 20. kolonijo smo izbrali slikarske zakonske pare, ki so sodelovali v teh dvajsetih letih. Prihajajo iz celotne Evrope, vsi so udeležbo že potrdili, imena naj bodo pa za zdaj skrivnost. Izziv za namen kolonije pa nam je bilo prizadevanje papeža Frančiška za pomoč ljudem v stiski, zato smo izbrali geslo "Tujec sem bil in ste me sprejeli".

Veselim se kolonije, veselim se potujočih razstav in Goriška in Tržaška postaja sta mi ena izmed najljubših. Nekateri pravijo, da gremo v zamejstvo, toda jaz čutim, da pridemo med svoje. Hvala, ker kar lepo število umetniških del, ki so nastala v koloniji Umetniki za karitas, krasi tudi vaše domove.

Kje pa črpate moč za tiho vztrajanje na strani šibkih?

To je najtežje vprašanje in najlažji odgovor. Še vedno pravim, da je ON tisti, ki mi daje moč.

Jurij Paljk

Umrl časnikar in publicist Viktor Blažič

V 87. letu starosti je umrl novinar in publicist Viktor Blažič. Publicist Blažič, ki je bil večkrat gost in zelo poznan ter cenjen v naših krajih, se je pri šestnajstih letih pridružil partizanom, po vojni pa je postal časnikar. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bil član uredniškega odbora Perspektiv. Leta 1968 je v Delu na noge postavil založniški oddelek, a so ga ukinili zaradi ponatisa spominov vohuna

Vladimirja Vauhnika, Blažiča pa premestili na redaktorsko mesto v centralni redakciji. Leta 1976 je bil aretiran in zaradi "verbalnega delikta" po zloglasnem 133. členu obsojen najprej na dve leti, nato na petnajst mesecev zapora. Za dan republike so ga leta 1977 pomilostili. Oblastniki so ga obtožili sovražne propagande v članku Ustvarjanje je svoboda, ki ga je objavil v tržaškem Zalivu, in še v dveh neobjavljenih člankih. Najbolj pa jih je motilo njegovo sodelovanje s Kocbekom, ki je v Zalivu objavil znameniti intervju, v katerem je spregovoril o povojnem poboju domobrancev v Kočevskem rogu. V času slovenske demokratizacije je bil član odbora za varstvo človekovih pravic, nato med ustanovitelji slovenskega krščanskega socialnega gibanja, iz katerega je nastala stranka krščanskih demokratov (SKD) in v okviru katere se je zavzemal tudi za plebiscit za samostojno Slovenijo. Ves čas je bil ploden publicist. Novembra lani ga je slovenski predsednik Borut Pahor odlikoval z redom za zasluge za novinarski in publicistični prispevek pri vzpostavljanju svobodnih in demokratičnih temeljev slovenske družbe in njenega medijskega prostora.

Štandrež / 25 let duhovništva dekana Karla Bolčine

"Srebrnomašnik, bod' pozdravljen! "

Velika množica je v sredo, 25. junija, napolnila prostrano cerkev sv. Andreja apostola v Štandrežu. Po večerni molitveni uri za duhovne poklice je bila namreč ob 20. uri slovesna srebrna maša g. Karla Bolčine, nepogrešljivega dekana in župnika v vaseh pastoralnega območja Soča-Vipava.

Jubilant g. Karel Bolčina

Z zakramentom duhovniškega posvečenja je stopil "v službo Bogu in človeku", je v imenu vernega občestva dejal Saša Quinzi, ki je jubilanta nagovoril ob vstopu v cerkev. Prehojena pot ni bila lahka, "a vaše vztrajanje v zvestobi Božjemu klicu je v spodbudo tudi nam laikom, saj smo tudi mi poklicani, da svoja življenja posvečujemo Bogu". Danes je "čas zahvale, čas prošnje, čas zaupanja", sveta maša pa je bila - z besedami Chiare Corbelle Petrillo - priložnost, da se izroči "preteklost Božjemu usmiljenju, sedanjost Božji milosti, prihodnost pa Božji previdnosti".

Potem ko je jubilant stopil v sprevodu s somaševalci do prezbiterija, je povedal, da je hvaležen Bogu, ker mu je dal dočakati ta dan. Pozdravil je domačo družino in sorodstvo, duhovniško družino, "ki je pred 25 leti postala moj dom", in cerkveno družino, "v katero smo po krstu

vključeni vsi, ki smo sedaj tu, in vsi, ki so v duhu povezani z nami". Pozdravil je predstavnike družbenega življenja: med drugimi so bili prisotni goriška občinska odbornica Silvana Romano, občinska svetnika Božidar Tabaj in Marilka Koršič, županja občine Števerjan Franca Padovan, podžupan občine Šempeter-Vrtojba Darjo Fornazarič in predsednik SSO Drago Štoka. Pri oltarju se je g. Karel hotel spomniti na vse drage in dobrotnike, še posebno na mamo Ireno in očeta Iva, na nonote in strice, vzgojitelje in življenjske vzornike, pa tudi na nadškofa p. Antona Vitala Bommarca, ki ga je leta 1989 posvetil v oglejski bazliki. Zahvalil se je tudi prijateljem Unitalsija, ki so še isti večer z romarsko vnemo molili zanj pred lurško votlino. Izrazil je željo, da bi liturgija ne bila posvečena njegovi osebi, temveč bi bila priložnost za molitev za družine, "zibelke človeštva in Cerkve", za mlade, "ki pogosto doživljajo nerazumevanje in s težavo najdejo svoje mesto pri skupni mizi", in za vse, ki so klicani, da hodijo za Jezusom v posvečenem življenju, "pa jih zavaja blišč sveta in ovirajo tisti, ki zavračajo preroštvo". Četrt stoletja ni dolga doba, in vendar, je dejal g. Karel, "je doživel veliko lepega, sprejel tudi kaj težkega, padel nemalokrat v grehe, napake in slabosti".

Srebrnomašni pridigar msgr. Renato Podbersič, jubilantova krepka "desna roka", ki se je v zadnjem letu prav dobro udomačil na Sovodenjskem in ga ljudje zelo cenijo, je povedal, da je 25 let duhovništva "velik in nezaslužen dar". Ker je to obenem dar Cerkvi, "se obenem s teboj Bogu zahvaljujejo tudi naše župnije Štandrež, Sovodnje, Gabrje-Vrh in Rupa-Peč". Duhovniki, sorodniki, prijatelji, predstavniki oblasti in ljudje dobre volje želijo prositi, da bi pastir "v polnosti, zvesto in vztrajno služil Gospodu in človeku po Božjih načrtih". Temelji duhovniškega poslanstva se v luči dnevnih beril postavljajo v obliki treh vprašanj, je povedal msgr. Podbersič. Prvo vprašanje je: na katerih temeljih naj duhovnik gradi svoje poslanstvo? To so temelji osebnega življenja, krščanskih kreposti, ki postanejo model duhovnikovega delovanja. To je pot svetosti. Apostol Pavel jih lepo našteva v Pismu Kološanom. "Če se kdo duhovnika boji in pred njim beži, je znamenje, da ne gre za duhovnika po Jezusovem vzoru. Ne obstaja duhovništvo z vrha, (...) obstaja samo duhovništvo, ki je občutljivo za človeka po vzoru Jezusa. In ta odpušča in bližnjega jemlje, kakršen je". Gre za "drže, ki izvirajo iz ljubezni. Imeti ljudi rad, kakor jih ima Jezus, je imperativ, ukaz za duhovnika. Duhovnik to zmore v polnosti, samo če se obilno hrani z Božjo besedo in iz nje živi". Na vprašanje, kakšne so naloge duhovnika v današnjem času, je pridigar - v luči prilike o sejalcu - dejal, da duhovnikovo delovanje ni namenjeno izključno in v prvi vrsti množicam, ampak je mašnik klican, da išče vsakega posameznika, kjerkoli že je. Naloga duhovnika ni čakati, da setev prinese sadove, in gledati, koliko sadov prinese, ampak iskati vse tiste, ki sprejemajo Božjo besedo in ta v njih obrodi sad, pa čeprav skromnega. Tretje vprašanje se glasi: kakšno držo naj danes zavzame duhovnik? Kot pravi preprok Ezekiel: Gospod ga kliče in postavlja v Cerkvi kot stražarja. To je naloga vsakega preroka. Duhovnik je postavljen v preroško službo, da opozarja in svari. "Ljudje smo poklicani, da ga kot takega tudi sprejmemo, če nam je všeč ali ni všeč". To pomeni, da duhovnik ne samo boža, ampak tudi povzdigne glas proti krivici ali zgrešeni poti. "Če tega ne počne duhovnik, ne bo rešil svojega življenja in Gospod bo zahteval odgovor o zanemarjenju poslanstva". Vse to duhovnik zmore, če živi z ramo ob rami z Jezusom, svojim bratom, prijeteljem in Gospodom, in pa, če živi z ramo ob rami z Božjim ljudstvom, iz katerega sam izhaja in sredi katerega je poslan. Brez Gospoda, ki je življenje, in brez Cerkve, ki je krščanska družina, duhovnik in duhovništvo umreta, je še povedal msgr. Podbersič. "V krščanski simboliki srebro predstavlja božansko modrost". Ob prvem večjem jubileju mu je zato zaželel zvrhano mero modrosti. V spodbudo mu je prebral besede iz romana Plebanus Joannes Ivana Preglja, ki je o duhovniku zapisal, da "nebesa drži kakor steber. Kakor most je, ki nosi tovor in jezdeca. Oče je, ki uči, kara, tepe, in mati je, ki ljubi. Kakor njiva je: daje, kakor je prejel od svojega solnca, od svojega Boga".

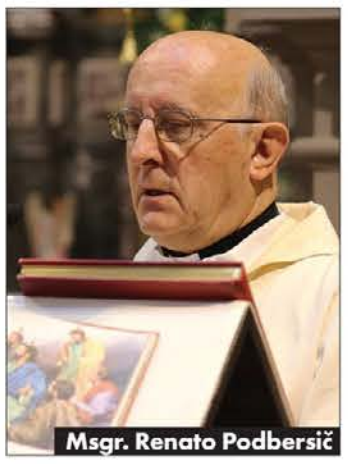
Msgr. Renato Podbersič

Lepo je bilo videti, kako so pri evharistični daritvi usklajeno sodelovali - tudi z molitvami v slovenskem in italijanskem jeziku - zastopniki vseh omenjenih župnijskih skupnosti; prav tako lepo je bilo poslušati mogočno petje odličnega cerkvenega zbora (pevcem iz jubilantovih župnij so se pridružili tudi krepki kolegi iz Števerjana), ki ga je na koru vodila Tiziana Zavadlav, na orgle pa sta ga spremljala Silvan Zavadlav in Martina Valentinčič. Prav ljubko so v stranskem oltarju - pod taktirko Lucrezie Bogaro in ob spremljavi orgel, kitare, prečne flavte ter violine - prepevali člani otroškega zbora.

Blagoslov treh srebrnomašnikov (foto dpd)

Tik pred koncem maše se je g. Karel zahvalil za vsa presenečenja, ki jih je doživel ob praznovanju, za to, da so ljudje pokazali, da so eno občestvo, ena družina. Zahvalil se je sobratom, še posebno msgr. Renatu, čigar "besede so mi st'rile dobro", pa tudi sošolcema in prijateljema, srebrnomašnikoma Božu Rustji in Milanu Preglju, ki sta stala ob njem. Zahvalil se je pevcem za veličastno petje, ljubiteljem zvonov, ministrantom, "ki so neprecenljivi in zvesti sodelavci vsakega duhovnika". Hvala potrpežljivim sorodnikom, pa sploh vsem, "ki jih srečujem na svoji duhovniški poti". Poseben spomin je šel na nadškofa Petra Cocolina, ki ga je spodbujal in podpiral vse od otroških let; na nadškofa Antona Vitala, ki ga je s polaganjem rok posvetil; na nadškofa Dina, ki mu je dal veliko zaupanja in odgovornosti; na nadškofa Karla, "v čigar roke danes v duhu postavljam svoje roke in obljubljam sinovsko spoštovanje in pokorščino". Zahvalil se je tudi vsem, ki ga spremljajo iz večnosti, in sicer msgr. Francu Močniku, "ki je zame svetnik in priprošnjik za nove duhovne poklice", staršem, botroma, duhovni materi teti Marici, vsem sorodnikom, prijateljem in skritim dobrotnikom. Največjo hvaležnost, hvalo in čast pa je izrazil Njemu, Bogu Očetu, Bogu Sinu in Bogu Svetemu Duhu, pa tudi Njej, Božji Materi, "ki s Svete Gore bdi nad zvestim goriškim ljudstvom". Prav sveto Marijino pomočnik msgr. Franca Močnika in msgr. Cvetka Žbogarja. "Ne smem skrivati veselja, ki me je navdajalo prejšnji teden, ko me je g. župnik Marijan Markežič prosil, naj letos vodim praznično bogoslužje ob slovesnosti zavetnika naše župnije, naše cerkve, sv. Janeza Krstnika. To je bila namreč moja domača župnija in po toliko letih sem zelo vesel, da sem se vrnil vanjo na današnji dan, da lahko skupaj obhajamo to praznično bogoslužje. Še zlasti sem vesel, ker lahko somašujeva skupaj z msgr. Žbogarjem, mojim nekdanjim župnikom, vašim župnikom, da se je g. Bolčina večkrat obrnil tudi nanje in jih ob molitvi Oče naš celo povabil k sebi, k oltarju. V pridigi, ki se je nanašala na evangeljsko branje o rojstvu Janeza Krstnika, je med drugim obrazložil, da je Zaharijeva molčečnost znamenje za nas. Kolikokrat v življenju delamo načrte brez Boga in se izjalovijo. Nad nami je namreč vedno Božji načrt. Zato se moramo vprašati, ali zaupamo v Boga iskreno in popolno, prav v današnjem času, ko ugotavljamo, da je vera zelo šibka.

/ str. 6

IK

Spominski utrinek na g. Bolčino

V šopku čestitk še nekaj življenjskih spominov. Morda je bilo pred 30 leti, kajti takrat je bila na Placuti še slovenska maša. Bila je ob 10. uri zjutraj in slovenske družine smo se je kar lepo udeleževale. Ivo Bolčina (oče slavljenca) je igral na harmonij in mi pevci vseh let, veliki in mali, smo prepevali. Neko nedeljo je msgr. Močnik sporočil veselo novico, da se naš "Karleto" odpravlja v semenišče. Bili smo vsi prijetno presenečeni in obenem veseli, toda v klopi je bila njegova mama, ki je jokala. Sam Bog ve, kaj so pomenile tiste solze, solze sreče ali velike bojazni in skrbi.

Ko je potem g. Karlo ponovil novo mašo pri sv. Ivanu, sem ga v imenu župnije pozdravila in zdelo se mi je, ker sem tudi sama mama, da zastopam tudi njegovo mamo, ki je takrat že ni bilo več med nami. Zdi se mi, da bi bila sedaj zelo vesela, kajti njene solze so obrodile veliko sadov.

Bog daj dobro, dragi "Karleto" oz. g. dekan Karel Bolčina! Naj Bog blagoslovi še naprej Vaše delo med nami, verniki in neverniki! AFP

Cerkev sv. Ivana v Gorici

Slovesno praznovanje zavetnika z jubilantom

Letošnje praznovanje sv. Janeza Krstnika, zavetnika cerkve sv. Ivana v Gorici, kjer ima sedež Slovensko pastoralno središče, na sam godovni dan velikega svetnika, v torek, 24. junija 2014, je imelo še posebno praznično prizvok. Slovesno večerno sv. mašo je namreč vodil srebrnomašnik, dekan in štandreški župnik ter župni upravitelj župnij v sovodenjski občini, Karel Bolčina. G. Bolčina, rojen v Gorici 21. oktobra 1964, je verjetno Božji klic, ki ga je po končanem slovenskem klasičnem liceju v Gorici vodil v bogoslovje najprej v Ljubljano, nato v Videm, pa spet v Ljubljano, zaslišal v sebi prav v tej cerkvi sv. Ivana. Tu je bil dolga leta strežnik in dobo v tehniki mozaika, delo Ateljeja za duhovno umetnost Centra Aletti, ki deluje v Rimu pod vodstvom p. Marka Ivana Rupnika, je Saša Quinzi po zahvalni pesmi izročil jubilantu kot poseben dar hvaležnih vernikov, pripadnikov občestev sv. Andreja iz Štandreža, sv. Martina iz Sovodnje, sv. Marka iz Rupe, sv. Katerine s Peči, sv. Nikolaja iz Gabrij in sv. Lovrenca z Vrha Sv. Mihaela. Ivo Cotič je ob tem prebral nekaj misli o tem, kaj pomeni odgovoriti Božjemu klicu s sprejemom duhovniške službe. "Milost takega klica in zvestoba tej odločitvi ni dana vsakomur. To je Božji dar. Tako za duhovnika kot za vso skupnost". Gre za posebno službo oznanjevanja, delitve zakramentov in pričevanja. "Gospod, hvala ti, da so v naši skupnosti še duhovniki, ki nas spodbujajo h krepostnemu duhovnemu življenju". Cotič je tudi na kratko obrazložil simboliko barv in znamenj, ki izvirajo iz tradicije ikon, najstarejših krščanskih upodobitev, in daje mozaični upodobitvi bogat duhovni naboj.

Po blagoslovu, ki so ga skupaj podelili trije srebrnomašniki, se je praznik kljub neprijaznemu vremenu nadaljeval do poznih večernih ur ob obloženih mizah in v veseli družbi. / DD

Msgr. Cvetko Žbogar in g. Karel Bolčina

Onkraj mita novih svetnikov (5)

Sv. Janez Pavel II.: "Korajža velja!"

Janeza Pavla II. bi lahko označili kot "neustrašnega moža", in sicer bi ga lahko tako označili, že preden je sedel na Petrov stol, ko je torej še bil Karol Wojtyla. Kot vemo, je papeževanje nastopil sorazmerno mlad, saj je imel 58 let, vendar si je pogumno naložil Cerkev na rame in jo vodil več kot 26 let, kar je tretji najdaljši pontifikat v zgodovini Cerkve. Ni se ustavil pred nobeno oviro, imel je pogumno in jasno besedo. Ovire mu ni predstavljala niti huda bolezen, ki jo je znal spremeniti v nekakšno pot upanja in pričevanja, zlasti za številne bolne in trpeče, pa tudi za druge, verne in neverne, ki so se znali nasloniti nanj in se še vedno sklicujejo na njegove besede in dejanja. Pogum, torej, s katerim je začel svoje papeževanje, saj je zaklical: "Ne bojte se na široko odpreti vrat Kristusu, da spregovori svetu", pa tudi v Sloveniji smo slišali poziv k temu, saj je prav v Postojni mladim zaklical: "Korajža velja"! Kot je povedal Vittoriu Messoriju v intervjuju, ki je bil preveden tudi v slovenščino pod naslovom 'Prestopiti prag upanja', velja: "Ne smemo se bati resnice o nas samih. Peter se je tega posebej živo zavedel nekega dne in je dejal Jezusu: "Gospod, pojdi od mene, ker sem grešen človek" (Lk 5,8). Mislim, da ni bil Peter edini, ki se je zavedel te resničnosti. Tega se zaveda vsak človek. Tega se zaveda vsak Petrov naslednik ... Zato tudi se ne smeš bati, ko te kličejo Kristusov vikar, ko te kličejo sveti oče ali Vaša svetost". Vidimo torej, kako je brez strahu sprejel papeško službo, zavedajoč se, da ti človeški nazivi, ki se sicer, vsaj navidez, ne skladajo preveč z evangeljsko ponižnostjo, odražajo pomembno zavest, kako ne gre le za človeka, ki je papež, temveč za veliko več, saj gre za tistega, ki za tem papežem stoji, za Jezusa Kristusa, ki je trpel, umrl in vstal od mrtvih in pošilja to svojo moč in moč Svetega Duha svojim vernim, zlasti pa tistega, ki mora nositi na sebi breme papeške službe. Sv. Janez Pavel II. se je živo zavedal, kako Kristusove obljube: "Ne bom vas zapustil sirot" (Jn 14,18) in "Jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Mt 28,20), niso le prazne fraze, temveč je Gospod Jezus resnično navzoč med nami in nas ne zapusti. Po prepričanju tega velikega sina Poljske mora Kristusova Cerkev vedno hoditi po stopinjah svojega Ženina, ne da bi se ustavila, in se ne sme prepustiti neutemeljenim bojaznim in strahovom. Danes mnogi poudarjajo domnevno revolucionarno razsežnost pontifikata papeža Frančiška, a ne smemo pozabiti, kako je papež Wojtyla vselej pogumno vabil verne, naj se ne bojijo sveta, naj mu gredo naproti, naj se srečajo z njim. Zavedal se je, kako Cerkev svetu ne prinaša same sebe, temveč novost in svežino evangelija. To sporočilo je vedno novo in sveže za ljudi vseh časov in vseh koncev sveta. Kot je ob pogrebu dejal kardinal Ratzinger, nas je papež Janez Pavel II. z besedami: "'Vstanite, pojdimo'! prebudil iz zaspane vere, iz spanca včerajšnjih in današnjih učencev". Gre namreč za Kristusovo povabilo zaspanim apostolom v vrtu Getsemani, ki velja tudi nam danes, da se vsem težavam in oviram, ki pridejo v življenju, ne bi pustili streti, da nas ne bi potrle, temveč bi jim šli s Kristusovo oporo in pomočjo pogumno naproti. Janez Pavel II. o tem seveda ni le govoril, temveč je s svojim življenjem tudi jasno pokazal, kako je treba pogumno iti v življenjski boj, ne pa se zapirati v neutemeljene bojazni in strahove. Treba je hoditi polni upanja in podirati trdnjave, ki jih postavlja zapiranje vase. Najbrž je temeljno sporočilo številnih potovanj ravno to, da se je v Jezusu Kristusu Cerkev približala vsakemu človeku, četudi živi na koncu sveta, saj mora verni najti "Kristusov obraz v vsakem človeku".

Andrej Vončina

Odmev na pismo uredništvu PD

Pogledi na čas pred slovenskimi volitvami

Prav neprijetno sem se počutil, ko sem 25. junija 2014 v rubriki Pisma bralcev v našem zamejskem dnevniku zapazil sestavek z naslovom: *Grobi posegi predstavnikov Cerkve v volilno kampanjo.* Pisec obravnava predvolilni čas v Sloveniji in t. i. poseg vodstva slovenske Cerkve v volitve. Popolnoma prav bi imel, ko bi kateri koli slovenski klerik, ne glede na to, ali je diakon, duhovnik, škof ali celo (edini) kardinal, jasno in glasno propagiral, naj ljudje na volitvah volijo to in to stranko ali tega in tega naj ne volijo. Če pa gre samo za opozorilo, da je naša krščanska dolžnost, da gremo na volitve in volimo po vesti – kakšna propaganda je tu?? Ker smo kristjani odgovorni tudi za našo zemeljsko domovino – kako in katere skupine državljanov jo bodo vodile v skupno dobro, nam o volitvah naroča tudi zadnji vatikanski koncil: "Vsi državljani naj se torej zavedajo pravice, ki je hkrati dolžnost, da uporabijo pri volitvah svojo svobodo v prid skupne blaginje" (CS 75,1). In če tudi slovensko cerkveno vodstvo spomni na moralno dolžnost, ki jo ima kristjan do družbe in države – je to že grob poseg v volilno kampanjo?!

Prav tako se je pisec obregnil ob "ošvrknjenje", ki naj bi ga slovenski škof ali kardinal posredoval, češ, da v slovenskem sodstvu ni vse tako, kot bi moralo biti. O sodstvu smo lahko brali in poslušali na dolgo in na široko v vseh sredstvih družbenega obveščanja in ne le v cerkvenih vrstah. Končno pa tudi ljudje sami kaj vidijo pa tudi doživijo na sodiščih! Ker pa, kot kaže, omenjenemu piscu nekaj v Cerkvi ne diši, se je pač obnjo obregnil, kar je danes tudi sicer v modi.

Končno pa, kaj se obrega, kdor ni veren – vsaj iz omenjenega zapisa se o tem lahko sodi, v stvari, namenjene vernikom? Ko kdo iz cerkvenega vodstva kaj spregovori, se to v prvi vrsti nanaša na vernike, če pa ima stvar širši značaj, pa tudi na državljane. Kako pa kdo temu prisluhne, je stvar njegove vesti. To je dejstvo, mimo katerega naj bi pišoči ne šel, ne glede na svoje prepričanje ali osebno politično pripadnost.

Nadalje: čemu vlačenje na dan stvari, ki z volitvami nimajo nobene zveze, kot je npr. mariborski škofijski finančni polom ali potopitev Zvona 1 in 2? Še manj pisarjenje o volitvah papeža. Take "priponke", kot jih ima omenjeni avtor, so lahko krepko zabeljene in gotovo nekaterim koristijo oziroma imajo svoj namen.

Če bi se pod takšen zapis podpisal kak dijak, študent ali pa nekdo, ki je napol pismen, bi človek nič ne rekel – lahko pa bi si mislil svoje. Če pa tako napiše nekdo, ki je univerzitetni predavatelj, pa tak zapis postavi pred bralca kup resnih vprašanj. Ljudje, ki kaj več berejo in malo več razmišljajo, opazijo, da se iz takšnih zapisov kadi dim polpreteklega časa, ki je žal zaznamoval mišljenje mnogim, ki so se kalili v polpretekli vzgoji in očitno ne zmorejo "priti k sebi". Čas bi namreč že bil – posebej glede na že toliko javno znanega o naši "slavni" preteklosti (o čemer se prej ni smelo ali hotelo govoriti in pisati), da bi se mlade generacije začele vzgajati v bolj normalnih pogledih in brez nadaljnjega pranja možganov. Namreč današnji slušatelji v univerzitetnih predavalnicah bodo oblikovali jutrišnji dan...

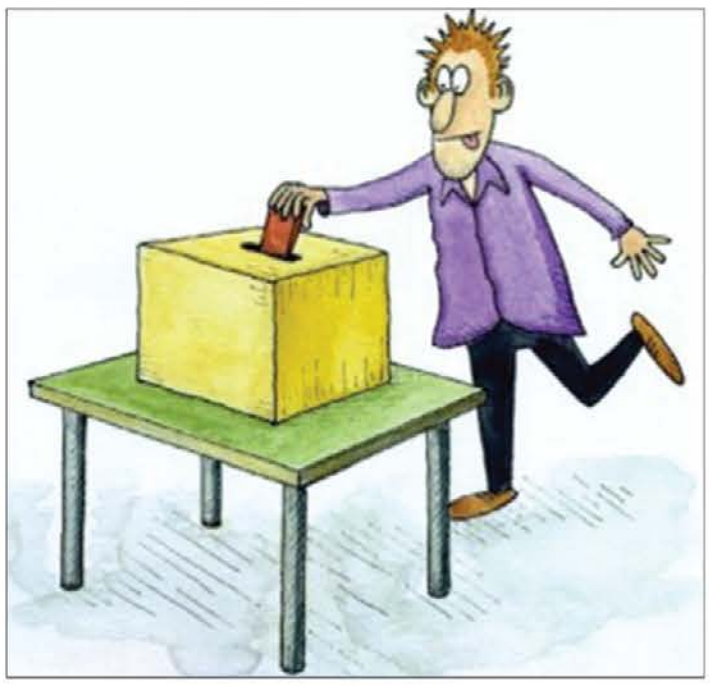

Ambrož Kodelja

Ob 25-letnici smrti duhovnika Jožeta Juraka

Spomin na odličnega pridigarja in trdnega narodnjaka

Pred petindvajsetimi leti se je ob vrnitvi z romarja v Medjugorje, v noči med 6. in 7. julijem 1989, nenadoma poslovil od tega sveta in odšel po večno plačilo k Bogu g. Jože Jurak. Dne 11. julija so ga pospremili na zadnjo pot, na pokopališče v Novem mestu, kjer počiva ob svojih starših in čaka vstajenja.

Ime g. Juraka je tesno povezano tudi z našim tednikom Novi glas, ki je nastal l. 1996 z združitvijo dveh tednikov, tržaškega Novega lista in goriškega Katoliškega glasa. In prav pri našem tedniku, katerega odgovorni urednik je bil v tistih letih msgr. Franc Močnik, je bil izredno aktiven g. Jože Jurak. *"In kaj bo Katoliški glas brez njega"?* se je ob njegovi nepričakovani smrti spraševala v članku v tem tedniku njegova sorodnica R. B. *"Upravičeno lahko zapišemo, da so se podrli trije vogli. Konec tedna je prebiral časopise in zasledoval novice, ob ponedeljkih je šel po večerni maši na uredništvo, pisal in korigiral. Že nedeljsko popoldne pa je dostikrat porabil za pot v Mošo, kamor je dajal delat ali hodil iskat klišeje. Tudi ob torkih zvečer se je včasih dolgo v noč videla luč v prvem nadstropju hiše št. 18. na Placuti. Sreda pa je bila dan Katoliškega glasa. Po maši na Vrhu se je odpeljal v tiskarno, kjer je bil najmanj do štirih popoldne v polnem zamahu pri delu. Samo kosilo si je privoščil pri sestrah, ki so tako dobro skrbele zanj. Zvečer istega dne je bil najbolj zadovoljen oz. srečen človek".*

G. Jože Jurak se je rodil v Lendavi v Prekmurju 26. 12. 1920, a v njegovi zavesti je ostal rojstni kraj Novo mesto na Dolenjskem, kjer je njegov oče, davčni uradnik, postavil hišo. V družini sta se rodila še brata Cvetko in Tonček, ki so ga *"Nemci zajeli in še živega vrgli v ogenj"*, kot je v članku Katoliškega glasa z dne 20. julija 1989 pisala Zora Piščanec. Jože Jurak se je šolal v Novem mestu in bil odličnjak. Po končani gimnaziji je stopil v semenišče in je bil 11. junija l. 1944 posvečen v duhovnika. V tistih hudih vojnih časih, ko so bili duhovniki na "jugoslovanskem ozemlju" v nevarnosti, se je g. Jurak odločil za beg. Čez Karavanke je z drugimi fanti prispel na Koroško, nato je odšel v Italijo v taborišče v Senigalio. Nekaj časa je bil župnik na Južnem Tirolskem, potem pa se je odpravil tako kot mnogo drugih Slovencev v Argentino. Tam je ostal skoraj 19 let. Postal je urednik mesečnika Duhovno življenje in se ves predal delu za slovenske izseljence, zlasti vojne begunce. V maju l. 1961 je prišel v Gorico tudi zato, da bi se srečal z ostarelo materjo in bratom. Toda videl jo je lahko le skozi žice na svetogorski postaji. Jugoslovanski konzul v Trstu mu je sicer izposloval, da je lahko šel nekajkrat na dom v Novo mesto, a je bil pri tem v stalni nevarnosti, da bi ga zasledili in ga zasliševali. Pozimi l. 1962 se je vrnil v Gorico, ker so ga prigovarjali goriški duhovniki. Nastanil se je pri sestrah v Zavodu Sv. Družine in pomagal v cerkvi sv. Ivana v Gorici ter bil prefekt v goriškem Alojzijevišču. *"Glavno delo pa mu je bilo urejevanje Katoliškega glasa. Pri listu je bil sotrudnik, korektor in paginator. Delo ga je zelo veselilo. Na tem mestu je ostal do zadnjega potovanja po Hrvaški, ko je pred odhodom pustil še zadnje rokopise in navodila"*, tako piše v že omenjenem članku avtorica Piščančeva.

Leta 1972 je bil imenovan za župnega upravitelja v Gabrjah in na Vrhu. Eno leto pred smrtjo je dobil italijansko državljanstvo in postal polnopravni župnik. A žal mu je naslednje leto smrt prekrižala nadaljnje načrte. G. Jurak je bil zelo družaben človek z veselim značajem. Dolga leta je pripravljal in vestno vodil potovanja in romanja Katoliškega glasa. Na zadnjo pot na novomeško pokopališče so ga pospremili gabrski in vrhovski župljani. Moški zbor Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka mu je zapel v kripti, kjer je ležala krsta, v cerkvi pri maši zadušnici in na novomeškem pokopališču. Tu so mu poslovilne besede namenili goriški nadškof Bonmarco – prisotni so bili tudi ljubljanski nadškof Kvas in Turk in 39 duhovnikov), msgr. Oskar Simčič, Marija Ferletič, tedanja predsednica Sveta slovenskih organizacij, in gabrski faran Branko Černic. Vsi so žalovali za njim, ki je bil odprtega značaja in srca. Občudovali so njegovo dobro voljo in vedno nasmejan obraz, s katerima je vselej premagal življenjske težave in bil zgled za vsakogar, tudi v narodni zavesti in sožitju. Njegova sorodnica R. B. je v nedavnem dopisu na uredništvo Novega glasa poslala tudi fotografijo, portret g. Juraka, ki je nastal ob 40-letnici njegovega mašništva, ko so po romanju na Barbano obiskali g. Lazarja v Števerjanu.

IK

Papež Frančišek

"Bodite zvesti Jezusu"!

Papež Frančišek je novim metropolitom pokazal na Kristusa: Hodi za menoj s pričevanjem življenja, ki je ustrezno daru milosti krsta in posvečenja! Štiriindvajsetim novim škofom - metropolitom iz različnih dežel in celin je sveti oče Frančišek na praznik sv. Petra in Pavla izročil palij. Ostalim trem bo palij izročen na njihovih škofovskih sedežih.

"Naš problem strahov in pastoralnih zatočišč: Mi, se sprašujem, dragi bratje škofi, se bojimo? Česa se bojimo? In če se bojimo, katera zatočišča iščemo v našem pastoralnem življenju, da smo na varnem? Iščemo morda podporo tistih, ki imajo na tem svetu oblast? Ali se pustimo prevarati ošabnosti, ki išče nagrado in priznanje, in mislimo, da smo na varnem? Dragi bratje škofje, v čem je naša gotovost? Pričevanje apostola Petra nas spominja, da je naše resnično zatočišče zaupanje v Boga, ki odžene vsak strah in nas osvobaja pred vsako sužnostjo in vsako svetno skušnjavo", je med pridigo dejal sveti oče Frančišek in tako jasno ponovno povedal, da naloga cerkvenih pastirjev, škofov torej, ni v druženju z mogočnimi in veljaki, temveč v služenju najbolj preprostim, kajti, tako sveti oče, Jezus pravi: "Hodi za menoj v oznajevanju evangelija vsem, še posebej zadnjim, da ne bo nihče brez Besede življenja, ki osvobaja vsakega strahu ter podarja zaupanje v Božjo zvestobo".

Kratke

Posvet o dvojezičnosti na občini

Minulo soboto je v dvorani občinskega sveta v Gorici v okviru evropskega projekta LEX potekala okrogla miza z naslovom Perspektive dvojezičnega poslovanja v javnih upravah v Furlaniji - Julijski krajini. Časnikar in znani javni delavec Bojan Brezigar je

povezoval zanimivo srečanje, Rudi Pavšič je pozdravil kot predsednik SKGZ, ki projekt LEX vodi, spregovorili pa so tudi deželni odbornik za kulturo, šport, solidarnost in manjšine Gianni Torrenti, župan Občine Gorica Ettore Romoli in odbornica Pokrajine Trst Mariella Magistri De Francesco, podpredsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Igor Gabrovec in drugi. Na posvetu je prišlo do izraza predvsem dejstvo, da je večinski narod danes veliko bolj naklonjen dvojezičnosti, od narodne manjšine same pa je največkrat odvisno, ali se poslužuje dvojezičnega poslovanja, kot je bilo tudi naglašeno, da bi bilo potrebno zaščitni zakon nadgraditi.

Krajevna skupnost v Ločniku se je zahvalila Igorju Gabrovcu

Na četrtkovem srečanju, ki ga je organiziralo društvo Lucinis v prostorih nekdanje krajevne skupnosti, je bil udeležencem razdeljen dokument o težavah, ki so nastale po ukinitvi goriških rajonskih svetov. V samem uvodu je zahvala deželnemu svetniku SSk Igorju Gabrovcu za spremembe k zakonu 1/2011, obenem pa tudi kritika občinski upravi, ki vse do danes ni nič ukrenila. Nastopil je tudi nekdanji svetnik in občinski odbornik SSk Silvan Primožič, ki je prav tako poudaril pomen rajonskih svetov predvsem za zaselke in za kraje, v katerih so bile do leta 1927 občine.

Glede na dejstvo, da je bil popravek k zakonu sprejet zaradi prisotnosti Slovencev, bi bilo prav, da se spet obnovijo trije slovenski rajoni Podgora, Štandrež in Pevma-Oslavje-Štmaver ter seveda Ločnik.

Meddržavni ženski balinarski turnir v Sovodnjah

Meddržavni ženski balinarski turnir, ki ga vsako leto organizira Društvo slovenskih upokojencev za Goriško v Sovodnjah ob Soči, je potekal letos v nedeljo, 15. junija. Že zgodaj zjutraj so prispele na sovodenjsko balinišče pri Kulturnem domu vse povabljene ekipe. Pozdravu društvenega odbornika Emila Tomsiča je sledilo žrebanje skupin, nato so se tekmovanja začela v Sovodnjah in na balinišču v Štandrežu. Po

jutranjih tekmah so člani društva pripravili kosilo kar na prostem, ker je bilo vreme naklonjeno. Balinarke so se še bolj zavzeto izkazale v polfinalnem in posebno v finalnem tekmovanju. Prvo mesto so zasluženo osvojile tekmovalke iz Renč in prejele zlato kolajno ter pokal sovodenjske občine. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa iz Kanala in si prislužila srebrno kolajno, na tretje mesto ekipa iz Solkana, na četrto pa iz Nove Gorice. K uspehu turnirja so pripomogli sodnika Emil Tomsič in Marjan Devetak ter društvene članice; le-te so med drugim pripravile dobro kosilo in sladice. Organizatorji izrekajo posebno zahvalo domačinu Venčetu Gulinu za pridne roke pri peki mesa, prav tako darovalcem pokalov, občini Sovodnje in Zadružni banki Doberdob - Sovodnje. Zahvala gre tudi vsem tistim, ki so kakorkoli prispevali k uspehu. Če bi še katera ženska rada prišla v družbo balinark, je vabljena, da se balinarskemu krožku pridruži ob četrtkih na balinišču v Sovodnjah. (AT)

Kresovi so zagoreli

Po stari navadi se na predvečer sv. Ivana po naših vaseh prižigajo kresovi. Včasih jih je bilo veliko več. Varnostni predpisi danes zelo pogojujejo prižiganje kresov in malo je lokacij, ki so primerne za take priložnosti. V Štandrežu še ohranjajo to lepo tradicijo in zakurijo velik kres na obrežju reke Soče. Včasih so v Štandrežu prižigali do pet kresov in tekmovali, kdo bo pripravil višjega. Resnici na ljubo niso bili posebno veliki, saj smo otroci preskakovali ogenj in ob žerjavicah pekli krompir, ki smo ga pobrali na bližnji njivi. Zadnja leta skrbi za kresovanje društvo sKultura 2001, ki pripravi tudi kaj pijače. Predsednik Marjan Breščak poskrbi, da je dovolj vejevja in drugega odpadnega lesa. Organizatorji se radi pohvalijo, da je v Štandrežu najvišji in največji kres v širši okolici. Verjetno bo to tudi držalo, saj plameni švigajo visoko v nebo in krepko presegajo višino desetih metrov. Poskrbljeno je seveda tudi za varnost; letos so bila na prizorišču kar tri gasilska vozila civilne zaščite. Ob kresu se vedno razvije prijetno druženje, saj se pri ognju zbere kar lepo število domačinov. Letos je izstopal tercet Daniela, Vanja in Matija, ki so ubrano zapeli bogat repertoar ljudskih pesmi. / DP

POGOVOR Filip Hlede, predsednik društva F.B. Sedej iz Števerjana

"Smo društvo, ki ne išče profita, temveč zadoščenje"

Števerjanci so prepričljivi in uspešni zlasti zato, ker trdno verjamejo v to, kar delajo. Ta vtis sem še enkrat imel, ko sem se pred nekaj dnevi pogovarjal s predsednikom društva F. B. Sedej iz Števerjana Filipom Hledetom; v naslednjih dneh bo namreč v briški vasi potekal 44. Festival narodno-zabavne glasbe.

Je vse pripravljeno?

Dela na prizorišču mrzlično potekajo vse do zadnjega trenutka. Šotor za buffet na vaškem trgu je že postavljen. Vanj bo lahko brezplačno vstopil, kdorkoli bi želel priti v Števerjan in ga Festival morda ne zanima; tam bo našel jedi na žaru in dobro pijačo. Postavljen je tudi drugi velik šotor, tisti, ki nam ga je dala na razpolago ZSKP in ga bomo uporabili v primeru slabega vremena.

Med novostmi tega leta bo odrska scena: angažirali smo našega prijatelja Aleksandra Starca, ki od začetka tega tedna v Števerjanu riše. Letos je društvo kupilo veliko platno, na katerem bo narisano nebo, Starc pa bo izdelal reliefe in dva stranska panoja. Poskrbeli smo, da je javnost dobro seznanjena: na Goriškem, Tržaškem in v Sloveniji visijo plakati. Stopili smo v stik tudi s kar nekaj radijskimi postajami, marsikatera nam je ponudila pogovore, da smo lahko promovirali naš festival: Radio Trst, Radio Robin, Radio Ognjišče, Radio Sraka.

Vreme pa je neznanka ...

Iz dneva v dan pozorno spremljamo njegov razvoj in trdno upamo v lepo vreme. Skoraj vsako leto imamo po en dan dežja... Če bo tako tudi letos, upamo, da bo kvečjemu v petek, kar bi nam ustvarilo še najmanj težav. Najhuje bi bilo, ko bi deževalo v nedeljo, saj bi nam pokvarilo organizacijo dneva in tudi vzdušje.

Prijavljenih ansamblov je torej 22?

Da, potrjenih je 22. V petek jih bo nastopilo 12, v soboto pa 10. To število je za nas perfektno. Z izjemo 40. izvedbe festivala, ko se je nabralo 40 ansamblov, kar je bilo za nas res težko upravljati in uskladiti, se njihovo število po navadi suče od 20 do 26; to nam dosti bolj ustreza. Idealno je jih imeti od 10 do največ 13 na večer.

Dva ansambla sta nam sporočila, da bosta v soboto pripeljala s sabo dva avtobusa ljudi. Tudi take stvari nas razveseljujejo.

Letos smo odločili, da ne bomo imeli posebnih gostov, ki bi v nedeljo igrali na odru v pričakovanju razglasitve nagrajencev. Namesto njih bodo gotovo ustvarili prijetno vzdušje v šotoru z buffetom trije mladi doberdobski glasbeniki.

Vaše društvo je znano tudi po tem, da ima posebno veliko svežih energij. Koliko mladih je bilo v zadnjih tednih angažiranih v pripravah Festivala?

Zgovorno je že to: pred nekaj tedni smo organizirali tečaj HACCP za usposabljanje na področju varnosti hrane; tudi to nam nalaga zakonodaja ... Nagovorili smo člane, naj pridejo. Priznati moram, da so me naravnost presenetili, saj jih je bilo prisotnih več kot 40, od teh kar 80% mladih. To me je razveselilo, saj pomeni, da se prav vsi čutijo odgovorne za organizacijo naše prireditve.

Prejšnji ponedeljek, 23. junija, smo si razdelili še zadnje funkcije in določili, kdo bo kaj delal. Tudi ob tej priložnosti je bilo zraven veliko mladih. Za nas je to zelo pomembno. Društvo dobro živi in se ne boji prihodnosti!

Festival poteka vsako leto prve dni julija, po krajšem poletnem premoru pa se nato že začnejo priprave naslednjega ...

Seveda. Že sedaj pravzaprav zbiramo ideje za naslednji festival, tudi zato, ker bo petinštirideseti. Festival bo po vsej verjetnosti ostal nespremenjen, sicer pa bomo o tem še razpravljali. Vsi prijavljeni bodo lahko nastopili, utečena formula pač dobro deluje! Kvečjemu razmišljamo, da bi kaj dodali: morda bi teden dni prej priredili poseben koncert narodno-zabavne glasbe, pač posvečen 45-letnici. Vabiti posebne goste na nedeljski del festivala bi bilo prenaporno, saj je spored, ki se začenja ob 17. uri in nadaljuje skoraj do 23., dovolj dolg. Na samostojnem koncertu pa bi lahko nastopili Modrijani, Saša Avsenik ali kdo drug; mislim, da bi tako lahko priklicali veliko ljudi in ustvarili medijsko učinkovit dogodek. O vsem tem pa, kot sem že povedal, za zdaj samo razmišljamo.

Omenil si Avsenika. Dolgo ste sodelovali s Slavkom...

Že lani, ko smo se pozdravljali, nam je dejal, da ne bi rad bil več v strokovni komisiji zaradi službenih razlogov, pa tudi zato, ker je po mnogo letih po njegovem mnenju potrebna generacijska zamenjava. Priznam, da smo ga kljub temu 'snubili' še do letošnjega februarja letos v upanju, da se premisli. Zagotovil pa nam je, da za karkoli lahko vedno računamo nanj. Ustregli smo njegovi želji in našli prav tako odličnega strokovnjaka: Alen Ojcinger je namreč s svojimi odlikami pravi fenomen v narodnozabavni glasbi!

Boste tudi letos oddajali Festival po internetu?

Seveda, na naslovu www. sedej. org. To je zlasti namenjeno rojakom po svetu. Kot vedno, bo dogodek snemala deželna televizijska mreža Rai; med drugim so nam zagotovili, da bo snemano v "HD varianti", torej v višji ločljivosti, tako da se bo po televiziji še bolje videlo.

Izdali bomo tudi brošuro, v kateri bodo prikazani sodelujoči ansambli, nekaj bo seveda zapisanega o zgodovini Festivala, zraven pa bodo še sponzorji, ki nam omogočajo, da lahko organiziramo Festival.

Prihajajo Brici s slovenske strani?

Letos bo nastopil ansambel iz Gornjega Cerovega. Ljudje prihajajo poslušat. Velik naval smo opazili, ko je pred leti padla meja. Prej je bilo več težav, saj smo morali vsakokrat prositi, če pustijo zvečer dalj časa odprt mejni prehod na Humu. Zadovoljni smo za vse, ki prihajajo iz Slovenije, pa tudi za številne, ki prihajajo iz Tržaške. V posebno zadovoljstvo nam je, da se na odru spet javljajo zamejski ansambli, saj jih kar nekaj let ni bilo.

Letos bo navzoč ansambel iz Saleža...

Da, imenuje se Domači zvoki in bo prvič nastopil pri nas. Kar mi je znano, so njegovi člani mladi, skupina pa naj bi nastala v zadnjem letu.

Prihajajo na festival tudi ljudje od drugod?

Včasih pridejo mimo tudi kakšni tujci, saj skoraj ni dneva, da ne bi v Števerjanu videli avstrijskih ali nemških turistov. Ne prihajajo sicer namenoma, a mimogrede. Pri nas imamo primerne strukture za "bed and breakfast", gostilne, ki nudijo prenočišče, seveda kleti s pokušnjo in prodajo vin. Nemci in Avstrijci torej radi prihajajo, se ustavijo in lahko dobijo od rujne kapljice do dobre hrane in prenočišča...

... in lepe glasbe! Kako pa 'v času suhih krav' upravljate Festival s finančnega vidika?

Festival podpirajo, poleg sponzorjev, naše ustanove, zlasti SSO in ZSKP, pa tudi Fundacija Goriške hranilnice, ter seveda naša občina Števerjan ter sosednja občina Brda. Niso pa to vsote, ki bi nam omogočile, da bi mirno spali. Dobro vemo, da v primeru slabega vremena in, posledično, slabega obiska ljudi gremo z lahkoto v izgubo. Za lepo vreme moramo prav moliti! Okrog organizacije Festivala se namreč vrti veliko denarja: samo če imamo tri dni lepega vremena, imamo tudi dobiček. Razlika se hitro vidi.

V primeru "dobre letine" lahko s prihodki financirate delovanje društva?

V primeru odlične letine, kot je npr. bila lani, smo lahko nekaj vložiti v delovanje. Ker ohranjamo iz leta v leto v bistvu enako formulo, približno vemo, kakšni bodo izdatki, ne vemo pa kakšni bodo prihodki. Vsekakor prihranimo ja ali ne nekaj sto evrov. S Festivalom ne služimo. Za nas je pomembnejše, da ansamblom nudimo enkratne pogoje, saj jim plačujemo prenočišče in hrano, enako velja za člane komisije, napovedovalce in vse ostale sodelavce.

Kje so nastanjeni ansambli?

Prenočišča jim priskrbimo v kmečkih turizmih v bližnjih krajih po Sloveniji. Pri tem nam pomaga TIC Brda (Turistično informacijski center) in Občina Brda, saj je to promocija hkrati za nas in zanje.

Stroškov je torej ogromno. Če bi delali za zaslužek, bi se gotovo marsičemu odrekli, toda to ne bi bil več naš Festival in verjetno ne bi niti prišli do 44. izvedbe. Niti ne bi prejeli vseh zahval, ki nam jih vsako leto pošiljajo ansambli. Nismo društvo, ki išče profit, temveč iščemo zadoščenje. Upam, da ga bomo dosegli to nedeljo okrog 23. ure, ko bo padel zastor nad letošnjo izvedbo Festivala.

DD

S 4. strani

Slovesno ob maševanju...

Ko bi bila vera močnejša, bi bila tudi Cerkev živahnejša in dejavnejša, je dejal g. Bolčina. "Današnji praznik zavetnika sv. Janeza Krstnika je za vse nas, ki spadamo v to župnijo, velika pomoč, da to vero utrjujemo, kakor jo je on. On je namreč veroval, da prihaja za njim nekdo drug – Odrešenik sveta. Ali v to veruješ ti"? To izzivalno vprašanje je dal v razmislek g. Bolčina ob koncu svojih misli.

Berili sta prebrali sestra Alojzija iz Zavoda Sv. Družine in katehistinja Katerina Ferletič, zelo aktivna članica slovenske duhovnije v Gorici, prošnje pa Danilo Čotar, ki vse leto bere berilo pri vskodnevnih večernih mašah.

Po sv. maši se je v veselem ozračju praznovanje nadaljevalo za cerkvijo, kjer je g. Marijan na posebnem železnem stojalu pripravil vse za pravi svetoivanski kres. V posebno radost otrok se je kres živahno razplamtel in ob iskricah, ki so švigale v nebo, ogrel srca tudi starejših ljudi, ki so se tam zadržali v prijateljskem klepetu s srebrnomašnikom g. Bolčino. Delavni in požrtvovalni člani duhovnije so tudi tokrat poskrbeli za slane in sladke dobrote ter osvežujoče pijače in pristno kapljico, ki razveže jezike. Lepa svetoivanska 'kresna noč', ki jo v samem središču goriškega mesta poznajo le tu pri cerkvi sv. Ivana, se je nadaljevala še pozno v večer ob ubranem petju pevcev zbora Lojze Bratuž.

Zaključna prireditev društva Vrh Sv. Mihaela

"Razpalite kres, divje skačejo živi akordi"

Pester in res prisrčen je bil kulturni večer, ki ga je v torek, 24. junija, organiziralo Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela v sodelovanju z ZSKP, s SSO in z ZCPZ Gorica. Dogodek ob koncu sezone je potekal v kleti Grad Rubije na Vrhu v duhu Kosovelovih verzov *Razpalite kres, divje skačejo živi akordi*, saj je bil prvi del namenjen pretežno glasbi, drugi pa kresovanju.

Karen Ulian

Tatjana in Tjaša Devetak ter Elisabetta Cavaleri

Prireditev se je začela z nastopom Otroškega pevskega zbora Vrh Sv. Mihaela, ki je pod vodstvom zborovodje Karen Ulian in ob klavirski spremljavi Sare Devetak radoživo odpel tri pesmice. Luca Brumat, ki se že štiri leta uči moderno petje s Carlom Uriziom v Gorici in se je med drugim že preizkusil na tv-oddaji X Factor, je nato z občutkom zapel angleško in italijansko pesem: hit *Crazy* ameriške skupine Gnarls Barkley in *Il cielo in una stanza*, ki je po 55 letih, kar jo je pela legendarna Mina, še vedno zelo priljubljena tako med poustvarjalci kot med poslušalci. Izredno prijetno je bilo poslušati blagozvočna glasova sester Tjaše in Tatjane Devetak, ki študirata solopetje v razredu prof. Franke Žgavec na SCGV Emil Komel; ob klavirski spremljavi Elisabette Cavaleri sta v duu zapeli eno nemško in eno slovensko. Tatjana je nato s svojim izraznim in toplim mezzosopranom podarila občinstvu še dva samospeva. S štirimi pesmimi in enim dodatkom je večer sklenila Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža in tako pod vodstvom Mateje Černic še enkrat pokazala svoje odlične interpretativne zmogljivosti. Po prvih dveh omenjenih točkah je predsednica društva Vrh Sv. Mihaela Karen Ulian v priložnostnem govoru povedala, da so se s prireditvijo želeli poklonili 110-letnici rojstva Srečka Kosovela; svetoivanski kres, ki ga društvo prireja skoraj 20 let, pa postaja tradicionalen trenutek, ko se mlajši in starejši srečujejo na 'Largi' na Vrhu. Že tretje leto pred kresom prirejajo nastope, lutkovne razstave ipd. Letos so se odločili za tak nastop, ker pri društvu še največ gojijo petje: imajo otroški in cerkveni zbor, pa še dekliško skupino in soliste. Otroški zbor pridno uri slovensko pesem in besedo, saj se vsaj enkrat na leto preizkusi v gledališki igri, je povedala predsednica. Iz zborčka so zrasli tudi solisti, na katere so upravičeno ponosni. Med zadnjimi prestižnimi dosežki DVS Bodeča Neža, ki se lepo uveljavlja na evropski ravni in letos slavi 10-letnico delovanja, je omenila uspehe na mednarodnem tekmovanju v Pragi, v Arezzu in v Badnu v Avstriji. Nedavno je tudi izšla njena druga zgoščenka, ki jo je izdalo prav društvo Vrh Sv. Mihaela. "Društva so dandanes na prepihu", je še dodala Karen Ulian, ki pa je želela zlasti poudariti, da močno pogrešajo sedež, prostor, kjer bi se lahko srečevali ali načrtovali delovanje, kjer bi zbora lahko imela vaje. "Otroci vadijo v cerkvi, Bodeča Neža pa se seli iz župnišča v župnišče". Hvaležni so za vse, kar jim je dano, in vendar "fizični prostor dokazuje obstoj". V upanju, da bodo prej ali slej prišli do tega, neutrudno še naprej vadijo in delajo, se predstavljajo na najrazličnejših revijah, prirejajo večere ipd. Predsednica se je tudi zahvalila Nataši Černic in družini za možnost nastopanja v lepi kleti.

Po nastopu so se številni zbrani premaknili na 'Largo', zemljišče ob vhodu v vas, kjer so na sveže zorani njivi v lepem poletnem večeru "razpalili" mogočen kres, poslušali glasbo harmonikarja Mihaela Lavrenčiča in v čarobnem vzdušju svetoivanske kresne noči ob obloženih mizah nazdravili poletju. / DD

Kres na Largi (foto dpd)

KCLB / Circolo Fotografico Isontino: Razstava

Kraji poslednjega počitka padlih v 1. svetovni vojni

V ponedeljek, 23. junija 2014, so v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž odprli razstavo *Vidiki vernosti in spomina v prvi svetovni vojni 1914-1918 (Aspetti della religiosita' e della memoria nella prima guerra mondiale 1914-1918)* . Razstavo je pripravil Circolo Fotografico Isontino (Posoški fotografski krožek), v sodelovanju s Fundacijo Goriške hranilnice in KCLB ter pod pokroviteljstvom Goriške pokrajine. Razstava spada v projekt Carso 2014+ in je sad dvoletnih fotografskih raziskav. Posoški fotografski krožek želi obiskovalcu s fotografijami in z nekaj dokumentarnega gradiva odstreti pogled na kraje, v katerih so našli zadnji počitek ali spominski poklon vojaki, padli v prvi svetovni vojni. Njihovo število je grozljivo. Na desettisoče vojakov je bilo pokopanih na območju, dolgem kakih 400 kilometrov in širokem na desetine kilometrov, od Trente do Devina, od Ogleja do Krasa. Že l. 1920 so začeli iskati, zbirati in prekopavati ostanke trupel padlih vojakov, ki so bili posejani vsepovsod. Našteli so namreč veliko več kot dva tisoč grobišč. Posmrtne ostanke teh ubogih, predvsem mladih fantov, ki so umrli v grozni svetovni moriji, so želeli pokopati na vojaška pokopališča, ki jih je sedaj 349. Predvsem neznani vojaki pa so pokopani tudi na 203 krajevnih pokopališčih. Tako so odkopali in poskrbeli za ponoven pokop 175.000 trupel. To so številke, ki globoko presunejo človeka. Prevečkrat se niti ne zavedamo, koliko krvi je bilo prelite v teh naših krajih, ki so bili prizorišče krute vojne vihre!

Foto DP

Na razstavi v Centru Bratuž so lepo izdelane fotografije, na katerih so izseki pokopališč - mnoga so na slovenskih tleh -, kostnic, tudi tista na Oslavju iz l. 1938, ki je sicer kar zanemarjena, cerkve in kapelice (npr. na Vršiču, v Ovčji vasi, pri Vižintinih). Izdelali so jih fotografi Gigliola Colausig, Agostino Colla, Antonio Fabris, Tullio Marega, Tarcisio Scappin, Carlo Tavagnutti in Giovanni Viola. Zgodovinske reprodukcije pa so posnete po starih razglednicah iz zasebnih zbirk.

Po pozdravnih besedah predsednice KCLB Franke Žgavec in uvodnem glasbenem delu – Bachovem preludiju tretje partite v E Duru, ki ga je suvereno izvajal mladi talentirani violinist Aleš Lavrenčič, kateremu je bil namenjen prisrčen aplavz, so spregovorili prireditelji dogodka. Pokrajinski odbornik Federico Portelli je pozdravil v imenu pokrajinske uprave, ki je soudeležena pri marsikaterem dogodku, povezanem s 100-letnico začetka prve svetovne vojne. Pozdravila je tudi predstavnica Fundacije Goriške hranilnice. V imenu fotografskega krožka je prisotne nagovoril Agostino Colla in predstavil opravljeno delo. Pri tem je podčrtal, da so majhna vojaška pokopališča bolje oskrbovana kot tista večja bolj znana. Zanje namreč skrbijo krajani, v zadnjih letih pa jih obiskujejo tudi sorodniki padlih iz oddaljenih krajev. Nekdanji predsednik krožka Antonio Fabris je podčrtal, kako se v zadnjih časih pri iskanju lokacij za fotografiranje teh pomnikov na slovenskih tleh poslužujejo vzorno pripravljenih slovenskih zemljevidov, le-te pa pogrešajo na italijanski strani.

Razstava bo na ogled do 4. julija, od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, oz. do 20. julija ob prireditvah ali po zmenku.

IK

Obvestila

Zaprtje ceste v kraju Ščedno: obveščamo občane, da zaradi sanacijskih del na občinski cesti med hišnima št. 29 in 30 bo cesta zaprta za promet od 1. julija do 31. julija 2014.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vabita na novo srečanje pod lipami v četrtek, 3. julija, s pričetkom ob 20.30. Gostja večera bo dr. Petra Svoljšak, ki bo spregovorila o 100-letnici začetka 1. svetovne vojne. Pogovor bo vodil zgodovinar Renato Podbersič ml. Srečanje bo potekalo pod lipami za Kulturnim centrom Lojze Bratuž, če bo slabo vreme, pa v notranjih prostorih KCLB.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo tradicionalni piknik, povezan z izletom, v soboto, 2. avgusta. Udeleženci se bodo najprej peljali v Kobarid na ogled muzeja o 1. svetovni vojni. Nato jih bo pot vodila v Beneško Slovenijo, kjer bodo obiskali v Špetru ob Nadiži zanimiv muzej SMO. V Podbonescu bo kosilu sledilo družabno srečanje. Vpisovanje po tel.: 0481 20801 (Sonja Knez), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 78138 (Sonja S.). Na račun 20 evrov.

Skupnost družin Sončnica v sodelovanju s Slovenskim pastoralnim središčem v Gorici prireja štiridnevni izlet z avtobusom v nekdanje kraljevo mesto Turin – Torino od 21. do 24. avgusta. Izletniki si bodo ogledali središče mesta, stolnico, ki hrani znano relikvijo sv. Prta, trg Piazza Castello, kjer sta kraljeva palača in palača Madama, nekdanjo sinagogo Mole Antonelliana, v okolici mesta pa baziliko sv. Superge, Park Valentino, Venario Reale (italijanski Versailles), kraljevski lovski dvorec Stupinigi, nacionalni muzej avtomobilizma in (po želji) tudi stadion Olimpico. Obiskali bomo lahko številne muzeje, kot npr. egipčanski muzej, državni muzej kinematografije ali muzej antične umetnosti v palači Madama. Pridružite se nam, saj je na razpolago še nekaj mest. Vpišite se čim prej! Javite se lahko Mirjam Bratina (0481/550365) ali Katerini Ferletič (tel. 0481/536807).

Mladinski dom vabi na vpis priprave na šolo (1. - 5. septembra); predvpis k pošolskemu pouku 2014/15 (s polovično vpisnino). Informacije in vpisi na tel. 0481-280857, 0481-536455, mobi: 366-6861441, 331-6936603, ali po elektronski pošti mladinskidom@libero. it

Prodajam bukova drva za kurjavo. Drva prodajam zaradi žledoleda, ki je v našem gozdu v Gornji Trebuši povzročil ogromno škodo. Cena 50 evrov za kubični meter + 5 evrov za prevoz. Drva pripeljem na dom. Za kontakt tel. 041 821809, mail razazia@gmail. com

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Hvaležna in spoštljiva gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. štev. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. štev. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. štev. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjska dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. štev. 0038641885539.

Pianino znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Sožalje

Ob smrti dragega očeta Daria izrekamo p. Mirku Peliconu iskreno sožalje vsi pri Novem glasu.

Darovi

Za Novi glas: N. N. kapucini 250 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 4.7.2014 do 10.7.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 4. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 5. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 6. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 7. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodnozabavno in zabavno glasbo - zanimivosti in humor.

Torek, 8. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Navdušena pevka črnoglavka - Izbor melodij.

Četrtek, 10. julija (v studiu Andrej Baucon): Lahka poletna glasba - Zanimivosti iz sveta in humor.

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Dr. Petra Svoljšak

100-letnica 1. svetovne vojne

Večer bo vodil zgodovinar Renato Podbersič

Četrtek, 3. julij 2014, ob 20.30

KC Lojze Bratuž - Gorica

Naslednje srečanje pod lipami

10. julija 2014

Gost večera bo dr. Evgen Bavčar

43. generacija maturantov na obisku domovine

Mladi Slovenci iz Argentine med nami

Tudi letos so dijaki zadnjega letnika slovenskega srednješolskega tečaja iz Argentine med svojimi zimskimi počitnicami odpotovali na enomesečni obisk domovine. To je že 43. generacija maturantov oz. RAST XLIII (Roj abiturientov srednješolskega tečaja št. 43). Gre za pripadnike tretjega rodu iz skupnosti povojne politične emigracije, ki odlično obvladajo slovenščino in kažejo veliko navezanost na slovenske korenine.

Na pot so se odpravili 23. junija: 30 mladih iz različnih slovenskih domov v Buenos Airesu, kjer imajo Slovenski srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka, trije mladi iz Bariloč, kjer imajo ravno tako srednješolski tečaj, poimenovan po dr. Vojku Arku, a se potovanj v Slovenijo udeležujejo vsako drugo leto, in trije voditelji: Mirjam Mehle, Tatjana Modic Kržišnik in Milan Magister. Kdor se je srečal s skupino, je bil presenečen nad pristnim veseljem in medsebojno povezanostjo, ki ju kažejo mladi, in nad petjem v slovenščini in španščini, ki se kar samo od sebe rojeva v avtobusu, med hojo po mestih in vaseh.

Sicer pa se abiturienti sami učinkovito predstavljajo na javnih nastopih, na svoji spletni strani (www. rastxl3. blogspot. com. ar), na zgibanki in v letnem almanahu, ki ga vsaka RAST pripravi ob

bližanju konca šolanja. V letošnji bogato oblikovani knjižici na 80 straneh vsak dijak 5. letnika obeh tečajev pod naslovom *Gradili so boljši svet* predstavlja osebnost, ki je pozitivno vplivala na zgodovino človeštva. V imenu profesorskega zbora je uvodno besedo prispevala dr. Katica Cukjati, na koncu pa je res dolg seznam zasebnikov in slovenskih podjetij v Argentini, ki so ob Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Izseljenskem društvu Slovenija v svetu mladim omogočili potovanje.

Letošnji prvi postanek so imeli v Rimu, kjer so si dva dni ogledovali znamenitosti večnega mesta, izjemno doživetje pa je bila udeležba pri splošni avdienci papeža Frančiška, ki je imel kot buenosaireški nadškof veliko stikov s Slovenci. Izžrebani ožji skupini dijakov je bilo dano, da se je z njim rokovala in razgovorila.

Četrtek in petek, 26. in 27. junija, sta bila "zamejska dneva". Že nekaj let za ta del potovanja skrbi Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta, ki je pač kot zbirateljica zamejskega in zdomskega knjižnega gradiva ter periodičnega tiska "specializirana" v stikih z zdomstvom. Ves čas obiska sta mlade iz Argentine spremljala predsednik KDČ Ivo Jevnikar in knjižničarka Lučka Kremžar De Luisa, ob njiju pa so se vrstili še drugi. Kot vodnik se je posebno izkazal prof. Aleš Brecelj.

Po sprejemu na letališču v Ronkah in nastanitvi v škofijskem dijaškem domu v Vipavi je bil na vrsti obisk Brd in Sabotina. Med pohodom po kavernah je zgodovinar Renato Podbersič mladim govoril o prvi svetovni vojni in soški fronti. Po večerji v koči na Sabotinu je sledil hiter ogled Gorice pod vodstvom časnikarke Erike Jazbar, ki je nato na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici vodila "srečanje pod lipami" s pomenljivim naslovom *Argentinski čudež*. Večer v Kulturnem centru Lojze Bratuž sta kot vselej priredila v skupnem sodelovanju goriški slovenski kulturni hram in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič. Slovenske maturante iz Argentine je pozdravila predsednica Centra Bratuž Franka Žgavec. Program na odprtem so sooblikovali sami maturanti, ki so se predstavili s krajšim sporedom poezij in proznih tekstov, glasbe in pesmi, ter njihovi trije voditelji, ki jih spremljajo v Sloveniji, in sicer Mirjam Mehle, Tatjana Modic

in Milan Magister. Prav iz njihovih besed je bilo razvidno, da v primeru ohranjanja slovenstva v Argentini ne gre za nikakršen čudež, ampak za trdo delo, ponosno vztrajanje v zavezi slovenskim koreninam. Istočasno pa so mladi s prepletom argentinskih in slovenskih pesmi pokazali, da so otroci dveh domovin: Argentine in Slovenije, ki so jo prav letos prišli spoznavat. Da njihovo slovenstvo ni ostalo ujeto v času izpred 50 in več let, govori prav dejstvo, da so zapeli tudi Kreslinovo uglasbitev Prešernove pesmi Vrba.

Z njimi se je Erika Jazbar pogovorjala o slovenski zavesti, jeziku, kulturnem delovanju, domovih, tečajih, duhovnikih in argentinskih slovenskih škofih. Skupina mladih Slovencev iz Argentine je s svojim pristnim izvajanjem navdušila goriško publiko.

Petek je bil namenjen obisku Tržaške. Začel se je na Repentabru, kjer je obiskovalce nagovoril župnik in škofov vikar Anton Bedenčič. Sledil je avtobusni obisk Trsta s postankom pred stolnico sv. Justa in ogledom Miramara. Na turistični kmetiji Pipan - Klarič v Mavhinjah je bilo nato kosilo, povezano s petjem in nagovori gostov, ki so dopolnili sprotne informacije o položaju in življenju Slovencev v Italiji. Tako so nastopili predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka, deželni svetovalec Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, predsednik Slovenske prosvete in odgovorni urednik Mladike Marij Maver, v imenu skupine mladih s Tržaškega in Goriškega pa predstavnika Mladih za prihodnost Giulia Leghissa in Ivan Rustja. Sledila sta še kopanje v Sesljanskem zalivu in vrnitev v Vipavo.

V soboto pa se je začel osrednji del potovanja skupine RAST XLIII v osrednji Sloveniji, ki obsega dva tedna slovenskih jezikovnih tečajev v Ljubljani, vrsto ogledov in srečanj, več nastopov, obisk Koroške in nekaj prostih dni med sorodniki. Odhod je določen za 25. julij z ogledom Benetk in poletom v Rim ter naprej v Buenos Aires.

PD Štandrež / Gledališče pod zvezdami

V komedijskih štrenah odsev človeških slabosti

Letošnji niz predstav, ki ga je Prosvetno društvo Štandrež šestič priredilo pod naslovom *Gledališče pod zvezdami*, je res lahko nemoteno potekal pod milim nebom, saj kljub ne vedno jasnim večerom dežja ni bilo. Tokrat so prireditelji za prizorišče komedijskega dogajanja izbrali prostoren župnijski park med lipami in namestili pokrit oder, ki ga je dala občina brezplačno na razpolago, na ploščad, ki ob Prazniku špargljev služi kot plesišče. Šopek predstav, ki nosi podnaslov *iz komedije v komedijo*, se je začel **v sredo, 18. junija 2014**, ko so se pretežno domačemu občinstvu predstavili člani dramskega odseka PD Štandrež in prikazali svojo zadnjo uspešno odrsko postavitev, komedijo z ljudskim nadihom Maxa Reala in Maxa Fernerja *Trije vaški svetniki*, v priredbi Petra Militarova in režiji Jožeta Hrovata, ki je veseloigri dal dinamičen in sodoben nadih. Ob treh kar precej naivnih vaških svetnikih, ki jih je dolga leta vodilo za nos dekle, v katero so bili vsi trije "zatrapani", se iz vsebin izlušči zelo aktualno sporočilo o tem, kako smo vsi zelo naivni in se kot ti trije svetniki pustimo "voditi za nos" od države, ki terja zmeraj nove dajatve. Igralci Božidar Tabaj (Šimen), Mojca Dolinšek (Urša), Roberta Marussi (Alenka), Marko Brajnik (Blaž), Chiara Mucci (Marjanca), Egon Cijan (Peter), Matej Klanjšček (Tine), Daniela Puja (Barbara), Janez Zore (Jakec), Ivan Jedrlinič (župnik), Marjan Breščak (Vanek), Andrej Orel (pevec) so dovršeno in nekateri tudi s smeh vzbujajočimi karikaturnimi niansami izrisali svoje like, da so učinkovito zaživeli pred publiko. Gledalci so se zabavali ob veliki zadregi svetnikov in župana, ki so spretno skrivali svoje mladostne grehe in vsi trije plačevali preživnino za otroka, ki ga nikdar ni bilo!

Čeprav so v **petek, 20. junija 2014**, zvečer igrali "azzurri" na svetovnem nogometnem prvenstvu, se je v prijetnem kotičku župnijskega parka zbralo kar precej gledalcev, ki so spremljali "komedijski thriller" v benečanskem narečju *Hipnoza*. Izvirno besedilo sta štiriročno napisala David Tristan in Marina Cernetig, zrežiral pa ga je Marjan Bevk, dolgoletni umetniški spremljevalec Beneškega gledališča, ki z dramskimi nastopi ohranja domačo besedo v narodnostno dolga leta zelo preizkušeni Beneški Sloveniji. V nenavadni zgodbi o zakonskem paru in "zdravniku", veščem v hipnotiziranju, se vsi trije protagonisti poigravajo z življenjem drug drugega in vsakega skušajo na ta ali oni način prelisičiti. Kdo je bolj vešč v tem, ostane pravzaprav neznanka še ob koncu komedijskega zapleta, ki se pravzaprav ne razplete ... Škoda, da so na štandreškem večeru zadrege v podajanju teksta – memoriranje ni ravno lahka zadeva! – in mnogo prepočasen tempo za tako situacijsko komedijo z naglimi peobrati zavirale razživetje komedije in ji niso dopustile, da bi dogajanje dobilo jasnejše obrise. Vsekakor so se Roberto Bergnach (Giorgio), Gianni Trusgnach (Elio) in Manuela Cicigoi (Elena) potrudili v izrisovanju dodeljenih likov. Ob nadaljnjih ponovitvah se bodo gotovo razblinile nerodnosti, prisotne na štandreškem gostovanju, na katerem je v ozadju kot šepetalka stala Marina Cernetig, ki je tudi sama temperamentna igralka.

KD "Brce" iz Gabrovice pri Komnu, Češpe na figi (foto DP)

Sobotni večer, **21. junija 2014**, je v komedijske barve odela znamenita komedija velikega italijanskega komediografa Carla Goldonija (1707, Benetke – 1793, Pariz), *Krčmarica Mirandolina* (1752), ki jo zelo radi uprizarjajo na poklicnih in ljubiteljskih odrih. Tokrat so po tem tekstu posegli igralci dramske skupine, ki z uspehom deluje v KUD "Zarja" Trnovlje – Celje z dolgoletnim delovanjem. Iz odrskega izvajanja je gledalcu že ob prvih replikah jasno, da so igralcem odrske deske zelo domače, saj sproščeno obvladajo odrski prostor in se nadrobno posvečajo izdelovanju likov. Režijo *Krčmarice Mirandoline* so zaupali dramskemu igralcu, doma s Ptuja, Vojku Belšaku, ki ga naše občinstvo pozna še iz časov, ko je kot mlad igralec bil član Slovenskega stalnega gledališča Trst. Nato ga je gledališka pot vodila v Gledališče Koper, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica in v Slovensko ljudsko gledališče Celje. Sodeloval pa je tudi s SNG Drama Ljubljana, Mestnim gledališčem ljubljanskim in Gledališčem Ptuj. Goldonijevo *Krčmarico Mirandolino*, v kateri nas, kot v vseh klasičnih delih, preseneča aktualnost vsebine – denar je še zmeraj sveta vladar, tudi sedaj premnogokrat prevladuje nad čustvi, tudi ljubezenskimi seveda; pohlep, prevare, laži, razpadanje vrednot so žal nesporno in trdno prisotni tudi v naši družbi, kot so bili ob nastanku komedije. Beljšak je uprizoritvi dal iskriv, živahen tempo in poudarjeno osvetlil posamezne like in njihove značajske poteze, toda znana vsebina se prikazuje v popolnoma drugačni, nenavadni interpretaciji. Že takoj na začetku gledalca zbega "tarantella", tipičen ples z italijanskega juga, ki spremlja razposajen prihod igralcev na oder v slogu "potujočega gledališča". To južnjaško ozračje preveva vso komedijo, pri čemer se krepko zasenči tisto tipično beneško vzdušje, ki veje iz vseh Goldonijevih iger in jih dela tako privlačno domače in pristne. Mestoma se razglašeno zapičijo v uho tudi prepogosti prostaški izrazi oz. namigovanja v določenih situacijah, ki jih je Goldoni znal tako elegantno nakazati. Tudi v samem orisu Mirandoline ne najdemo tistih izrazitih potez spretne, prebrisane krčmarice, ki ve, do kod lahko dopušča dvorjenje njej vdanih oboževalcev, čisto samosvoj je tudi opis kavalirja pl. Ripafratte, nekakšnega pobožnjakarja, ki se z rožnim vencem v rokah "bori" proti ženskim čarom - najprej jih silno mrzi, nato pa hrepeni po njih - in se obrača po pomoč k razpelu, ki se dviga na prizorišču med prizorom v njegovi sobi (vse izzveni nekam neokusno). V glavnem se gledalcu zdi, da na odru ne gleda tiste znane priljubljene Goldonijeve Mirandoline, ampak njeno "vsiljeno" predelavo. Igralci Cvetka Jovan Jekl (Mirandolina), Srečko Centrih (Fabricio), Tomaž Krajnc (kavalir pl. Ripafratta), Krešimir Vrebac (grof. Albafiorita), Živko Beškovnik (markiz pl. Forlinpopolo), Ana Zupanc (Dejanira) in Danica Lipičnik (Ortenzija) so udejanjili režiserjeve želje in se preobrazili v njim zaupane like, kakor si jih je zamislil v režijskem konceptu. Čeprav se z le-tem gledalci v glavnem niso strinjali, so igralcem, za njihov trud, namenili skandirano ploskanje, ubrano na sklepno glasbeno spremljavo.

KUD "Zarja" Trnovlje-Celje, Krčmarica Mirandolina (foto DP)

Letošnje štiridnevno štandreško srečanje z gledališko modrico se je končalo v **nedeljo, 22. junija**, ko se je zbrala množica gledalcev, da bi se udeležila gostovanja gledališke skupine KD "Brce" iz Gabrovice pri Komnu, ki jo osemnajst let režijsko uspešno vodi Sergej Verč ob dragoceni pomoči asistentke, dramske igralke Minu Kjuder, nositeljice Borštnikovega prstana. Kljub temu da ima gabrovčanska skupina bogato delovanje, ne premore lastne dvorane, vadi namreč v majhnem prostoru v nekdanji trgovini, ki služi tudi kot skladišče scenskih in tehničnih pripomočkov. Zato so se ob pripravi na novo uprizoritev, ki so jo premierne luči osvetlile 21. marca 2014, zatekli po pomoč v bližnjo Kobjeglavo, kjer jim je KUD "Kraški slavček" Kobjeglava-Tupelče ponudilo prostor za vaje. Prav za to predstavo so povabili v svojo sredino tudi gledališke navdušence iz okoliških vasi in celo iz zamejstva.

/ str. 12

Iva Koršič

Ljubljana / Predstavitev Kalanove knjižice

Vedno aktualna tema o škodljivosti alkohola

Prostori Inštituta Antona Trstenjaka v Resljevi ulici v Ljubljani so bili v ponedeljek, 23. junija, na vigilijo praznika sv. Janeza Krstnika, ki *"vina in opojnih pijač ne bo pil"* in je zato zavetnik abstinentov, prizorišče večplastnega večera. Kar lepo število ljudi se je zbralo na predstavitvi komentiranega ponatisa knjižice *Da se poznamo!* , ki jo je leta 1931 pri Mohorjevi družbi izdal duhovnik in voditelj Marijine družbe v ljubljanski škofiji in vidni predstavnik protialkoholnega gibanja na Slovenskem Janez Evangelist Kalan. Sedaj je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi v sodelovanju s sestrsko založbo iz Celja. Problematiko alkoholne odvisnosti, zgodovinski okvir protialkoholnega gibanja na Slovenskem in problematiko pitja v globalnem smislu, kakor tudi socialnih posledic pijančevanja zaradi nesreč in nasilja ter lik in delovanje samega J. E. Kalana so torej osvetlili z različnih zornih kotov.

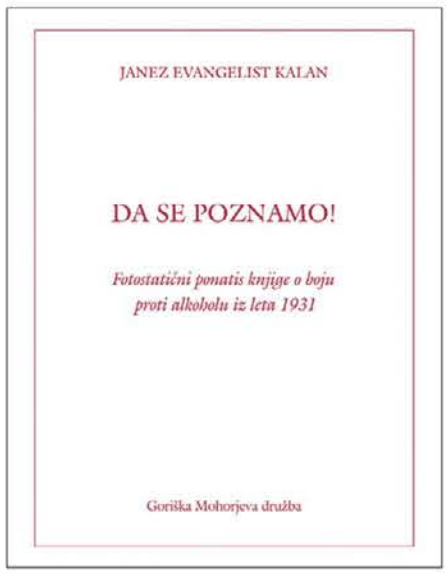

Uvodoma je prisotne nagovoril dr. Jože Ramovš, ki je kot gostitelj večera ugotavljal, da je po daljšem času, pa čeprav v ponatisu, izšla knjižica, ki govori o tej problematiki. V imenu GMD je okvir ponatisa obrazložil urednik Marko Tavčar, ki je dal besedo dr. Bernardu Spazzapanu, avtorju spremnega eseja. Ta je posredoval nekaj aktualnih podatkov o tej problematiki in stanju v naših krajih, poudaril pa je, da je treba zlasti mladino vedno znova seznanjati z nevarnostmi odvisnosti. Zelo oseben in zato tudi poveden je bil nastop Pavla Bračka, ki je spregovoril kot idejni oče ponatisa. Zelo iskreno je povedal o sebi in o tem, kako se sam bori proti skušnjavi pitja ter kako edino v Bogu najde oporo, da ji kljubuje in kot pričevalec deluje za osveščanje ljudi. Msgr. dr. Rudi Koncilja pa je pojasnil duhovni kontekst, iz katerega je deloval Janez Evangelist Kalan, ki je kot voditelj Marijine družbe osebno in neposredno spoznal stiske in trpljenje premnogih družin, ki so se soočale s pijančevanjem. Temeljito pastoralno delo sredi ljudstva in versko in kulturno ozaveščanje sta prav gotovo prispevali k splošni duhovni rasti slovenskega naroda, kar pa je prekinila druga svetovna vojna s svojimi tragedijami.

Tudi razprava, ki je sledila, je osvetlila več vidikov problematike odvisnosti in alkoholizma, kot se odražajo tudi v odnosu državnih oblasti do alkoholnih pijač, oziroma odnosa, ki ga ima vsak posameznik do tega pojava. Psihologi so ugotavljali, da je doslej v zgodovini človeštva edino 'represivna' metoda dala določene rezultate, kar med drugim potrjujejo npr. statistični podatki o zmanjšanju prometnih nesreč po uvedbi strožje prometne zakonodaje.

Kot so ugotavljali, je prav zato dobro in koristno, da sta Mohorjevi poskrbeli za ta ponatis, ki gotovo lahko pomaga vsaj toliko, da se ponovno dvigne zavest o smiselnosti vzgajanja k abstinenci.

V. J.

Predstavitev tradicionalnih študijskih dni

Draga 2014

Draga 2014 se letos odpoveduje tradiciji, ki je skoraj postala pravilo: študijski dnevi DSI so doslej potekali skoraj vedno prvi konec tedna v septembru, tokrat pa bodo zadnji konec tedna v avgustu. Tako se je odločil pripravljalni odbor za Drago 2014, da bi se izognil sovpadanju z drugimi pomembnimi prireditvami, ki so napovedane za nedeljo, 7. septembra.

49. Draga se bo začela v petek, 29. avgusta, z okroglo mizo o študijskih in zaposlitvenih problemih mladih, ki v skrbi za svojo prihodnost odhajajo na tuje. Nastopili bodo Alenka Stanič, Valentin Inzko in David Bandelj. O razmerah v matici in manjšini ter njunih odnosih bo v soboto s svojega pogleda govoril koroški raziskovalec in publicist Fabjan Hafner. Nedeljsko dopoldne bo namenjeno problemu, ki danes povzroča največja razhajanja v slovenski družbeni zavesti: to je nesposobnost umirjenega razmišljanja o lastni preteklosti. Ali je možen korak naprej? O tem bosta razpredala svoje misli zgodovinarka Marta Verginella in sociolog Urban Vehovar.

Alenka Stanič

Valentin Inzko

David Bandelj

Pogled v svet slovenske znanosti in tehnologije bo podal novi predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Tadej Bajda, s čigar nastopom se bo v nedeljo popoldne končala Draga 2014. Program letošnjih študijskih dnevov bosta obogatili počastitev 90-letnice pisatelja Alojza Rebule in podelitev Peterlinove nagrade.

Za pripravljalni odbor
Sergij Pahor

Na izletih in potepih vam nikoli več ne bo dolgčas!

Izšel je vodnik za male popotnike in velike radovedneže

Pri Založništvu tržaškega tiska – ZTT je izšel vodnik z naslovom *Slovenija v žepu - Vodnik za male popotnike in velike radovedneže*. Čisto poseben in izjemno pisan pripomoček za popestritev izletov in potepanj po Sloveniji je namenjen predvsem nekoliko starejšim otrokom in najstnikom (od 9. do 14. leta), ki so že prerasli obstoječe otroške vodnike, a jih hkrati literatura za odrasle še ne priteguje.

Glavna junaka vodnika sta Nastja in Matej, mlada popotnika, ki želita na družinskih izletih doživeti veliko novega, predvsem pa ogromno zanimivega. Pri odkrivanju znanih, a tudi skritih kotičkov Slovenije zato potrebujeta priročno gradivo, ki bi ju navdušilo nad načrtovanjem novih potepanj, a žal se tu zalomi: otroške knjige sta prerasla, ostali vodniki "za odrasle" pa jima niso vedno zanimivi. Nastja in Matej sta namreč vešča uporabnika svetovnega spleta, najraje prebirata kratka besedila, zgodbe o velikih ljudeh in stare legende, zanimajo ju dosežki, posebnosti, številke, tehnične vragolije in še posebno kraji, kjer lahko kaj počneta in doživita tudi brez staršev.

"Sta pa tudi najstniško radovedna in iznajdljiva, zato znata ob pravem trenutku zavihati rokave in sama poskrbeti zase", je zapisano v vodniku. "Nastja in Matej sta se zato odločila kar sama napisati vodnik: zbrala sta raznolike turistične informacije, fotografije najlepših krajev, naslove spletnih strani za kasnejše branje, takšne in drugačne ugotovitve, komentarje, misli ... Skratka vse, kar jima je padlo na pamet na poti ali v času priprave na izlet. Vse to sta pisala, risala, spenjala in lepila v beležko, ki se je počasi polnila in sproti postajala arhiv spominov in namigov za vrstnike, ki bi se tako kot onadva radi podali na nepozabno pot".

Nastala je tako zgoščena in pisana žepnica, primerna za male, a zahtevne popotnike in velike radovedneže, za katere bodo poti po Sloveniji le še navdušujoče in nikoli več dolgočasne.

Slovenija v žepu se na 250 straneh predstavlja kot zapolnitev vrzeli v najstniški literaturi, kjer mladi bralci iščejo predvsem krajša besedila, veliko interaktivnih informacij in napotke za nadaljnje raziskovanje. S knjigo lahko mladi popotniki načrtujejo izlete ali jo imajo pri sebi, ko bi v različnih slovenskih krajih radi izvedeli kaj več v zvezi z njihovo preteklostjo, posebnostmi in znamenitimi ljudmi, ki so tam živeli.

Za dinamično in barvito oblikovanje sta poskrbela Chiara Sepin (ilustracije) in Peter Ferluga (oblikovanje), ki sta slovenske bralce že navdušila s knjigami *Škrobek kuha 1 in 2* ter *Jem zdravo, živim zdravo* (obe knjigi sta izšli pri Založništvu tržaškega tiska). Izid knjige je finančno podprlo Ministrstvo za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Knjiga je na prodaj v vseh slovenskih knjigarnah in na spletni knjigarni Buča (www. buca. si) ter v knjigarnah v Trstu in Gorici.

Promocija vodnika bo potekala tako poleti kot tudi jeseni po osnovnih šolah, medtem ko bo v naslednjih dneh na Facebooku stekla posebna nagradna igra, pri kateri bo končna nagrada ... *Slovenija v žepu*!

Privoščite si popotovanje po straneh *Slovenije v žepu* in na novo odkrijte slovenske kraje!

Simon Gregorčič - Poezije

Nova izdaja Gregorčičevih poezij v sozaložništvu Celjske in Goriške Mohorjeve družbe

Simon Gregorčič je eden najbolj priljubljenih slovenskih pesnikov, ki je osvojil srca slovenskih bralcev vseh rodov in vseh stanov.

Knjiga Simon Gregorčič, Poezije je faksimilirana izdaja poezij iz leta 1908, vključno s faksimilom rokopisa pesmi Mojo srčno kri škropite, v skladu s sodobnimi izdajateljskimi standardi. Redakcijsko poročilo Marjana Smolika, urednika izdaje 1989, in Jožeta Faganela popisuje zapleteni in burni nastanek "Mohorjevega Gregorčiča" in ovrednoti ostalih 7 izdaj njegovih Poezij pri Mohorjevi.

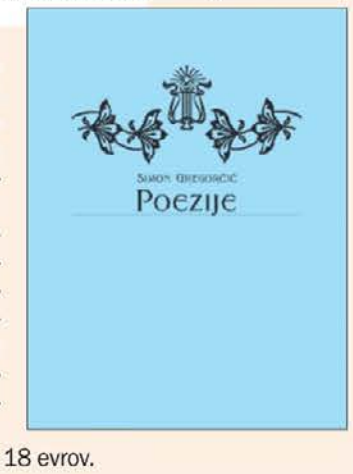

Domoljubne Gregorčičeve pesmi, ki so ob nastajanju prestajale spopade t. i. kulturnega boja, a vendarle osvojile slovensko ljudstvo, naj v sozaložništvu z Goriško Mohorjevo družbo počaste četrtstoletnico samostojne Slovenije.

Knjiga ima 152 strani in stane 18 evrov.

Danila Tuljak Bandi

Dva grma ruja

Pred kratkim se je znašla na knjižnih policah lična pesniška zbirka *Dva grma ruja* avtorice Danile Tuljak Bandi, po rodu iz Koštabone v Slovenski Istri in živeče v Dolini pri Trstu. Knjigo sta izdala Kulturno društvo Beseda Slovenske Istre iz Kopra, katerega članica je tudi avtorica, in pa Andragoški center Slovenije. Uredil jo je Boris Pangerc, ilustrirala sama avtorica, oblikovala Lucija Klanac, tiskala pa tiskarna Mljač iz Divače. Knjiga je avtoričina druga pesniška zbirka po *Žrjavci pud papelom*. Boris Pangerc je na zavihku platnice na kratko predstavil življenje in delo avtorice, ki se ukvarja tudi z oblikovanjem "miniaturnih etnoloških lutk, ki prikazujejo življenje, navade in oblačila vaškega okolja iz časa med obema svetovnima vojnama in ki jih je avtorica že večkrat razstavljala po Primorski in tudi v osrednji Sloveniji. Bert Pribac pa je v spremni besedi zapisal, da avtorica v knjigi "odpira svojo dušo" in "izraža ljubezen in nostalgijo do življenja v njenem otroštvu in mladosti"... , podobna školjki v morju, "ki tedne in leta gladi svoja zrna peska, svoja globoka čustva in nam v zbirki podarja svoje bisere".

In prav za bisere gre. Tako v prvem oddelku knjige "Pride čas", pisanem v knjižnem jeziku, kjer prevladujejo doživljanja in motivi iz osebnega življenja, kot tudi v drugem oddelku "Brskülja", pisanem v narečju in posvečenem kmečkemu življenju, šegam in navadam ter zgodam in nezgodam istrskih ljudi, zlasti šavrink, ki jih je druga svetovna vojna utesnila med dva državna bloka. Če se ob prvih pesmih z avtorico vživljaš v različne življenjske situacije, težke in vesele, ter se ti kdaj tudi orosi oko, te druga skupina pesmi v mehkem istrskem narečju lahkotno zaziba v bližnjo preteklost, ki jo doživljaš v vsej njeni raznolikosti in enkratnosti. V prvem oddelku nas avtorica popelje v kraj, *kjer v soncu oljka, trta nabirata sokove, / žanjic in koscev pesem uglašena / odmeva v istrske bregove, / tja do solin mladostna in razposajena..., kjer nam življenje ponuja vse, / če mu le znamo odpreti srce.* Govori o ljubezni, *ki so solze bleščeče v očeh, / je materin mili nasmeh, / je nežen mehki dotik, / življenja je krik* ... Se spominja Majence, *ko sva pod Majem zaplesala / prvi valček tisto noč, za naju Majenca ostala / je v srcu raj cvetoč* ...Nekaj pesmi je posvečenih bolnemu očetu, materi in drugim istrskim ženam, ki so se vsak dan že ob mraku stekale iz istrskih hribovitih vasi v hladne in vlažne izolske tovarniške hale, kjer so izmučene že od dolge in utrujajoče poti v neskončnost premikale *prezeble, žuljave, otrple roke, / v srcih skrb za dom, otroke* ...Da bi ta oddelek končala z zahvalo oljki, *ki stoletja kljubuje / na istrskih tleh, / kot mi* ...

V drugem oddelku se znajdemo v svetu, kjer je na hribih gnezdo *hiš iz kamna, / tišina, mir, lepota omamna* ... Avtorica nas popelje k staremu Topolu v Dragi (dolini Dragonje), ki *krko štorij bi puviedau / ud naših non eno mam, / ku guant su prale na parilih / dan na dan. Pove nam, da je njena brumna mama zlate ruoke jimiela, / ke znale suo se primjit preu usacga diela. / Kar z ukon vidla je, / je z rukame naredila, iz starih štrac nam utruokom za ubuć zašila* ...Avtorica ni pozabila, kako so dekleta po pokopanem pustu tarnala, *püst je pasau, maroža ga ni, / striela naj udari ga, kamar laži* ...Seveda, ne more biti Istre brez muše More, ki *je preu brumna bla, / samo uselen je nardila, / kar je sama tla* ... In ko je carinik na bloku končal delikaten postopek iskanja kontrabanda, se Tuonca je smijala, */ da ga je u žakalj dala, / eno srećno blok pasala* ...Ne manjka v knjigi niti istrskih vendrigol na Ponterošu, ki vabijo kupce: *Donne, donette, /corrette, corrette, / danas prnesla sen prve cukete ... / Buh van daj zdravja en Svete Antuon, / danas se plaća, buo jütri zastuonj* ... Zbirka se konča z zdravljico ob sv. Martinu: *Krko kapcu trko liet, / Buh nan daj še glaže štet. / Živjo, živjo Sv. Martin, / usmic zavietnek, karatielu in kantin.*

Milan Gregorič

Kratke

Praznik Svete Trojice na Katinari

Prvemu sv. obhajilu in birmi je v mesecu dni na Katinari sledilo praznovanje farnega praznika Svete Trojice. Trije zahtevni dnevi

za ogroženo slovensko občestvo tržaške fare. Tudi tokrat so farani s sožupnikom, ameriškim rojakom patrom Rafkom Ropretom, poskrbeli, da je bilo slovesno in domače. Po maši so žene v narodnih nošah delile tradicionalne blagoslovljene kolače vsem prisotnim. Vsi so se nato udeležili še običajnega lepega sprejema v mali dvorani ob cerkvi. Tu so farani in člani cerkvenega pevskega zbora izrazili hvaležnost in počastili dirigenta Oskarja Kocijančiča za polstoletno zvestobo zborovodstvu v Bregu in na Katinari v zahtevnih okoliščinah.

Prostorski regulacijski načrt občine Trst

Slovenska skupnost spominja, da je 11. junija 2014 potekel rok za ugovore občanov na zadnjo odobreno splošno varianto prostorskega načrta občine Trst. Do 22. julija imajo vsi možnost predlagati spremembe k tej varianti. Občinski svet, ki je pristojen organ za urbanistične načrte, bo moral potem te ugovore obravnavati in jih sprejeti ali utemeljeno odkloniti. Nekaj sprememb so predlagali rajonski sveti že pred sprejetjem variante in nekatere izmed teh so bile tudi že vnesene. V tej fazi postopka pa ni bilo mogoče obravnavati podrobnih napak, nedorečenosti, nerodnih ali celo škodljivih izbir, ki bremenijo sprejeti načrt proti smernicam in pravilom urbanistike ali smotrne uporabe ozemlja. Opravljena je bila analiza celega občinskega območja, a logično je, da tehniki in strokovnjaki niso mogli pregledati vsakega metra tržaške občine in so zato njihove ugotovitve lahko zgrešene ali netočne. Ker vsi občani niso vešči v urbanističnih zadevah, je prav, da politične sile, ki so blizu domačemu prebivalstvu, pomagajo domačinom pri razumevanju nekaterih vprašanj in predstavitvi predlogov. Lepo bi tudi bilo, ko bi strokovne službe, ki jih premore naša manjšina, konkretno sodelovale pri tehnični podpori ljudem, upoštevajoč hud gospodarski trenutek.

Slovenska skupnost je zato priredila srečanja po vaseh tržaške občine, ki so bila v ponedeljek, 23.6., v Ljudskem domu v Trebčah, v sredo, 25.6., v Bazovskem domu v Bazovici, v petek, 27.6., v Domu Skala v Gropadi, v sredo, 2.7., v Prosvetnem domu na Opčinah in v domu Grad pri Banih; zadnje tako srečanje bo v četrtek, 3.7.2014, ob 18.30 v Kulturnem domu (bar) na Proseku in ob 20.30 v Biti v Križu. Vabljeni so vsi domačini, ki jih problematika zanima. / Pokrajinsko tajništvo Trst

Fotografska razstava o temi Ženska odonomastika

V sklopu dejavnosti skupine Toponomastica femminile / Ženska toponomastika bosta Claudia Antolini in Elena Cerkvenič priredili fotografsko razstavo o temi Ženska odonomastika v Ljubljani; fotografije bodo predstavile ulične napise v Ljubljani, posvečene zaslužnim Slovenkam. Razstava bo v Trstu in ima namen promovirati raziskovanje na tem področju ter poznavanje pomembnih ženskih osebnosti, ki so odigravale pomembno vlogo znotraj slovenskega kulturnega sveta. Claudia Antolini in Elena Cerkvenič sta prepričani, da morajo italijansko govoreči spoznati ali globlje poznati življenje in delo uglednih Slovenk, ki so odigravale pomembno kulturno vlogo znotraj skupnosti bodisi na Slovenskem kot v naših krajih. Menita, da bo sestava življenjepisov uglednih Slovenk v italijanskem jeziku ustrezno pripomogla k boljšemu poznavanju Slovenk in njihove ustvarjalnosti. Življenjepisi znamenitih Slovenk bodo objavljeni na spletni strani Toponomastica femminile / Ženska toponomastika tudi z namenom, da bi skupina Toponomastica femminile predlagala žensko osebnost, Slovenko, za poimenovanje ulice, ceste, drevoreda, ploščadi, trga itd. znotraj tržaške, goriške ter videmske občine. Na razstavi fotografij, ki bodo prikazovale ulične napise z imeni žensk v Ljubljani, bodo na razpolago kratki dvojezični povzetki iz življenja in dela navedenih žensk; ob ogledu fotografij bo berljiva, v dvojezični obliki, v slovenščini in italijanščini, kratka biografska predstavitev omenjenih ženskih osebnosti. Skupina Ženska toponomastika se aktivira tudi za to, da bi nudila statistični pregled v odstotkih nad žensko odonomastiko v Ljubljani, in sicer nad ulicami itd., ki so poimenovane v Ljubljani po znamenitih Slovenkah. Cerkveničeva misli, da je primerno, če se nadalje razvije raziskovanje na področju toponomastike tudi v slovenskem prostoru, specifičneje raziskovanje na področju odonomastike, pravzaprav aktivira se za obstoj raziskovalnega področja ženske odonomastike. Potrebno je imeti statistični pregled nad odstotki ulic, cest itd. v mestnih občinah Republike Slovenije, poimenovanih po ženskah. To je zanimivo raziskovalno delo, kot piše Vlado Valenčič v predgovoru svoje knjige Zgodovina ljubljanskih uličnih imen, "Tudi v uličnih imenih se izraža del mestne zgodovine".

Občni zbor Narodne in študijske knjižnice

Vprašanje Narodnih domov je strateškega pomena za knjižnico

Na občnem zboru Narodne in študijske knjižnice, ki je ob sicer skopi prisotnosti članov (prisotna je bila namreč le desetina le-teh) bil v prostorih Trubarjeve čitalnice na Frančiškovi ulici v sredo, 25. junija, je upravni odbor posredoval kar nekaj vsebinskih novosti, ki bodo v prihodnje korenito preoblikovale delovanje ustanove.

Začnimo pri lokacijskih premikih, ki bodo v Trstu privedli do zaprtja 'zgodovinskega' sedeža na Frančiškovi in vselitev v 'pridobljene' prostore Narodnega doma na ul. Filzi in v prenovljeno poslopje Narodnega doma pri Sv. Ivanu. Namen je tudi ta, da bi goriški del NŠK zapustil KBCenter in se vselil v prostore Trgovskega doma. Vse to naj bi se zgodilo v prihodnjih dveh letih: stvar pa je vse prej kot preprosta zaradi več vidikov.

Začnimo v Trstu.

Livio Semolič in Marko Jarc sta v odboru zadolžena za to, da pobliže sledita zadevi o vračanju omenjenih domov: na občnem zboru sta občinstvo seznanila z zadnjimi premiki v zvezi s to zapleteno afero. Glede **Narodnega doma v ul. Filzi** poteka dogovarjanje z rektorjem tržaške univerze, da bi NŠK v poslopju, kjer danes domuje Visoka šola za tolmače in prevajalce, ob že izkoriščenih pritličnih prostorih (se pravi dvoranice in nekaj pisarniških sob, kjer je nameščen oddelek za mlade bralce NŠK) pridobila nekaj dodatnih prostorov.

Poslopje **Narodnega doma pri Sv. Ivanu** je v lasti dežele. Zgodba glede tega objekta se začne daljnega leta 2003, ko sta tedanji deželni svetnik SSk, pok. Mirko Špacapan, in pokrajinski tajnik SSk Močnik oktobra l. 2003 (objavljeno fotografijo je posnel pok. Davorin Križmančič) stopila v zapuščeno svetoivansko zgradbo, ki sameva dejansko ves povojni čas. Funkcionar državne domene je takrat prinesel zgrešene ključe. Med radovedneži, ki so se zbrali na cesti, da bi videli, kaj se dogaja, je možakar priskrbel klešče, s katerimi sta predstavnika SSk prerezala verigo na vratih in stopila v podrtijo. Začel se je takrat dolg postopek, ki je prestal marsikatero politično oviro, zavlačevanje in nedorečenost v deželnih logih ... Deželno ravnateljstvo za imovine je nato leta 2004 na podlagi poročila odv. Raceta in odv. Močnika pripravilo osnutek predračuna za obnovo stavbe, za katero je pristojno odborništvo določilo vsoto 1.700.000 evrov. Kljub prizadevanju pok. Mirka Špacapana je postavka žal izpadla med obravnavo zakona v pristojni komisiji zbrisani in bila premeščena v splošne postavke.

Zadeva se je nato polagoma reševala na podlagi prizadevanja novoizvoljenega svetnika SSk Igorja Gabrovca in svetnika tedanje Stranke komunistične prenove Igorja Kocijančiča. Vse do novembra l. 2011, ko je odbornica Savino dokončno potrdila Gabrovcu in Kocijančiču, da je dodelila 1.700.000 evrov v bilanco 2012 za obnovitev Narodnega doma pri Sv. Ivanu, ki naj bi se začela istega leta. Zadeva glede namembnosti prostorov je bila nato predmet razprave znotraj manjšine: svoje izsledke je že sporočila deželi, katerih funkcionarji morajo sedaj pripraviti načrt za obnovo.

Poslopje naj bi tako v prihodnje gostilo NŠK in Slori, zlasti v vidiku strokovno-strateške naveze med obema ustanovama (o tem kasneje). Kot je poudaril Marko Jarc, je dotacija še vedno na razpolago, Livio Semolič pa je pojasnil, da je treba iskati ravnovesje med razpoložljivimi sredstvi, se pravi investicijo, in možnim načrtom, ki vsekakor predvideva 30-odstotno širitev prostorov. "Nedvomno lahko pridemo do cilja, potrebni pa sta politična volja in kohezija znotraj manjšine", je poudaril Jarc.

Trgovski dom v Gorici je še v lasti državne domene. Manjšina je upravljanje prevzela lani decembra, 10. januarja letos pa je slavnostna predaja ključev potekala ob prisotnosti deželnih političnih oblasti, zlasti pa ob prisotnosti predsednika matične domovine Boruta Pahorja. Prostore, ki jih koristi naša narodna skupnost, naj bi država prenesla na manjšino. Kot je na občnem zboru dejal Semolič, manjšina pričakuje še pridobitev vogalnih in pritličnih prostorov: ti bi sicer potrebovali korenito obnovo. Domena bi zato hotela čim prej končati postopek vrnitve, odpira pa se vpašanje, koliko denarja je potrebnega za obnovo kletnih prostorov in kdo naj ta strošek krije. Dejansko se to vprašanje veže tudi na obnovo novih prostorov v ul. Filzi v Trstu, saj je v zaščitnem zakonu postavka glede nositelja finančnega bremena obnove vse prej kot dorečena. Semolič je v svojem posegu gladko dejal, da je nova deželna vlada glede postopka vrnitve Narodnih domov razočarala odbor NŠK, saj ni izpolnila utemeljenih pričakovanj: "Do nje smo zato še kar kritični", je dodal Semolič.

Foto IG

Vprašanja Narodnih domov se je na začetku zasedanja v Trubarjevi čitalnici dotaknila tudi predsednica upravnega odbova Martina Strain. Dejala je, da je ta tematika temeljnega pomena v prihodnjem delovanju odbora, ki bo obenem usklajeval kar nekaj novosti. Začenši z delovanjem znanstvenega sveta, ki bo po zgledu drugih tovrstnih organov usmerjal zlasti raziskovalno dejavnost na področju zgodovine in etnografije, ki se je pri NŠK prekinila. O sestavi in delovanju znanstvenega sveta je podrobneje spregovorila Zira Vidau, to je oseba, ki bo dejansko opravljala povezovalno vlogo med Slorijem (kjer predseduje ravno njegovemu znanstvenemu svetu) in NŠK. Poleg Zaire Vidau bodo v snujočem se znanstvenem svetu knjižnice sedeli še zgodovinarji Jože Pirjevec, Aleksej Kalc, Marta Verginella, Borut Klabjan, etnologinji Mojca Ravnik in Špela Ledinek (obe sodelujeta z Inštitutom za narodopisje SAZU), Andrej Furlan (izvedenec na področju fotografije prav tako pri SAZU). Znanstveni svet bo obenem skrbel še za zgodovinski arhiv in etnografsko zbirko NŠK. Posebno perspektivno bo sobivanje pod isto svetoivansko streho NŠK (in njenega zgodovinskega odseka) in Slorijem: končno se bo tako udejanjila naveza med knjižnico in razikovalnim inštitutom, o kateri je govor že več let: "Knjižnica bo tako imela na razpolago znanje in dobre prakse Slorija. NŠK bi si le z lastnimi močmi z veliko težavo ustvarila tako podlago", je dejala Martina Štrajn. Predsednica NŠK je namreč izrazila prepričanje, da je prejšnji odbor deloval v hudih okoliščinah, izvedel je nekaj zahtevnih potez, novi ekipi pa je posredoval jasne smernice za naprej: med izzivi je gotovo podkrepitev delovanja oddelka za mlade bralce v Narodnem domu, digitalizacija zgodovinskega materiala (zlasti Magajnovih fotografij) in restavriranje etnoloških eksponatov.

Tanja Vessel je razčlenila bilanco NŠK. Zaradi večjih državnih dotacij so lani prihodki znašali kar 516 tisoč evrov, letošnji proračun pa znaša 432 tisoč evrov. NŠK je lansko bilanco končala s poslovno izgubo v višini 9 tisoč evrov zaradi odškodnine, ki je bila izplačana odposlanemu uslužbencu. Stroški za osebje se bodo letos zmanjšali (od 337 tisoč na 230 tisoč), prav tako se bo znižala postavka nakupovanja knjig (od 66 tisoč v letu 2013 na 40 tisoč letos).

Dejavnost NŠK, ki je v zadnjem letu dobila novega zagona, je predstavila koordinatorka Luisa Gergolet. Tržaška in goriška knjižnica sta odprti 40 ur tedensko: tržaška enota je izposodila več kot 12 tisoč knjižnih enot, goriška pa več kot 13 tisoč. Od februarja do konca maja je oddelek za mlade bralce v Narodnem domu privabil 1.386 obiskovalcev, izposoja na dom pa znaša 1.586 enot (okrog 400 knjig na mesec). Od januarja je javnosti na voljo tudi nov zgodovinski odsek, ki po zaprtju nekdanje lokacije na Petroniovi ulici domuje na ul. Montecchi: do maja so pristojni prejeli 60 prošenj za ogled gradiva. Pomemben delež dejavnosti odseka predstavlja digitalizacija Magajnovih fotografij (16 tisoč negativov je že digitaliziranih, 17 tisoč posnetkov so pravkar oddali v postopek). Dejavnost NŠK obsega še nabavo in katalogizacijo gradiva, sodelovanje na raznih knjižnih pobudah (npr. Primorci beremo, pravljične urice in dejavnost za mlade), vodene obiske in dostop do elektronskih knjig v sodelovanju s koprsko knjižnico Srečka Vilharja.

Po razpravi, v kateri so se oglasili predsednik SKGZ Rudi Pavšič, ki je pohvalil delovanje odbora NŠK in hkrati izpostavil reze dotacij manjšini s strani Slovenije, in prof. Samo Pahor, ki je opozoril na odgovornosti Italije v zvezi s financiranjem manjšine in z vrnitvijo Narodnega doma v ul. Filzi, je skupščina odobrila vse tri postavke: proračun, obračun in smernice prihodnjega delovanja. Dogovorjeno je bilo, da bo urejeno tudi vprašanje članstva, saj je navsezadnje prav, da se člani NŠK bolj aktivno zavzamejo za to ustanovo. Verjeti je, da bodo zato prihodnji občni zbori veliko bolj obiskani ...

IG

ŠKEDENJ Cerkev sv. Lovrenca

Diamantni jubilej msgr. Dušana Jakomina

"To ni praznik enega samega človeka, to je praznik celotne skupnosti. Prosimo Boga, naj poživi našo mladost, da se bomo lažje soočali z življenjskimi težavami". To priporočilo je msgr. Dušan Jakomin na začetku slovesnega bogoslužja, ki je bilo v škedenjski župnijski cerkvi v četrtek, 26. junija, ob njegovi 65-letnici duhovniškega posvečenja, namenil vsem, "vernim, manj vernim in tistim, ki ne verujejo". In vse te tri kategorije oseb so se zbrale v cerkvi sv. Lovrenca, da bi ponesle prisrčno voščilo 'trajnemu mladeniču' – kot ga je med slovesnim somaševanjem imenoval vikar za slovenske vernike g. Tone Bedenčič. To je bil prav lep praznik, ki se je začel v Domu Jakoba Ukmarja, od koder so se prisotni (med njimi je bila tudi generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš) v procesiji pomaknili v škedenjski Božji hram. Na čelu sprevoda so bili skavti, za njimi narodne noše; sledili so pevci Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta, za katerimi so hodili slovenski in italijanski duhovniki: g. Jakomin je bil zadnji med njimi in je hodil pred verniki kot dober pastir, ki vodi svojo čredo do evharistije.
Bogoslužje je bilo dvojezično. Voščila v italijanskem jeziku je slavljencu prinesel g. Paolo Ianaccone, ki je v svoji homiliji razmišljal o pomenu duhovništva. "Duhovnik je posrednik med Bogom in ljudmi, je človek, ki se ponižno odzove Božjemu klicu, ki je nepričakovan in nezaslužen. Tako nas uči prerok Jeremija".

Foto IG

Slovensko pridigo je imel g. Božo Rustja. Izhajal je iz osebne zgodbe, ki mu jo je svojčas zaupal p. Marko Rupnik glede tega, da nam je Bog v evharistiji neskončno blizu. "Bog želi biti z nami na poti življenja, tudi takrat, ko se nahajamo v temni dolini bolezni in težav", je dejal. Pridigar je, zato da bi ovrednotil življenjsko izbiro g. Jakomina, citiral misli, ki jih je v intervjuju za naš tednik zaupal dekan štandreške dekanije, nedavni srebrnomašnik g. Karel Bolčina: "Ali smo lačni duhovnikov? Jih potrebujemo? Smo željni Božje besede in evharističnega kruha? (…) Imeli bomo duhovne poklice, ko jih bomo pogrešali in prosili zanje. Do tedaj pa …" Na podlagi te grenke ugotovitve se je g. Rustja vprašal, v kolikšni meri družine s skupno molitvijo priporočajo Bogu to potrebo. "Kaže, da imajo ljudje in otroci časa na razpolago za vse, samo za nedeljsko mašo ne"!
G. Jakomin pa je kot dober dušni pastir ustvaril v Škednju plodno medgeneracijsko sodelovanje. O tem je v imenu škedenjske verske skupnosti spregovorila gospa Zorka Debelis, ki je poudarila zasluge, ki jih je g. Jakomin v vseh teh desetletjih imel pri kovanju krajevnega verskega in družbenega občestva. Poleg domačega župnika, g. Carla Gamberonija, ki je ob slavljencu in škofovem vikarju za Slovence g. Bedenčiču daroval somaševanje, so pozdravili še Berta Vremec v imenu openske župnijske skupnosti in cerkvenega zbora Sv. Jernej, Drago Štoka, predsednik SSO, Žarko Škrlj pa je g. Jakominu spesnil pesem. Svojo bližino sta škedenjskemu kaplanu izkazala sam g. Bedenčič in domača župljanka Nada Ličen. Pozdravili so še Sara Kos v imenu krajevne enote SZSO, Marija Prukar kot zastopnica vernikov pri Sv. Ani, Anica Gorjan v imenu vernikov iz Mačkolj, Danilo Šavron pa je g. Jakominu čestital v imenu vernikov iz Žavelj in Štramarja. Posebno prisrčno so zvenele besede Borisa Stoparja, ki se je g. Jakominu zahvalil v imenu mlajše škedenjske generacije. Kaplanu so svojo bližino izkazali tudi člani krajevnega KD Ivan Grbec.

Foto IG

IG

Obvestila

ACM vabi na slovesnost na čast sv. Cirilu in Metodu na Vejno v nedeljo, 13. julija, ob 17. uri. Somaševanje bo vodil upokojeni nadškof Alojzij Uran z duhovniki jubilanti. Vabljeni skavti in narodne noše.

Zahvala

Zahvaljujemo se dragemu **g. Dušanu Jakominu** za 65-letno zvesto službovanje v Gospodovem vinogradu, za njegovo zavzetost in delavnost, zahvaljujemo se Bogu, da nam ga je dal, in ga prosimo, da nam ga še dolgo ohrani zdravega, vedrega in pogumnega - odbor in vsi pri Vincencijevi konferenci.

Darovi

V spomin na drago taščo Marijo Grgič Milkovič daruje Ines Žagar 20 evrov za Vincencijevo konferenco.

Ob diamantni maši se z
msgr. DUŠANOM JAKOMINOM
veseli in čestita ter želi,
da bi veliko let skrbel
za slovensko versko občestvo
v Škednju ter v okviru Duhovske zveze
v vsej škofiji,
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Cerkev sv. Katerine

Zatočišče tržaških glasbenikov

Z izvedbo Mozartove Krönungsmesse in njegovega moteta Exultate jubilate, koncerta za harfo in orkester Carla von Dittersdorfa in simfonijo benediktinskega meniha Edmunda Angererja se je v nabito polni cerkvi sv. Katarine v Trstu končala letošnja koncertna sezona Concentus. V zadnjih treh letih je svetišče postalo zatočišče mnogih tržaških glasbenikov in je zagotovo dokaz, da je glasba v tem kriznem trenutku potrebna tudi idej in posluha. Samo v letošnji sezoni so poleg zborovskih koncertov zazveneli Bachovi Brandeburški koncerti in kantate, simfonija K svetemu grobu Antonia Vivaldija, Boccherinijev Stabat Mater. Pri organizaciji in večkrat tudi pri izvedbi je v prvi osebi angažiran toskanski organist in dirigent Vincenzo Ninci, ki je od samega začetka spremljal razvoj te svetle oaze glasbe in duhovnosti:

Govoril bi predvsem o srečnem spletu okoliščin. Župnik Lorenzo, ki je tudi sam glasbenik in verjame, da poti evangelizacije peljejo tudi skozi glasbo, je ob svojem imenovanju takoj poskrbel za stalnega organista, ki ga cerkev do tedaj ni imela. Začeli smo občasno prirejati koncerte, sicer bolj skromno in previdno: za orgle, orgle in trobento, zbor… Sezona je nastajala postopoma, spontano in takrat je dirigent Severino Zannerini prišel k nam s prošnjo, da bi njegov dolgoletni, tradicionalni nočni koncert z Mozartovim Rekvijemom ob obletnici skladateljeve smrti našel nov dom v naši cerkvi. Ponudbe so se nato pomnožile, saj so glasbeniki prepoznali v tem svetišču srečen otok, kjer so se počutili dobrodošli. Za koncertni niz smo izbrali naslov: Concentus-Glasba kot izraz neskončnosti. Glasbeniki igrajo z veseljem pri sv. Katarini, ker najdejo prijetno okolje, solidno organizacijo, zanimive programe na visokem umetniškem nivoju.
Idej je bilo in je veliko, brez denarja pa ne bo šlo. Glasbenikom zagotavljamo vsaj minimalno povračilo stroškov, saj gre večkrat za uveljavljene profesionalce. Sestavljati 25-članski orkester ni majhen zalogaj. Tudi tisk koncertnih listov nekaj stane. Župnija sodeluje na sprejemu, ki ga po vsakem koncertu ponujamo izvajalcem. Kljub radodarni razpoložljivosti glasbenikov bomo v prihodnji sezoni lahko priredili le dva, tri večje koncerte, če nam bo sploh uspelo.

Kako izbirate programe in izvajalce?
Z župnikom presodiva morebitne predloge, sam predlagam programe, pri katerih sodelujem kot dirigent ali organist, in vabim k sodelovanju priznane kolege. Med našimi prednostmi je tudi pozornost do mladih izvajalcev oz. učencev glasbenih šol, ki se tako lahko preizkusijo v koncertiranju.
Kako se pobuda povezuje s cerkvenim okvirom?
Koncertni niz spremlja pastoralno leto župnije, se pravi od septembra do junija božične, postne in velikonočne slovesnosti, vse do praznika zavetnice sv. Katarine. Programi upoštevajo pretežno sakralno glasbo. Zastavili smo si princip spoštovanja svetosti kraja, v katerem so koncerti. To seveda ne izključuje posebnih primerov posvetne glasbe: lahko bi namreč označili kot "posvetno" delo koncert Johanna Sebastiana Bacha, ki je pečatil svoje partiture s kratico SDG oz. Soli Deo Gloria?

PAL

DSI Gost dr. Bernard Nežmah

"Nenormalno je, da je za vse normalno"

O tem, da na volitvah zbiraš med manjšim zlom, da je nizka udeležba volivcev v Sloveniji le na referendumih in evropskih volitvah, ne pa tudi na državnih volitvah, ter o unikatni situaciji političnih razmer v Sloveniji je na rednem ponedeljkovem večeru iztekajoče se sezone Društva slovenskih izobražencev spregovoril dr. Bernard Nežmah, urednik Mladine, komentator in dober poznavalec političnih in družbenih razmer.
Na evropskih volitvah je zmagala skupina Igorja Šoltesa, ki ni bila še niti stranka, nato je zablestela stranka Mira Cerarja, ki je pridobila status "mesijanske stranke": ta je brez imena, a je najbolj zaželjena. Izjavil je, da je treba počistiti "nesnago", ljudje pa to sprejmejo mirne duše. Izkazal se je kot slab govornik in nima zgodovine, a manj časa kot ga poslušaš, močnejši je mit. Tako je dejal dr. Nežmah, ki se je spraševal, zakaj je kljub vsemu Slovenija edina dežela, ki je ustanovila nove stranke, v katerih se prepoznava večina prebivalcev in so le-te uspešne. Fenomen stranke je povezan z izkušnjo komunizma, hkrati pa z drugimi strankami, saj se je stranka edinega Cerarjevega nasprotnika Janeza Janše znašla v pomenljivi situaciji. Reklama o zaporu je kot nekakšen dejavu o procesu proti četverici, saj bo na vseh soočenjih prišlo v ospredje, da je voditelj stranke v zaporu. Ljudje se glede tega delijo v dve skupini: prva se s sodbo strinja, ker so tako odločili sodniki, druga pa pravi, da je sodba nezakonita in protiustavna. Dokazov za obsodbo ni, saj je to bila komunikacija med Janšo in Zagožnom, ki sta si pisala sporočila. To je proti vsaki logiki in spominja na vojaško sodstvo.
"Nenormalno je, da je to stanje za vse normalno". To je unikatna in absurdna situacija, saj česa takega še ni bilo: vodjo opozicije so dali v zapor zaradi sodbe, ki je več kot neprepričljiva, volitve so sredi poletja, pojavil se je vznik novih strank, torej bodo glasovali za ljudi, ki jih sploh ne poznajo, poleg tega poteka volilna kampanja v času svetovnega nogometnega prvenstva. To je zelo pomenljivo, ker je vsakič, ko je pomembna tekma, tudi soočenje med strankami, da se morajo ljudje odločati, ali bodo dali prednost nogometu ali politiki.
Dr. Nežmah je izrazil pomisleke tudi glede načina predstavljanja strank, saj so le-te imele nekoč imena in program. Danes pa ne gre več za vsebino, temveč za videz kot v megamarketih: treba je zamenjati izdelkom ime in embalažo. Do leta 2004 so bili politični spopadi klasični in ljudje so se odločali. Po zmagi Janše se je to popolnoma spremenilo. Danes velja močno prepričanje, da bi moral biti odnos med volivcem in izvoljenim kot ljubezen.
Tokratnemu gostu je vprašanja postavljal Sergij Pahor. Tako je dr. Nežmah omenil veliko igro oz. kameleonsko prelevitev sedanje premierke, ki je vstopila v politiko pri LDS, nato se odločila za Zares, prestopila v Pozitivno Slovenijo, zdaj pa ima svojo stranko. Kritiziral je tudi izjemno centralizacijo, saj se vse steka v Ljubljano, ki postaja to, kar je bil nekoč Beograd, namesto da bi spodbujali malo zdrave tekmovalnosti med mesti, da bi se le-ta izboljšala.

Šin

Sveti Križ / Praznovanje domačih zavetnikov

Verski in umetniški čut sta v Križu še kako živa

Tudi letos se je kriška verska skupnost zbrala ob svojih zavetnikih sv. Petru in Pavlu, da bi še enkrat potrdila trdne vezi, katerih splet povezuje njene posamezne člane v živo krščansko občestvo. Teden kriških zavetnikov je dosegel vrh v soboto in nedeljo. Na predvečer praznovanja je bila namreč v župnijski cerkvi evharistija, dan potem, na nedeljo, pa slovesna sveta maša, ki jo je daroval domači dušni pastir g. Maks Suard. Bogoslužju je sledila procesija po vaških ulicah, na kateri so sodelovali nabrežinska godba na pihala, narodne noše in priložnostni pevski zbor pod vodstvom Marte Štolfa. Udeleženci procesije so se med potjo ustavili pri cerkvici sv. Roka, ki jo že dalj časa obdaja zidarsko ogrodje: občina, to je lastnica objekta, trdi, da so obnovitvena dela ustavljena zaradi klestenj, ki jih je na podlagi pakta stabilnosti odredila dežela. Uradnih sporočil sicer g. Suard v zvezi s tem doslej še ni prejel.
Tako kot navadno je tudi letos praznovanje patronov spremljal bogat kulturni program, ki se je začel v sredo, 25. junija, ko so v Slomškovem domu blagoslovili novo stvaritev domače umetnice

Anice Pahor. Kot duša ročnih del v sklopu kriškega oratorija je gospa Pahor zbrala predmete, ki pričajo o bogati mladinski ustvarjalnosti udeležencev oratorija, in sestavila mozaik: ta bo odslej krasil vežo Slomškovega doma. Istega dne so v Domu odprli tudi dve razstavi. Prvo so sestavljale fotografije, v katerih so Viljem Zavadlav, Jožko Prinčič, Marino Černic in Karlo Ferletič ovekovečili čarobno kraško arhitekturo, druga postavitev pa je bila namenjena čipkam, ki jih je pod mentorstvom Mariagrazie Giacomini izdelala skupina klekljaric iz Briščikov v sklopu Čipkarske šole iz Gorice.

Z 8. strani

V komedijskih štrenah ...

Tako so ob igralskem jedru, ki ga sestavljajo Erna Trobec, Silvestra Grižnik-Kačič, Grozdana Švara, Bojana Furlan, Branka Guštin in Milena Colja, predstavo *Češpe na figi* sooblikovali še Niko Pertot iz Nabrežine, Jožko Okretič iz Mavhinj, Urban Grmek Musič iz Kobjeglave, Igor Rojc iz Sežane in Edo Škrlj iz Križa pri Sežani. Očitno skupini primanjkuje moških igralcev, saj ima močno žensko igralsko zasedbo. Prav igralke so namreč bile deležne kolektivnega priznanja za najboljšo žensko vlogo za predstavo *Vse o ženskah* Mira Gravana, s katero so se v začetku letošnjega poletja udeležile regijskega tekmovanja ljubiteljskih gledaliških skupin v sklopu Linhartovega srečanja. Področna selektorica je bila znana igralka Nataša Tič Ralijan. Da so res dobre komedijantke, je bilo jasno razvidno tudi iz predstave *Češpe na figi*, katere izvirni naslov je *Južić in Juća*. Dramsko besedilo je zelo spretno stkal Marjan Tomšič (1939, Rače pri Mariboru), v čigar delih so prisotni magični realizem, znanstvena in psihofantastika, satira, humoreska, groteska, erotične in ljubezenske zgodbe, socialno-politična proza pa še kaj. Njegova najbolj znana dela – tudi dramska, kot je npr. monokomedija *Bušca jaz, bužec on*, ki jo odlično interpretira Saša Pavček - je navdihnilo istrsko okolje. Tako domače kmečko ozračje preveva tudi komedijo *Južić in Juća*, ki ji je režiser Sergej Verč dal nenavaden "metaforičen naslov" *Češpe na figi* in jo postavil v kraško okolje, ki ni tako različno od istrskega. Nazorno ga predstavlja "malce beckettovska" scenografska podoba z bistvenimi elementi: s smokvinim drevesom in velikim košem za gnoj, sodom in zahajajočim soncem v ozadju. Dogajanje je postavljeno v petdeseta leta prejšnjega stoletja, ko so ljudje na Slovenskem – v Jugoslaviji! - po drugi svetovni vojni morali spet "normalno" zaživeti in se z iznajdljivostjo in vztrajnostjo boriti za obstoj. Marsikaj so namreč morali žrtvovati oz. dajati komunistični oblasti, ki je s kmečkim življem ravnala kar se da po mačehovsko. Tomšičeva komedija si male predstavnike te oblasti kar dobro privošči – npr. vaščani pripravijo govorniški oder, velik sod, pokrit z jugoslovansko zastavo, kar na velikem košu za gnoj (!); krajevnemu " napihnjenemu" graničarju pa kar krepko ukazuje žena. Komedijsko nit vodi ljubezen, pri kateri imajo prav ženske iniciativo, medtem ko so moški prikazani večinoma kot nerodni omahljivci in vraževerci. Verčeva režija lepo osvetljuje drobce iz nekdanjega kmečkega kraškega sveta, ko so podjetne kmetice držale več kot tri hišne vogle in nosile jajca v plenirjih prodajat v Trst. Uprizoritev gabrovčanskih komedijantov pritegne zaradi nadrobne izdelave likov, pri katerih se najbolj izrazito in pristno izrisujejo prav ženske figure, nekatere enegične, odločne, druge hrepeneče po ljubezni ali otroško naivne, toda vse s pozitivnim pogledom na življenje. Gledalci so s toplim ploskanjem pokazali, da jim je bila komedija všeč in da so igralci dobro udejanjili režiserjeve zamisli in domislice.

Beneško gledališče, Hipnoza (foto DP)

Prireditelji, PD Štandrež, z dušo dramskega odseka Božidarjem Tabajem in predsednikom Markom Brajnikom na čelu, ter ostali, ki so pripomogli, da je vse potekalo v najlepšem redu – društveni kuharji so kot vselej poskrbeli, da gostujoče skupine niso odšle nikdar lačne in žejne domov –, so bili zadovoljni z obiskom gledalcev, predvsem pa zaradi tega, ker dež ni skalil vzdušja ob gledanju predstav "pod milim nebom".

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (56)

Mariza Perat

Ptujska Gora na Spodnjem Štajerskem

Kot pri drugih božjih poteh se je v dobi protestantizma tudi tu dotok romarjev zmanjšal, saj je protestantizem češčenje Matere Božje na vse načine oviral. Nekaj časa je na Ptujski Gori bival celo protestantski pastor.

Iz časov turških vpadov se je ohranila legenda, da je med turškim napadom gora postala čudežno črna in jo je Marija tako obvarovala pred Turki. Od tod tudi ime "Črna gora".

Kot poroča France Stele', pa to ne drži, kajti Turki so Ptujsko Goro napadli in jo opustošili. Vizitator Pavel Santonin je namreč leta 1487 o Ptujski Gori sestavil naslednje poročilo:

"V cerkvi je deset oltarjev in vsak ima kamnit kip svetnika, kateremu je posvečen; vse to pa so bogoskrunski Turki v prejšnjih letih z njihovih mest na tla zrušili in jim zločesto odbili ude; vse to je bilo po skrbi in prizadevnosti samega gospoda Martina na najboljši možni način restavrirano".

Kot še beremo, je bil omenjeni gospod Martin Vincler de Neunstarter, ki je ptujskogorsko cerkev upravljal od leta 1473 do 1492.

Da bi se ljudje v prihodnje obvarovali pred turško nevarnostjo, so cerkev in okolico utrdili z obzidjem in jarki.

Ko je nastopila doba katoliške verske obnove, so romarsko svetišče na Ptujski Gori znova oskrbovali katoliški duhovniki. Za njimi so oskrbo svetišča leta 1615 prevzeli jezuiti, saj so prav oni imeli največ zaslug, da je prišlo do katoliške verske obnove. Za višjega kaplana je bil imenovan rektor jezuitskega kolegija v Loebnu na Spodnjem Štajerskem. Rektorja je na Ptujski Gori zastopal vikar.

Notranjost ptujskogorskega svetišča

Marijina božja pot je v tem času spet vzcvetela, saj so jezuiti povsod tam, kjer so delovali, zelo pospeševali Marijino češčenje. Ptujska ali Črna Gora je zaslovela tudi kot kraj izrednih uslišanj, ko je bilo čudežno ozdravljenih mnogo oseb, na kar še danes spominjajo podobe, ki so jih sem prinesli hvaležni romarji. Na teh podobah oziroma tablicah so naslikani in opisani izjemni dogodki, ki so se tu dogodili, in kot piše France Stele', so ob njih označene letnice teh dogodkov. Zato ni čudno, da so Ptujsko Goro imenovali tudi "Goro milosti".

Pomembnost in velika obiskanost božje poti na Ptujski Gori sta razvidni tudi iz tega, da so leta 1735, torej še pod upravo jezuitov, tu razdelili 6.220 svetih obhajil. O Binkoštih, ko je bil glavni shod, pa je bilo obhajanih 1000 oseb.

V času največjega razcveta ptujskogorske božje poti pa je bil jezuitski red leta 1773 ukinjen. Prosvetljenstvu, ki se je pričelo pojavljati sredi 18. stol., namreč nikakor ni šlo v račune, da imajo jezuiti, zlasti pri mladini, od katere je bila odvisna prihodnost, tako močan vpliv. Tudi državni voditelji so na vse načine pritiskali na papeža Klemena XIV., naj jezuitski red razpusti.

V naših deželah se je vsemu temu pridružil še cesar Jožef II., tudi sam prežet s prosvetljenskim duhom. Kot tak je zatrl vrsto samostanov, posebno takih, o katerih je menil, da ljudem ne koristijo, zatrl je tudi mnogo božjih poti in dal porušiti njihova svetišča. Prepovedal je procesije in druge ljudske pobožnosti, češ da so nepotrebne. Te prepovedi so zelo prizadele ljudstvo, ki je bilo na te pobožnosti zelo navezano, saj so le-te bile pomemben del njegove vernosti. S to prepovedjo pa je versko življenje postalo nekako hladno, razumsko in je izgubilo tisto čustveno toplino, po kateri se je ljudska duša lažje dvignila k Bogu.

/ dalje

S 1. strani

"Nagraditi moramo ..."

Razdelitev finančnih sredstev je povzročila malodušje pri nekaterih (zlasti na Goriškem), veselje pa pri drugih. Kako ocenjujete te nasprotne občutke?

Verjamem, da bi porazdelitev sredstev v vsakem primeru povzročila nelagodje nekaterih (tudi če bi se držala istih načel kot lani). Z začudenjem ugotavljam, da je nelagodje večje na Goriškem, saj je edina, sicer rahla sprememba bila v prid goriškemu Dijaškemu domu: zato sodim, da je goriško malodušje povsem neupravičeno.

Prepričan sem, da se nahajamo v trenutku, ko potrebujemo novo politično in vodstveno garnituro: mislim bodisi na slovensko manjšino bodisi na italijansko večino. Naš deželni odbor je namreč pripravljen narediti korak v smer te kakovosti in je hkrati pripravljen braniti izbire, ki jih je storil.

Naj pojasnim: deželna posvetovalna komisija je soglasno sprejela predlog, ki sem ga izrekel na podlagi dogovorov s predsednikoma krovnih organizacij SSO in SKGZ. Kdor z glasovanjem sprejme predlog, mora pred svojimi člani zagovarjati to svojo odločitev. Osebno sem pripravljen sprejeti svojo odgovornost, naj to storijo tudi drugi člani posvetovalne komisije. Spremembe so bile – še enkrat poudarjam – dogovorjene, zato smo zanje odgovorni vsi! Res je, da bi bili vsi bolj zadovoljni v primeru, da bi Slovenija ohranila neokrnjeno raven prispevkov: rezi iz Ljubljane so namreč sprožili val pričakovanj, ki jih dežela FJK žal ni mogla docela udejanjiti. Ta položaj je obenem sprožil vrsto neprikladnih primerjav s porazdelitvijo prispevkov iz leta 2013: naj spomnim, da je lani višja vsota prispevkov nadoknadila manko iz leta 2012. Zato so neupravičene pritožbe, 'češ prejel sem manj denarja od lani...' Merilo je zato leto 2011, ko so bile dotacije v skladu s tradicionalno vsoto.

Porazdelitev sredstev je med drugim prizadela Zadrugo Goriška Mohorjeva. Kakšna je po vašem mnenju vloga, ki bi jo morala Zadruga odigravati v manjšini?

Zadruga Goriška Mohorjeva je letos imela okrog 3,5% prispevkov manj, kar ni veliko. Imela pa je nekaj predhodnih težav. Tudi v primeru, da bi prejela običajna sredstva (se pravi tista iz leta 2011, op. ur.), bi s težavo izenačila bilanco. Čeprav je Zadruga prejela lani več sredstev (ki so ji omogočili, da je leto končala s pozitivno bilanco), ji ni vsekakor uspelo nadoknaditi izgube iz leta 2012. V posvetovalni komisiji je bil zato predlagan izreden poseg v prid Zadruge Goriška Mohorjeva, da bi poudarili položaj neke posebne kritičnosti, ki je nikakor ne gre razlagati na podlagi rezov iz Slovenije. Ta predlog ni prodrl tudi zato, ker je v komisiji prišlo do zmešnjave v zvezi s klestenjem v višini 750 tisoč evrov iz Slovenije in manjšimi deželnimi dotacijami. Če pa bi se izkazalo, da bo letos Zadruga Goriška Mohorjeva imela več težav od ostalih, bomo zagotovili izreden poseg na podlagi deželnih dotacij, ki bo to kritičnost odpravil. Ta pomoč bo lajšala stroške v zvezi z delovno silo ali pa z založniško dejavnostjo, tako da bo Zadruga lahko mirno prestala letošnje leto brez večjega žrtvovanja. Se pravi, da je znesek v višini 50 tisoč evrov, o katerem je bil govor v sklopu komisije, zagotovljen: treba bo preveriti, ali je res potreben ali ne, oziroma ali že potekajo vsi možni varčevalni postopki.

Glede morebitne krize manjšinskih organizacij pa dodajam, da bi se lahko tudi odločili za naknadne ciljne posege z manjšimi finančnimi sredstvi. Na tak način bi preprečili nastanek hujših kriznih situacij in bi obenem zagotovili ustanovam v finančnih škripcih potreben časovni rok, v katerem bi lahko mirneje preosnovale svoj ustroj v vidiku morebitnega prihodnjega znižanja javnih finančnih sredstev. Če bodo sredstva iz zaščitnega zakona ostala na isti višini, bomo morali po eni strani budno spremljati premike tržišča (se pravi manjšo kupno moč odjemalcev), po drugi pa politiko Republike Slovenije v zvezi s financiranjem manjšine.

Kulturni dom Gorica / Komigo

"Nebrzdan" Sljehrnik Iztoka Mlakarja

Zaradi bolezni v ansamblu je predstava *Sljehrnik*, koprodukcija Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in Gledališča Koper, napovedana v maju, razvedrila abonente Komigo šele v sredo, 18. junija 2014. A kdor čaka, dočaka. In seveda splačalo se je čakati! Užitek ob tej predstavi je res imeniten, saj *"burkaška moraliteta"* Sljehrnik združuje v sebi vse, kar je značilno za mojstra grenko-sladkega humorja Iztoka Mlakarja: bleščeče v verzih skovan tekst, spevne songe, polne malih in velikih življenjskih modrosti, privlačen komični izraz, glasbo v živo izvajalsko spretnega in uglašenega tria, ki ga sestavljajo David Trebižan, David Šuligoj in Roman Kobal, sočno, barvito govorico, stkano iz solkanskega in še kakšnega drugega narečja iz bližnjih primorskih vasi, svojevrstno porojeno izpod Mlakarjevega komičnega peresa, in seveda osvajajočo privlačnost Mlakarjevega odrskega nastopa, ki ga krasno dopolnjujejo soigralci – nekateri tudi v več vlogah. Z njim nastopajo Marjuta Slamič kot Sljehrnikova žena in njegova "zmeraj bolj kosmata vest", Rok Matek kot usmiljenje vzbujajoč revež, podkupljiv policaj in brezvesten finančnik, Teja Glažar kot Sljehrnikova, sinu vsa predana mati, ki je pripravljena tudi iti živet pod

most, le da mu ustreže, Igor Štamulak v dvojni vlogi finančnika, ki skrbi le zase kot njegovi "tovariši" in "normalno" uživa mamila, in od dolgov propadlega podjetnika, ki mu Sljehrnik Pepi seveda ne ponudi odrešujoče pomoči, čeprav je prav njemu večkrat posodil denar, a to ni nikjer zapisano, mu pravi moralno izprijeni egoist Pepi. Ajda Toman je vznemirljiva in intrigantna pocestnica, h kateri se, iščoč užitka, zateče Pepi, Ivo Barišič pa je dal (kljub pred kratkim prestani operaciji) svoj poseben igralski pečat s tipičnim rahlo ironičnim nadihom likoma pokvarjenega finančnika in že malce utrujenega Boga, ki prepusti, naj smrt po svoji uvidevnosti ukrepa in privede ljudi do tega, da bi se spametovali. Koščeno božjo deklo s koso v rokah, ki ob razkačeni Sljehrnikovi ženi brez premisleka hitro odnese pete s tega sveta, je z obilico humornih potez odigral posrečeno maskiran Radoš Bolčina. Vsi nastopajoči igralci sicer odlično poudarjajo značilne komične domislice, ki prepredajo Mlakarjev tekst. Ta seveda vsebuje veliko resnic, nanašajočih se na današnjo družbeno realnost, kjer grabežljivci brezvestno bogatijo na koži revnih. Tako se obnaša tudi Sljehrnik Pepi, ki nima sočutja prav do nobenega in skrbi le, kot pravi njegova žena, "za lastno rit"! Aplavzi in smeh med samim izvajanjem in ob koncu predstave dolgotrajno ploskanje, s katerim so navdušeni gledalci večkrat priklicali igralce k poklonu, so bili zgovorna priča, da *Sljehrnik* neustavljivo osvoja občinstvo, hkrati pa v komični preobleki natrosi tudi marsikatero misel v razmislek.

Predstava *Sljehrnik* je od premiere l. 2011 naštela krepko nad sto ponovitev in se udeležila raznih festivalov: Dnevov komedije v Celju l. 2012, 42. Tedna slovenske drame v Kranju l. 2012, 47. Festivala Borštnikovo srečanje v Mariboru 2012. Iztok Mlakar, ki zna izredno spretno in privlačno ujeti gledalce v svoje humorne mreže, je prejel nagrado Prešernovega sklada 2012 za igralske kreacije in interpretacije avtorskih projektov, Ivo Barišič pa nagrado tantadruj 2012 med drugim tudi za vlogi finančnika in Boga.

S predstavo *Sljehrnik* se je kar najlepše končala ponudba letošnjega trijezičnega festivala Komigo, ki ga že vrsto let prirejata Kulturni dom Gorica in zadruga Maja iz Gorice v sodelovanju z združenjem Terzo Teatro iz Gorice, z ZSKD in s Forumom cultura iz Gorice. Na slovenski strani sta bila partnerja SNG Nova Gorica in Kulturni dom Nova Gorica. Pokrovitelji pa so bili Dežela FJK, goriška občina in pokrajina, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, SKGZ in Fundacja Goriške hranilnice.

Kot je napovedal v uvodnem pozdravu ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel, bo epilog letošnjega programa Komigo v septembru, ko bo na sporedu predstava *Quando le donne erano di sinistra* v izvedbi italijanske gledališke skupine Terzo Teatro iz Gorice, ki je v marcu odpadla zaradi bolezni.

Iva Koršič

Pred parlamentarnimi volitvami v Sloveniji

V ospredju Mercator in primer Janeza Janše

Slovenija se pred predčasnimi oziroma izrednimi parlamentarnimi volitvami, ki bodo 13. julija, torej čez dober teden, kaže, menim, v dveh razsežnostih, ki pa se med seboj izključujeta. Predstavniki petnajstih političnih strank oziroma gibanj, ki svoje izbrance kandidirajo za poslance v novem sklicu državnega zbora, volivce prepričujejo, da bodo oni v parlamentu ali v novi vladi Slovenijo naposled vendarle rešili vsestranske in vseobsegajoče krize in nam zagotovili boljšo prihodnost, vključno z dostojanstvom. V mnogih primerih gre zagotovo za iskrena prepričanja, toda razmere v državi so tako slabe, glede finančnega dolga in drugih obveznosti države skoraj dramatične, da zagotovil in obljub iz predvolilne kampanje ne bo mogoče uresničiti. O tem namreč v Sloveniji iz ideoloških in političnih razlogov ni soglasja, ali bo družba končno krenila k pomiritvi, pa bodo odločili volivci 13. julija.

Sicer pa sta osrednji temi zadnjih dni predvolilne kampanje postali prodaja slovenskega veletrgovca, gospodarske družbe Mercator, hrvaški mednarodni trgovski družbi Agrokor, ter politično in pravno čedalje bolj zapleten in tudi odmeven primer Janeza Janše. Glede Mercatorja so v Sloveniji zelo zaskrbljeni, da bodo novi lastniki iz prodajaln odstranili veliko slovenskih izdelkov, posebej kmetijskih in živilskih proizvodov, in jih nadomestili s hrvaškimi. Nastal je tudi strah pred odpuščanji v prodajalnah Mercatorja. Po devetih letih pogajanj o prodaji tega veletrgovskega podjetja in po napakah vseh vlad, ki so sodelovale v postopkih, so se v trenutku, ko je bilo že prepozno, skoraj vsi ministri sedanje vlade v ostavki opredelili zoper prodajo. Bili smo prevarani, še zmeraj zatrjujejo volivcem.

Glede Janeza Janše pa se zgodba nadaljuje in se njeni tvorci, zdi se, ne bodo spremenili vsaj do volitev. Vodstvo SDS, Janševi privrženci, volivci največje opozicijske stranke in tudi velik del politično nevtralne slovenske javnosti, niso dobili odgovora na vprašanje, kdo in zakaj je naročil zapor za Janeza Janšo prav v politično zelo pomembnem in občutljivem obdobju nekaj tednov pred volitvami. Tega odgovora torej ni, in kot je v nekem intervjuju dejal dr. Bernard Nežmah, sociolog, politični analitik in publicist, "je šokanten molk teh, ki želijo Janšo v zaporu". V omenjenem intervjuju je odgovoril tudi na vprašanje o možnosti, da sodba zoper Janeza Janšo na Vrhovnem sodišču pade po volitvah. Kaj bi se tedaj lahko zgodilo? "Bo odstopil predsednik vrhovnega sodišča, bo odstopil generalni državni tožilec? Dvomim, da se bo sploh kdo opravičil za ta postopek. Vse to govori, da Slovenija ne deluje kot država, ki ima vsaj nekaj skupnih vrednot. Deluje v smislu: če kdo ni naš, se ne ukvarjamo z njegovimi temeljnimi človekovimi pravicami".

Kljub vsem pridržkom in dvomom o pravičnosti in utemeljenosti obsodbe Janeza Janše v zadevi Patria na predvolilnih zborovanjih in soočanjih udeleženci vztrajno ponavljajo, da gre za dokončno zadevo, o kateri ni mogoče več dvomiti. Med politiki Janeza Janšo najbolj zavzeto in pogosto kriminalizira premierka v odstopu Alenka Bratušek. Noben slovenski časnik ni objavil tistega, kar je v pogovoru za tednik Demokracija povedal poslanec SDS in krajše obdobje tudi notranji minister dr. Vinko Gorenak. Dejal je: "Kot izhaja iz njegovega (Masleševega, dodal pisec) intervjuja za ultra komunistično usmerjeni tednik, je pred časom želel sprejem pri predsedniku države Borutu Pahorju, a ga ta ni hotel sprejeti". V Sloveniji javna občila, vključno z nacionalno RTV Slovenija, bodisi molčijo ali komaj opazno poročajo o odmevih na primer Janeza Janše v tujini. Slovenska javnost tako naj ne bi izvedela, da so na naslov Urške Bačovnik-Janša začela prihajati pisma podpore zaradi zaprtega moža Janeza Janše. Tako ji je pisal Joseph Daul, predsednik Evropske ljudske stranke, EPP. V zapisu je izrazil sočutje in upanje, da bo našla dovolj moči, da bo zdržala to težko preizkušnjo. O nastalem položaju v Sloveniji so v zadnjem obdobju dvakrat razpravljali tudi na zasedanju vodstva in drugih članov vrha Evropske ljudske stranke. Med njenimi članicami je tudi SDS predsednika Janeza Janše. Obeh zasedanj se je udeležila tudi nemška kanclerka Angela Merkel. Med najpomembnejšimi poudarki, izrečenimi na zasedanjih vodstva Evropske ljudske stranke, navajamo prepričanje Josepha Daula, predsednika Evropske ljudske stranke, "da bi ob normalnem delovanju slovenskega pravosodja Janez Janša ne bil v zaporu".

Življenje je seveda tudi v Sloveniji raznoliko, kljub krizi marsikje celo pestro. Mnogi odhajajo na dopust, javna občila objavljajo zapise in pričevanja ob stoti obletnici začetka prve svetovne vojne. V časniku Delo je izviren pogled na tedanjo soško fronto objavil Vasja Klavora, zdravnik, politik in predvsem ljubiteljski zgodovinar. Napisal je pet knjig o soški fronti, kjer so bili slovenski vojaki edini, ki so se bojevali na svoji zemlji. Dr. Vasja Klavora si želi, da bi vsem slovenskim vojakom, padlim na soškem bojišču v letih 1915-1917, postavili spominsko obeležje na Kostanjevici nad Novo Gorico.

Marijan Drobež

Agrokor nakazal kupnino za najboljšega soseda

Konec neskončne zgodbe v zadevi Mercator!

Zgodba s prodajo Mercatorja se je po dolgem času sklenila prejšnji petek. Agrokor je nakazal kupnino, ki jo je večinoma pridobil s posojilom pri ruskih Sberbanku in VTB banki ter v manjši meri pri EBRD. Mercator je po novem del imperija Ivice Todorića. Sedaj je to tudi formalno. Gre za nadvse pomemben mejnik v zgodovini mladega slovenskega gospodarstva. Gre za enega od prvih korakov v drugačno smer od tiste, ki smo je bili doslej navajeni. Gre za korak stran od ustaljene logike nacionalnega interesa, ko je "sistem Slovenija" vselej in za vsako oceno oviral prihod tujih investitorjev. To je bilo kristalno jasno prav v primeru Mercator, ki se je doslej neuspešno prodajal več let in je bil prodan šele v devetem poskusu. Cena takega zavlačevanja je seveda bil veliko manjši izkupiček prodajalcev. A pojdimo po vrsti.

86 evrov za delnico, a tudi razdolževanje

Končni sporazum med kupcem, hrvaškim podjetjem Agrokor, in prodajalnim konzorcijem, na čelu katerega je bila skupina Pivovarna Laško, je bil dosežen pred nekaj meseci. Dogovor je predvideval odkup 53-odstotnega deleža Mercatorja v lasti članov konzorcija po ceni 86 evrov za delnico. Skupni znesek, ki se je tako odtekel v blagajno prodajalcev, je bil 172 milijonov evrov. To pa še ni vse. Agrokor se je namreč zavezal, da bo ob odkupu tega deleža ponudil prevzemno ponudbo še za preostali, 43-odstotni del, po isti ceni. Ta drugi del prodaje naj bi bil izpeljan v prihodnjih tednih oziroma najkasneje v prihodnjih mesecih. Za celotni, 100-odstotni paket Mercatorja, naj bi Agrokor tako plačal 323 milijonov evrov. Tudi to pa še ni vse. Sporazum o prodaji predvideva še, da bo Agrokor odštel še dodatnih 220 milijonov evrov. 200 milijonov evrov naj bi predvidoma šlo za odplačevanje dolgov Mercatorja (lani je dolžniško breme znašalo približno milijardo evrov), preostalih 20 milijonov evrov pa za dokapitalizacijo. Če povzamemo in pod črto seštejemo, je torej celotna operacija Mercator vredna približno 545 milijonov evrov.

In kako je ta kupnina porazdeljena med posameznimi prodajalci? Govorimo za zdaj samo o kupnini, izplačani lastnikom 53 odstotkov, ki so kot člani konzorcija sklenili dogovor. 75,6 milijona evrov tako pripada Pivovarni Laško in hčerinskim firmam, ki so skupaj imele 23,33 odstotkov Mercatorja. Nova ljubljanska banka si je "prislužila" 45,65 milijona evrov, Nova kreditna banka Maribor bo v mošnjiček pospravila 17 milijonov evrov, Gorenjska banka 12,3 milijona evrov, Banka Koper in Hypo banka približno 6,5 milijona evrov, NFD holding, Banka Celje in NFD 1 pa med 2,4 milijona in 3 milijone evrov.

Do prodaje je moralo priti

Vprašanj o temi, kako dobra je bila poteza, da se Mercator proda, je bilo v Sloveniji ničkoliko. Kritičnih pripomb prav tako. Agrokor je močno zadolžen, to drži. Mnogi tudi dvomijo o poslovnih namenih Ivice Todorića z Mercatorjem. Spet se nekateri razburjajo, da bosta združena Agrokor in Mercator monopolista na trgu v državah nekdanje Jugoslavije. Pomisleki so seveda upravičeni. Ampak, upravičena je tudi prodaja. Zelo upravičena. Skrajni čas je bil, da je do nje prišlo.

Prodaja Mercatorja je na dnevnem redu že več let. Agrokor se za slovenskega 'najboljšega soseda' zanima že več let in je bil v preteklosti pripravljen odšteti tudi že precej več, kot je odštel danes. Pred tremi leti je Todorić za delnico Mercatorja ponujal 221 evrov: če bi se prodaja zgodila takrat, bi bila kupnina od celotnega Mercatorjevega deleža nekaj čez 800 milijonov evrov. Precej več od tega, kar so danes iztržili s celotno operacijo Mercator (torej vključno s sredstvi, ki jih bo Agrokor namenil razdolževanju in dokapitalizaciji). Ob tem je zelo legitimno vprašanje, kdo bo povrnil nastalo škodo.

Drugič: prodaja je še pomembna, ker strateško nobeden od lastnikov ni bil v stanju, da bi imel v portfelju deleže Mercatorja. Pivovarna Laško, glavni lastnik, ima že svojih težav vrh glave: razpršenost dejavnosti je bila skupaj z menedžerskimi malverzacijami prvi razlog za izjemno slabo stanje, v katerem životari že več let. Odtujitev Mercatorja je v tem kontekstu samo dobrodošla razbremenitev za opeharjene blagajne Pivovarne Laško. Deleži Mercatorja, ki si jih lastijo banke, so v glavnem zaseženi deleži finančno nedisciplineranih upnikov (med njimi prav Pivovarna Laško): tudi v tem primeru ni nobenega razloga, da bi banke te deleže ohranjale v svojih portfeljih. Banke naj se ukvarjajo s kreditiranjem gospodarstva, ne z njegovim upravljanjem. Deleže, ki so jih pridobile zaradi zasega, bi morale že zdavnaj prodati. Upravljanje s podjetji jih oddaljuje od njihovega t. i. "core bussinessa" oziroma od njihove primarne dejavnosti.

Prodaja za preprečitev klientelizma

Konec dolgovezne zgodbe s prodajo Mercatorja pa ima tudi drugačen, recimo mu politični naboj. Beremo ga lahko simbolno kot sklenitev kroga, ki zapira neko obdobje. Če je bila preprečitev prodaje Pivovarni Union pred dobrimi desetimi leti izhodišče za nebrzdano logiko nacionalnega interesa, bi lahko bila prodaja Mercatorja, vsaj na simbolni ravni, sklep tega poglavja. 'Najboljši sosed' ima namreč v slovenskem gospodarstvu precejšen pomen. Gre za enega od največjih slovenskih podjetij, gre za firmo, ki neposredno zaposluje 11 tisoč ljudi, posredno pa je od nje odvisno celo okoli 100 tisoč ljudi. Okoli Mercatorja so bili vedno močno prisotni politični interesi. Pred leti je nekdanji predsednik vlade Anton Rop pred kamerami zabrusil Jankoviću v obraz, da ga je na direktorsko mesto nastavila politika. V času prve Janševe vlade se je zgodila sporna prodaja državnih deležev Mercatorja Pivovarni Laško in Istrabenzu. Z globalno krizo je nadzor nad Mercator, že spet, prevzela država: omenili smo že, da so banke zasegale deleže prezadolženih delničarjev 'najboljšega soseda'. Banke pa so seveda v večinski državni lasti. Tudi Pivovarna Laško je po razsulu, ki ga je za sabo pustil nekdanji prvi mož Boško Šrot, pristala posredno v državnih rokah.

V Sloveniji se je že večkrat izkazalo, da je državno lastništvo škodljivo: namesto da bi ga dojemali kot upravljanje skupnega dobrega, je bila to priložnost za nekaznovano bogatenje tistih, ki so bili na ključnih in odločujočih položajih. To je bila politika, ki je pripeljala do velike bančne luknje (5 milijard evrov). To je posledično veljalo tudi pri upravljanju Mercatorja, ki je imel in ima še vedno izjemno velik denarni tok in je zato napajališče številnih političnih in gospodarskih interesov. Omenili smo tudi, da so se postopki prodaje v prejšnjih letih že večkrat začenjali, a nikoli sklenili. Do uspešnega konca je prišlo šele v devetem poskusu (!). In pogajanja so bila vselej predčasno sklenjena zaradi nasprotovanja dela vladajoče politike in njenih zastopnikov ter lobistov. Najbolj nazoren in jasen primer tega je bil odstop predsednika uprave NLB Boža Jašoviča decembra 2011, ki se je za korak nazaj odločil, potem ko se prodaja Mercatorja po ceni 221 evrov za delnico ni konkretizirala.

Prodaja Mercatorja, udarec nacionalnemu interesu?

V predvolilnem času mnoge stranke začenjajo ponovno biti zelo skeptične glede prodaje državnega premoženja tujcem. Gre seveda predvsem za stranke iz levega političnega pola. V tem zadržanju je precej ideološkega naboja in nabiranja političnih točk. Mnogi so se že negativno izrazili glede prodaje Mercatorja. Stranke, ki jim ankete trenutno merijo najvišjo popularnost, so ob tem tudi že izrazile "veliko zaskrbljenost" glede prodaje Telekoma. V tem prednjači novoustanovljena stranka Mira Cerarja. Ker je postopek privatizacije dogovorjen z Evropo in uvrščen na seznam nujnih stvari pri odpravljanju slovenske krize, je težko predvideti, kako bi skeptiki preklicali te prodaje, ne da bi na Slovenijo priklicali popolne nevihte, začenši s ponovnim drastičnim povišanjem donosnosti na obveznice. Tukaj bi bili še hud padec slovenske borze in najbrž tudi sankcije Bruslja. Postopek prodaje Telekoma se je že začel, zbrane so tudi že neobvezujoče ponudbe, na vrsto prihaja sedaj odločilni del, ko se bodo razkrile zavezujoče ponudbe. Logika, ki danes želi ustaviti prodajo Telekoma, bi torej pomenila popolno blamažo za Slovenijo. Zato je s simbolnega vidika prodaja Mercatorja pomenljiva tudi v optiki prodaje Telekoma. Morda je le znanilec, da je nekega obdobja konec. Morda.

Andrej Černic

Kratke

Nižje cene mobilnega gostovanja v EU

Prvega julija so začele v EU veljati nove cene gostovanja v mobilnih omrežjih, osrednja novost pa je, da se bodo cene prenosa podatkov znižale za 55 odstotkov. Z novimi omejitvami cen pri mobilnem gostovanju bodo operaterji za megabajt prenosa lahko uporabnikom zaračunali največ 20 centov, medtem ko je bila ta meja doslej določena pri 45 centih. Z novimi omejitvami cen pri mobilnem gostovanju bodo odhodni klici stali največ 19 centov na minuto + DDV, medtem ko je bila meja lani postavljena pri 24 centih na minuto + DDV, so sporočili iz Evropske komisije. Prejeti klici pa bodo lahko stali največ pet centov na minuto + DDV, kar glede na lansko leto predstavlja 28,5-odstotno znižanje. Za pošiljanje kratkega sporočila bo mobilni operater lahko zaračunal največ šest centov + DDV, kar je 25 odstotkov manj kot lani. Od 1. julija se potrošniki lahko odločajo tudi za alternativno ponudbo za gostovanje v mobilnih omrežjih, ki ni del njihove pogodbe za nacionalne mobilne storitve, in obenem lahko obdržijo enako telefonsko številko.

Gledališka skupina KD "Brce" v gosteh v Sežani

V nedeljo, 6. julija 2014, ob 21. uri bo v amfiteatru Kosovelovega doma v Sežani gledališka skupina KD "Brce" iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Marjana Tomšiča Češpe na figi. Režija Sergej Verč, pomočnica režiserja Minu Kjuder.

Doberdob / Končal se je niz dogodkov Kras@event@Carso

Harmonija kristalno zvenečih pesmi

Nebo je v poletnem večeru dobivalo zmeraj nove neslutene odtenke barv, dokler ni tema prekrila sugestivno okolje kamnoloma v bližini centra Gradina v Doberdobu, kjer je bil v petek, 27. junija 2014, ob velikem številu občinstva, na sporedu še zadnji izmed raznolikih dogodkov projekta *Kras@event@Carso*, ki so vzklili iz zamisli Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Center Komel je bil tudi nositelj projekta ob sodelovanju Mednarodnega centra za glasbo in umetnost Arsatelier, goriškega Kulturnega doma, JuliaEst, SKD Hrast, združenja Consorzio Collio Carso in s sofinanciranjem PSR (Program za kmetijski razvoj Dežele FJK), GalCarso LasKras in pod pokroviteljstvom Goriške pokrajine Carso 2014+, Kras 2014+, in občin Sovodnje ob Soči, Zagraj, Devin-Nabrežina in Doberdob. Vsem, ki so bili soudeleženi pri tej vrsti prireditev, namenjenih ovrednotenju Krasa in njegovih lepih kotičkov, upoštevajoč njegovo, tudi trpko zgodovinsko dediščino in kulturno ter naravno bogastvo, pa tudi enogastronomsko ponudbo, se je na večeru v slovenščini in italijanščini prisrčno zahvalila ravnateljica SCGV Emil Komel Alessandra Schettino. Poudarila je pomen tovrstnih dogodkov za splošno promocijo naših krajev. Da so take prireditve pomembne za boljše spoznavanje domačega območja, je poudaril tudi doberdobski župan Fabio Vizintin, ki je izrekel dobrodošlico v imenu občinske uprave.

Zamolklo bobnenje bobna je poslušalce uvodoma opomnilo, da so na tej kraški, sedaj spokojni zemlji pred sto leti potekali srditi boji, ki so terjali življenja na tisoče mladih fantov; ti verjetno še sami niso vedeli, zakaj se preliva vsa ta kri.

MePZ Hrast z dirigentom Hilarijem Lavrenčičem

Ta trpki občutek v duši je odgnala melodija ljudske pesmi iz Rezije *Oj gora ta Kaninova*, ki sta jo iz prečnih flavt nežno izvabili Ivana Gerin in Svetlana Della Vedova. Radoživo se je nato oglasila iz jasno zvenečih grl zanesljivih pevcev Mešanega pevskega zbora Hrast, ki od l. 1985 pod natančno taktirko Hilarija Lavrenčiča (1962) beleži kakovostno rast. Le-to potrjujejo nešteta priznanja in nagrade, ki jih je bil zbor deležen na raznih, tudi mednarodnih tekmovanjih doma, v Sloveniji in tujini. Tudi na tokratnem večeru, naslovljenem po verzu Simona Jenka *Nocoj, naj mesec bo svetel...* so se izkazale vsa njegova glasovna zlitost, moč izraznosti, kristalna jasnost zvoka, čistost fraziranja, predvsem pa njegova izrazitost v interpretaciji vsebin pesmi, ki so jih tokrat vzeli v glavnem iz slovenske ljudske zakladnice, v katerih napevi izzvenijo včasih razigrano in prešerno, včasi pa otožno in žalostno. Tokrat so nam jih doberdobski pevci pod odločnim vodstvom Hilarija Lavrenčiča predstavili v priredbah Ambroža Čopija (1973), pri katerih je prišla do izraza ritmična poudarjenost rezijanskih melodij, dirigenta Hilarija Lavrenčiča – še posebno ganljiva je bila njegova *Oj, Doberdob*, sanjavo-otožno pa sta se izrisali koroška *Kje so tiste stezice?* , pa tudi beneška *Petelinček je zapeu. Pomladni večer* Patricka Quaggiata (1983) je poslušalce popeljal v opojnost pomladi, priredba Karola Pahorja (1896-1974) pesmi *Pa se sliš* pa jih je zvabila v tiste čase, ko so s slovenskih hribov iz čudovitih cerkvic pozvanjali zvonovi. Posebno občuteno so pevci izoblikovali priredbo Pavleta Merkuja (1927) ljudske pesmi iz Doberdoba *Sonce ljubo*. Mediteransko navdihnjena pa je bila spretna in temperamentna izvedba ljudske iz Istre *Ive*, pri kateri je svojo solistično veščino pokazal Dario Bertinazzi. Vmes sta se zaslišali še nabožna *Bogoroditse Devo* Sergeja Rahmaninova (1873-1943) in mila prošnja Vsemogočnemu *Signore delle cime* Beppeja de Marzija (1935). Krasen pevski večer pod milim nebom, s skalami opuščenega kamnoloma v ozadju, s čirikanjem murnov v travi in slutnjo morja v daljavi, je zbor, ki so ga obsvetljevale spreminjajoče se barve luči in bakle ob straneh, končal s poskočno, šegavo ljudsko *Polka je ukazana* v priredbi Ubalda Vrabca (1905-1992). Ob koncu – po dodatku, ki ga je izzvalo burno ploskanje - so se spet grozeče oglasili bobni, a njihov daljni odmev je pregnal sanjavi zven flavte Ivane Gerin.

Zborovske izvedbe pesmi so bile povezane s premišljeno, dobro izbrano in smiselno dovršeno oblikovano literarno vezenino, ki jo je z izbranimi proznimi in pesniškimi odlomki z veselim, trpkim, upornim, domoljubnim nadihom ... stkal iz del slovenskih avtorjev Ivana Cankarja, Simona Jenka, Toneta Kuntnerja, Iga Grudna, Scipia Slataperja in furlanskega pisca Alda Miniussija režiser Franko Žerjal, ki je zrežiral tudi prihode in odhode pevcev in recitatorjev. Literarne utrinke sta s poudarjenim zanosom, mestoma, ob veliki skrbi za pravilno izgovarjavo, kar afektirano interpretirala Sanja Vogrič, ki smo jo kot članico mladinske gledališke skupine O'Klapa prav pod Žerjalovim režijskim vodstvom že večkrat uspešno videli na odrskih deskah, in Nikolaj Pintar, ki je svoje igralske podvige izvedel v raznih operetah v postavitvi ZSKP Gorica in seveda kot član Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana pod že omenjeno režijsko roko.

Lepo vzdušje, ki so ga velikemu številu poslušalcev ustvarili sooblikovalci večera, se je nadaljevalo v prijateljskih pogovorih ob prigrizku in bistri kapljici. Tudi tokrat je degustacijo domačih dobrot in vin porekla Doc Collio in Doc Kras ponudil konzorcij Collio Kras.

IK

Idrsko pri Kobaridu

Odkritje nove spominske plošče na spomeniku NOB

Občina Kobarid je ob Dnevu državnosti na spomeniku NOB v Idrskem postavila novo spominsko ploščo. Na njej je grb Republike Slovenije in pod njim napis: *Za domovino so umrli tudi partizani.* V sredini je naštetih devet umrlih partizanov in vaščan Idrskega, ki je umrl v nemškem taborišču. Vsi imajo zapisane letnice rojstva in smrti. V spodnjem delu plošče je še napis: *Naše priznanje in spomin.*

Foto David Istenič

Vsaj pet partizanov na novi plošči je bilo med vojno likvidiranih po ukazu komandantov in politkomisarjev. Vzroki so bili različni, od obtožbe anglofilstva do krutega discipliniranja s strani komande vojaških enot.

Eno uro pred odkritjem spominske plošče na spomeniku, ki stoji ob podružnični cerkvi sv. Tomaža, je bila sveta maša za vse umrle partizane z Idrskega in Mlinskega. Darovala sta jo kobariški župnik Ivan Blažič in namestnik vojaškega vikarja Matej Jakopič.

Kulturni program je oblikoval MePZ Planinska roža Kobarid. Pozdravni nagovor je imela županja občine Kobarid Darja Hauptman, slavnostni govornik pa je bil sekretar na Ministrstvu za kulturo Silvester Gaberšček. V svojem nagovoru se je dotaknil Župančičevih verzov: *Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena je smrt.* Do sedaj nezabeleženim umrlim partizanom se je poklonila častna straža slovenske vojske in večje število praporov različnih veteranskih združenj.

Spominsko ploščo je blagoslovil kobariški župnik Ivan Blažič, podobno kot je leta 1946 blagoslovil novi spomenik NOB tedanji kobariški župnik Alojzij Pavlin. Ob zvoniku je bil postavljen pano s fotografijami odkritja spomenika iz leta 1946, ko je bilo Idrsko v coni A Zavezniške vojaške uprave.

Od 25. junija 2014 so na spomeniku NOB v Idrskem zapisani vsi vaščani, ki so kot partizani izgubili življenje v 2. svetovni vojni. Odkritje plošče je izzvenelo v duhu sprave in udeležilo se ga je veliko število vaščanov in obiskovalcev.

Foto David Istenič

Peter Stres

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 1. julija, ob 14. uri.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (31)

NATUROPATIJA – KAM JO UMEŠČAMO?

Veliko ljudi me vprašuje, s čim se pravzaprav ukvarjam? Ob odgovoru, da z naturopatijo, večina jih sploh ne ve, kaj je to in kam bi to metodo umestili – pod zdravje ali na področje dobrega počutja ali celo kam drugam.

Moj odgovor je, da je njeno mesto dejansko nekje vmes, med uradno medicino in programi za dobro počutje. Naturopatija je veda, ki lahko vzpostavi dialog med obema, je povezovalni člen, ki zapolni in poenoti v celoto vse vede, ki se ukvarjajo z zdravjem. Čar naturopatije je ta, da išče vzroke slabega počutja in človeka obravnava celostno.

Kar svetuje naturopat, ni nikoli v nasprotju z navodili in terapijo uradne medicine, saj naturopatska kura samo pospeši učinek zdravil; naturopat pri človeku ne išče bolezni, ampak zdravje, torej krepi človeka.

Ko je telo krepko, lažje premaguje bolezen in se lažje bori proti njej. Pri vsem tem je probiotična kura vsekakor vedno na mestu, saj je črevesje prva bojna linija imunskega sistema. Probiotična kura tudi ne more vplivati na nobeno zdravilo oziroma delovati zaviralno, ob kemoterapiji je celo zelo priporočljiva, saj krepi imunski sistem, ki ga sama kemoterapija uničuje.

Naturopat svetuje celostno: glede prehranjevanja, življenjskega sloga, zelišč in Bachovih cvetnih esenc, ki delujejo na psihično-duševni ravni, tako da odpravijo vse strahove in negativne emocije pri posamezniku.

"Vsaka bolezen je klic duše na pomoč". (E Bach) In res je tako, npr. z rakom na dojki so povezane emocije nevoščljivosti in ljubosumja. Mnogi trdijo, da so pri alternativni medicini učinki terapije dolgotrajni in sami rezultati niso tako vidni. Le-to pa sploh ne drži, saj so ob celostni obravnavi učinki vidni takoj, že po 2 tednih zdravljenja. Človek najprej začuti, da ima več energije in nekaj kilogramov manj, kar mu daje motivacijo za nadaljevanje terapije.

Enako velja za probiotično kuro – če v 1 tednu pacient ne čuti sprememb v črevesju, pomeni, da probiotik ni dober in ga je treba zamenjati.

Naturopatska kura je celostna, hitra, učinkovita, predvsem pa je preprosta. Potrebna so samo navodila in vsakdo jo lahko sam izvaja doma.

www. saeka. si

Prejeli smo

Še o deželnih podporah za slovenske kulturne organizacije

Da je pri financiranju kulturnih dejavnosti naše skupnosti nekaj narobe, je opaziti že nekaj časa. Kriza je hudo udarila kar čez vse: čez tiste, ki so v preteklosti varčevali, kakor po tistih, ki so v prejšnjih letih zapravljali. Obema je zdaj hudo: prvi bi morali varčevati še bolj, drugi, vajeni živeti na dolgi nogi, so zdaj v težavah.
Dejstvo ostaja: sredstva so že dolga leta več ali manj ista, letos pa so se za en del manjšinskih organizacij zmanjšala, predvsem zato ker so nekaterim koristnikom prispevke znatno zvišali. V primerjavi z letom 2011 so se letos nekaterim ustanovam (upoštevajoč prispevke iz Slovenije in Italije) sredstva znižala tudi za trideset procentov in več. To zmanjšanje trdo občutijo predvsem tiste organizacije, ki imajo uslužbence. V primeru SSO v Trstu sta to Slovenska prosveta in založba Mladika.
Slovenska prosveta ne more več kot prej financirati nekaterih dejavnosti svojih članic, Mladika pa mora kljub prostovoljnemu in zastonjskemu delu sodelavcev varčevati in omejevati svoje izdaje. To lahko počne pri knjižnih izdajah (nekateri čakajo, da pridejo na vrsto tudi leta), ne more pa varčevati pri mesečniku, ki skuša izhajati kolikor toliko redno, čeprav ga večina naših medijev ignorira in skoraj ne recenzira ob izidu, kot da bi imeli v zamejstvu nič koliko kulturnih revij in ne samo eno. To omaloževanje se očitno kaže tudi v raznih komisijah, ki odločajo o delitvi finančnih sredstev. Vsi glasno govorijo o težavah informativnih medijev (od dnevnika do raznih tednikov), kot da je informiranje edina oblika kulturnega izživljanja med Slovenci v zamejstvu. Nihče nima nič proti informativnim časopisom, ne proti gledališču ne proti glasbenemu šolstvu ne proti športu. A vse te podpore morajo biti uravnotežene in premišljene. Založba Mladika se trudi že skoraj 60 let, da s svojim mesečnikom in drugimi izdajami in pobudami ohranja slovensko kulturo v zamejstvu nič manj kot slovenski športniki, glasbeniki, gledališčniki in drugi. Toda koliko je tržaškim Slovencem resnično do slovenske kulture, smo dokazali ob zaprtju edine slovenske knjigarne v mestu!
Ne vem, kako je uravnotežena posvetovalna komisija pri deželni vladi in kako so v njej zastopane kulturne ustanove, tudi ni znano, kakšni so objektivni kriteriji za delo komisije pri delitvi podpor. Dejstvo pa je, da se je odbornik Torrenti v svoji izjavi skliceval na soglasnost posvetovalne komisije.
Če je bil šport doslej podhranjen, ne moremo tega popraviti tako, da jemljemo tistim, ki že desetletja živijo z istim budžetom in istimi prispevki. Treba bi bilo poiskati nova sredstva. Žal imamo vtis, da člani komisije in tudi deželni odbor niso presojali samo po potrebah slovenske kulture, ampak predvsem v iskanju širšega konsenza. To je bilo razumeti tudi v polemikah, ki so sledile letošnji delitvi sredstev.

Marij Maver

Škrbina na Krasu

Tudi letos festival Teranga

Novoustanovljeni zavod za mreženje umetnosti Ramatou prireja v sodelovanju z vaško skupnostjo Škrbina in drugimi soorganizatorji mednarodni festival umetnosti TERANGA, ki bo v prelepi Škrbini, vasici v osrčju Krasa, in sicer od 12. do 20. julija 2014.
Mednarodni festival umetnosti TERANGA temelji na širini in bogastvu umetniškega in kulturnega prepletanja. Devetdnevna umetniška prireditev bo potekala v Škrbini, dogajanje bo razdeljeno na različne sklope: tečaji afriškega in orientalskega plesa, capoeire, tolkal, likovne in glasbene delavnice za otroke, delavnice ilustracije in kreativnega pisanja, slikarstva, okrogle mize, predstavitve, plesne šole in društva, srečanja z umetniki, razstave, postavitve ... Med festivalskim dogajanjem bodo izvedli tudi mednarodni natečaj ilustracije. Nagrajenci bodo razglašeni na festivalskem odru. Ob koncu večerov bodo glasbeni nastopi skupin afriške, etno-folk, južnoameriške, brazilske, mediteransko - orientalske, jazz in world glasbe. Festival kulture bodo popestrile stojnice domačih in drugih ponudnikov in obrtnikov oz. skupin, ki se na Krasu trudijo za boljšo kakovost življenja.
Likovni umetniki, slikarji, kiparji, ilustratorji, ki bodo razstavljali po vasi, bodo:
Vesna Benedetič, Matejka Belle, Sergio Berce, Saša Boljkovac, Alessandro Bonaccorsi, Ines Ferdinanda Drole, Fotoklub in likovna sekcija Žarek - Sežana, Radovan Gregorčič, Ana Hanzel, Katerina Kalc, Jasna Merku', Marco Milcovich, Annalouise Oakland, Rafael Samec, Mario Sillani Djerrahian, Bogdan Soban, Cveto Vidovič, Elisa Vladilo, pesnik Franc Tominec ter Fabiano Maia Xavier, Ina Trebičnik Knez ter vrsta drugih.

tĕranga
international art festival
Škrbina, Komen - SLO

Pod drobnogledom domači nogomet

Vesnin partner bo odslej Sistiana

V ospredju tako ali drugače nogomet. Do konca dvajsetega nogometnega svetovnega prvenstva v Braziliji, kjer so pred nami četrtfinalne tekme, manjka še osem 90 ali več minutnih poslastic.
V domači srenji opozarja nase še naprej Kras, ki sestavlja pravi "Balkan dream team". Prejšnji teden je uprava po navdušujočem napredovanju-vrnitvi v meddeželno polpoklicno D ligo najela štiri preverjene igralce iz Slovenije; vsi imajo izkušnje na prvoligaški ravni in celo v mednarodnem merilu. V Repnu bodo lahko dejansko sestavili v celoti slovensko (ali vsaj slovansko) enajsterico, to pravilnik danes dovoljuje. Srbski trener Arčaba, ki računa na pomočnika Guliča in Bombača, pogreša le še vratarja, v polju pa lahko hkrati igrajo branilci Božič, Cvijanovič, Komel in Simeoni, vezni igralci Gulič, Ranič in Žlogar ter napadalci Kneževič, Grujič in Spetič.
Glavni del športne rubrike pa bi tokrat namenili združitvi med nogometnima kluboma Vesno iz Križa in Sistiano iz Vižovelj, ki je v naši javnosti vzbudila precej pozornosti. Projekt so uradno potrdili in predstavili te dni na srečanju v Križu. Gre za zanimivo novost, ki pa v vsakem primeru pomeni nezaupnico tistemu celovitemu gibanju skupnega nastopanja na mladinski ravni vseh slovenskih društev pod okriljem Krasa. Predsednika Robert Vidoni in Andrea Disnan sta predstavila tehnične smernice tega načrta. Članski vrsti bosta ostali avtonomni (Vesna v elitni ligi, v katero se je komaj povzpela, Sistiana v prvi amaterski), skupne pa bodo tri mladinske postave, mladinci z imenom Vesna in bazo v Križu, naraščajniki in najmlajši pa v Vižovljah v režiji Sistiane. V najmlajših, otroških kategorijah, pa bo vsak klub upravljal svojo skupino.
Projekt preveva neko pozitivno ozračje, poudarja slovensko-italijansko sodelovanje, Sistiana je namreč dejansko dvojezičen klub z res številnimi slovenskimi otroki in najstniki v svojih vrstah (pa tudi odraslimi v odboru), kar je naravno za edini nogometni klub v devinsko-nabrežinski občini. Novost so navdušeno pozdravili Pokrajina, Občina, ZSŠDI in nogometna zveza, kljub vsemu pa zveni sklep malce proti toku v primerjavi s sedanjo usmeritvijo slovenske krovne športne organizacije. Zalet na Tržaškem in Olympia na Goriškem v ženski in moški odbojki, Jadran v košarki, vsi krepijo sodelovanje, v nogometu pa se celota, ki se je stkala najprej s Pomladjo, naenkrat cefra. Nedvomno gre v prvi vrsti za logistične težave, saj želijo na tem zahodnokraškem koncu ustvariti neko svojo prepoznavno nogometno šolo. Toda za tem morajo biti tudi pomisleki vsebinske narave, vezani na sožitje slovenskih klubov pod Krasovo streho. Skratka, če združimo tu, vzamemo tam, kar je škoda. Bomo videli. Izkušnja nas uči, da ti dogovori niso večni, treba je preizkusiti razne variante, morebiti zgrešiti, nato najti boljšo rešitev itn. Dogajanje bomo seveda spremljali, v upanju, da bodo v obeh središčih (Repen – Križ) delali še bolj učinkovito, ne pa da bosta oba tabora osiromašena.

Vesna - Torviscosa 4.5.2014

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 186

Kar nekaj prijaznih bralk in bralcev me je okaralo, češ da ne pišem več svoje rubrike, nekateri so me vprašali, ali se ne sprašujem več, kaj sploh počnem tukaj, toda moram iskreno povedati, da sem prostor za rubriko zadnjih nekaj tednov kot urednik odstopil drugim zapisom, ki bi sicer z zamikom enega tedna zastareli. Neki bralec pa me je okaral kar v zasebnem pismu, da je nekaj le narobe z mano, če se ne odzivam na hude stvari, ki se dogajajo pri nas in seveda v domovini Sloveniji. Prijazno sem mu odvrnil, naj bere naš tednik, in bo videl, da skušamo poročati o vseh stvareh, ki se nas tičejo, kot smo tudi zgledno poročali o žalostnih vesteh iz domovine. Prejel pa sem tudi pismo neke bralke, ki pravi, da nas je vse Slovence zajelo malodušje, ki mu ni videti konca. Kot da bi nas nekaj stalno tlačilo k tlom, je še zapisala, posebej jo je zmotilo predvsem stanje duha na Slovenskem, kjer se je kot kristjanka pred leti počutila zapostavljeno in še danes vidi, da v javnosti ni sprejeta enakopravno, kot da bi bil greh to, tako bralka, da pač hodi k maši od nekdaj in z njo sedaj tudi njena mlada družina. Napisal sem ji, da pač pridejo obdobja, ko se zdi, da ni več nobenega izhoda iz stanja, v katerem smo, a da upam, saj zares upam, da bodo minila. Pisala pa mi je tudi mlada izobraženka, ki v domovini že dolgo išče zaposlitev, in zato, ker je že v srednjih letih, nima več kam; za odhod v tujino, da je prestara, doma pa ji nihče ne da nobene službe, čeprav bi sprejela tudi delo čistilke. In prav nanjo sem pomislil, ko sem se pred dnevi ustavil na vedno isti, ja, se staram, postajam človek navad, bencinski črpalki ob državni meji in opazil, da je pred stranišči gospa bolgarske narodnosti, kratek pogovor z bistrim fantom, ki dela na bencinski črpalki, mi je razjasnil stanje: podjetje se je raje obrnilo na nekega Bolgara, ki ima cenejšo ponudbo za čiščenje, nikogar pa ne zanima, ali on plačuje te reve, ki cele dneve čistijo stranišča in sedijo pred njimi v upanju, da bo kdo le odvrgel kovanec na krožniček.
Ker sam vem, da ni res, da so vsa delovna mesta častna, da to govorijo predvsem tisti, ki jim ni bilo nikdar potrebno opravljati najnižjih fizičnih del, vedno dam kovanec in se vedno spomnim mame, kako je govorila, da je bolje dajati, kot pa biti prisiljen prositi. Njo je že njena mama in moja stara mama Marija naučila tega, da reveža ne zapodimo od hiše, kot smo se na kmetih učili iz zglednega življenja naših staršev, da je in mora biti vedno prostor še za enega pri mizi, vedno, tudi takrat, ko je bilo malo za vso številno družino, je lahko naključen gost prisedel in jedel z nami mineštro. Prav tega sem se spomnil, ko smo pred dnevi govorili v uredništvu, kakšni so danes duhovniki, kakšne pa bi si sami želeli. V lepem pogovoru je prišlo na dan, da si vsi želimo predvsem takih duhovnikov, ki bi nam bili blizu in bi bili pokončni ljudje, moški, možje, taki, kakršen je bil gospod Ludvik Rusjan, Bric, ki je sedel po drugi svetovni vojni sedem let v zaporu, bil za vedno zaznamovan, a nas je mulce na Vipavskem učil ljubezni do slovenske besede in knjige, učil verouk, iz Italije pa na svojem Moto Guzziju rumene barve prinašal občasno tudi tiste zlate pomaranče, ki jih v takratni Jugoslaviji ni bilo nikjer, predvsem pa je bil mož beseda in človek, ki je k nam domov vstopil, pozdravil in mojo mamo preprosto vprašal, če se lahko ustavi, z nami je jedel isto, kar smo jedli mi, nikdar mu nismo posebej postregli, nikdar ni ničesar posebnega vprašal, bil je zadovoljen tako z mineštro kot z joto, bil je mož, kakršne danes pogrešam, predvsem pa duhovnik, ki je znal delati z ljudmi, bil je eden izmed nas in za nas, zato spoštovan in cenjen.
Bil je eden izmed nas, z očetom sta včasih šla v klet med sode, dobro sta zaprla za seboj vrata, in šele veliko let kasneje sem izvedel, kaj sta se pogovarjala, kaj je mojemu očetu nosil, kam je tata skrival določene knjige, dokumente. Pogovarjala sta se kot moža, določenih stvari otroci pač nismo smeli vedeti; kot večina slovitih primorskih duhovnikov, ki so nam stali ob strani v času fašizma in komunizma, se je tudi gospod Rusjan držal pravila, da je vedno na določen sestanek šel tako, da je prej komu zaupal, kam gre. Že ta podatek govori o tesni povezanosti, govori o pripadnosti in o družbi, o vsem tistem, česar danes skorajda več ni. Ko je g. Vinko Paljk spregovoril zadnje besede v slovo mojemu očetu, je poudaril predvsem to, da se je pri nas doma, "pri stricu Sipkotu" je rekel on, dalo srečati tako duhovnike kot komuniste, ker se je za mojega očeta vedelo, kdo je, in so zato k njemu hodili eni in drugi, preprosto zato, ker je bil mož, pošten mož.
In ko danes ugotavljam sam pri sebi, da ni več prostora za take ljudi, ki skušamo gledati na družbo s širšega zornega kota, za take, ki skušamo zajeti celoto, mi je seveda žal, ker sam opažam, da je vse manj mož okrog nas, vse več pa tako ali drugače opredeljenih, ki si take in drugačne resnice prirejajo po svoje in jih drugim ponujajo za edino zveličavne in tudi nobenega posluha za bolečino drugega nimajo, kaj šele človeškega usmiljenja.
Všeč mi je bilo, da je v uredništvu prišla na dan beseda mož, kajti za njo sem uvidel ves tisti svet, iz katerega prihajam in velja več kot vse to današnje drobnjakarstvo, sprenevedanje, hlinasto prilizovanje in grobo žaljenje, predvsem pa javno sprenevedanje, kjer še z veliko težavo uzreš moža, ki bi stal za svojimi besedami. Kot mi je žal za vse tiste ljudi, ki so jih v domovini okradli dostojne starosti, ker jim sedaj dajejo tako nizke pokojnine, ki onemogočajo dostojno življenje, v kosti pa vsem dajejo strah pred prihodnostjo. Govorim o ljudeh moje generacije, ki ne spadajo med maloštevilne srečne upokojence, ampak jim zadnja leta režejo, in jim bodo v prihodnjih še tanjše rezali, pokojnine, ki že sedaj znašajo samo okrog 400 evrov na mesec.
Prav o tem mi je pisala gospa, ko je napisala, da jo najbolj boli predvsem dejstvo, da taki kot ona nimajo besede, nobene besede več. Ker prihajam iz časov, ko smo živeli v revščini, vem, kaj to pomeni, ker pa sem pred kratkim doživel na lastni koži, kaj pomeni plačevati dom za nepokretne starše, tudi vem, da si ga ta generacija, ki danes nima nobene besede v javnosti, ne bo mogla privoščiti, in mi je zato zelo blizu oče, ko mi je na smrtni postelji, nepokreten in samemu sebi ter nam v nadlego, dejal: "Prekleti denar, ti hudiči bodo pokradli vse, kar je še malega ostalo. Da bi jim segnil denar v rokah in nato še roke"! Ob obisku pri njem sem namreč odprl radio in skupaj sva slišala začetek dnevnih poročil po radiu Slovenija, neprizadeti glas napovedovalke je govoril o še enem potopu nekega slovenskega podjetja.
Kaj sploh počnem tukaj?
Ne veliko, priznam. Skušam slediti zgledu "zgubarjev", za kakršna sta veljala tako pokojni g. Rusjan kot moj oče. Pošteno pa priznam, da bi se včasih najraje odselil, ker pa se ne morem, rad sežem po knjigah, saj gre pri branju tudi za svojevrstna potovanja po duhovnih poljanah. Ker je poletje, sem v družbi mojstra kriminalk Freda Vargasa (gre za pisateljico) in njegovega "zgubarja" inšpektorja Adamasberga, ki je nenehno deležen posmeha in roganja, a se na koncu pokaže, da ima on prav.

PRIDI NAS OBISKAT!
Ti, imaš pravi divan?
Pri nas dobiš:
• veliko izbiro
• izdelujemo po meri
• izdelujemo po načrtu kupca
• restavriramo tako divane kot fotelje
• odpeljemo in pripeljemo na dom
FRIUL S friulsalotti
via Malignani - BUTTRIO/UD
tel. 0432.674119 - www.friulsalotti.it

ANATOMSKE OBUTVE
SPODNJE PERILO ZA MOČNEJŠE POSTAVE
NAPRAVE ZA MERJENJE PRITISKA
SANITARIA & ISONTINA
ZDRAVSTVENI IN ORTOPEDSKI IZDELKI
UDOBNE OBUTVE TUDI ZA DIABETIKE
SPODNJE PERILO ZA MOČNEJŠE POSTAVE
DOBAVA ZA BOLNIŠNICE IN AMBULANTE
V SOBOTO, 5. JULIJA, SE ZAČNEJO POPUSTI!
PROMOCIJSKI POPUSTI
POSEBEN DOGOVOR Z ZDRAVSTVENO SLUŽBO
TEL 0481.32027 - GORICA, Ul. V. Veneto 69
ELASTIČNE NOGAVICE

PEKARNA GADDI
GRADEŽ
Ul. Orseolo 7 - 34073 Gradež - Tel. 0431 80351 - www.panificiogaddi.it